

prosvetni delavec

Potrebni so takojšnji ukrepi

Republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti Slovenije kritično spravljal o prečem družbeno-ekonomskem položaju delav-

Ni novost, da se v zadnjem času močno slabša gmotni položaj delavcev v vzgoji in izobraževanju, pa tudi delavcev, ki delajo v znanstveno-raziskovalnem področju. Zadnje leto nenehno upravljamo o tem na vseh ravneh in kar naprej ugotavljamo, da se razlikujemo in »zavzemamo« ališča, vse pa ostaja po stari poti. Vzrokov, da je položaj teh delavcev vedno bolj perez, je mnogo. Mednje sodijo predvsem nepravilne gospodarske razmere, lišarni omejitveni ukrepi, razlike v osebnih dohodkih znotraj in med občinami, in ne nazadnje, nezadostna selektivnost pri natančnejšem delovanju. Kot kaže, smo vendarle ugotovili, da vzgojno-izobraževalno področje ne more še naprej delovati na »etični osnovi«. Skrajni čas je že, da se družba opredeli do družbenih dejavnosti, ki niso ne režija ne obraba. Ze dolgo poudarjamo, da je treba upoštevati »ustvarno znanje kot nanovo ustvarjeno vrednost«, vendar tega še nikoli ne uresničujemo v praksi.

Prosvetni delavci se zavedajo svojih težkih gospodarskih razmer, in imajo še zmeraj veliko željo, zato si ne želijo nikarkoli prednosti. Zahtevajo le svoje pravice. Upravičeno pa se sprašujejo, ali so kot delavci in samoupravljavci manj vredni. Zravnalo so njihovi osebni dohodki, ki se vztrajno znižujejo, nenehno pa se povečujejo razlike med njihovimi osebnimi dohodki in osebnimi dohodki v gospodarstvu. Zdašnji veljavni način izplačevanja osebnih dohodkov na področju šolstva, ki zahteva dolga časa odlog v izplačilu osebnih dohodkov na področju družbenih dejavnosti v primerjavi z že izplačanimi osebnimi dohodki v gospodarstvu (6 ali tri mesece), bo te razlike le še povečal.

Naj povemo, da je najbolj pereč položaj delavcev v predšolski vzgoji. Po podatkih Zastopstva SR Slovenije za statistiko se v nekem, na primer v Mariboru, letošnji povprečni čistih mesečnih dohodkov delavcev v vzgoji in gospodarstvu giblje od 9672 do 10.740 din, najvišji v Sloveniji za delavce, ki opravljajo enako delo, pa je v Hrastniku, in sicer 13.797 din (republiško povprečje je zdaj 15.000 din!). Tudi v slovenskem osnovnem šolstvu ni veliko boljše: povprečni mesečni osebni dohodeki so od 12.800 (Ljutomer) do 16.769 din (Tržič); najvišji osebni dohodek je v Radovljah, kjer doseže 17.015 din. Na tej seji smo zvedeli, da se tudi znanstveno-raziskovalnim delavcem ne godi bolje, saj njihovi osebni dohodki ne presegajo 15.000 din; to pa pomeni, da so dohodki

magistrov in doktorjev izenačeni z dohodki delavcev v vzgoji in izobraževanju. To so bile le nekatere misli in podatki iz razprave na nedavni programski seji republiškega odbora, ki je poskušala najti ustrezne ukrepe; le-ti naj bi pripomogli k pravičnejšemu nagrajevanju delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti.

Republiški odbor se je zavzel za to, da se uveljavi sindikalno načelo: Za približno enako delo, približno enako plačilo.

Člani odbora so v razpravi opozorili na številne nepravilnosti pri vrednotenju opravljenega dela na šolah. Menili so, da se to dogaja zato, ker ni ustrezne metodologije za ugotavljanje opravljenega dela. Nekatere šole, ki so izkazale na primer 95 odstotkov opravljenega dela, so morale vrniti Izobraževalni skupnosti Slovenije 5 odstotkov denarja, tistim šolam, ki so podatke »frizirale« in prikazale 99,9 odstotkov opravljenega dela (kar ni mogoče), pa so odtegnili le 0,1 odstotka sredstev. Ob tem podatku se nehote sprašujemo: Ali v naši socialistični družbi kaznujemo poštenje?

Razprava je opozorila tudi na problem domov za učence in študente, ki so čedalje bolj prazni (problem socialne varnosti delavcev), in ob tem ugotovila, da bi bilo treba spremeniti sistem

štipendiranja — pripraviti bi bilo treba ustrezno metodologijo, po kateri bi bile štipendije različne (zdaj imajo enake štipendije tisti, ki stanujejo v domu kot tisti, ki so daleč). Člani odbora so ugotavljali, da sindikalni delegati pogosto prihajajo na seje popolnoma nepripravljeni in da bi jih bilo treba ustrezno usposobiti. Slišali smo tudi predlog, naj bi se povišale pokojnine delavcem, ki so veliko delali na vzgojno-izobraževalnem področju po vojni, saj družba doslej še ni poravnala svojega dolga do njih.

Glede na težaven položaj delavcev v vzgoji in izobraževanju ter znanosti, na ugotovljene pomanjkljivosti in razlike bo republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti nadaljeval razprave o teh vprašanih v občinskih odborih, svetih in v skupščinah občin in se odločno zavzel za to, da se bodo odpravile razlike v osebnih dohodkih.

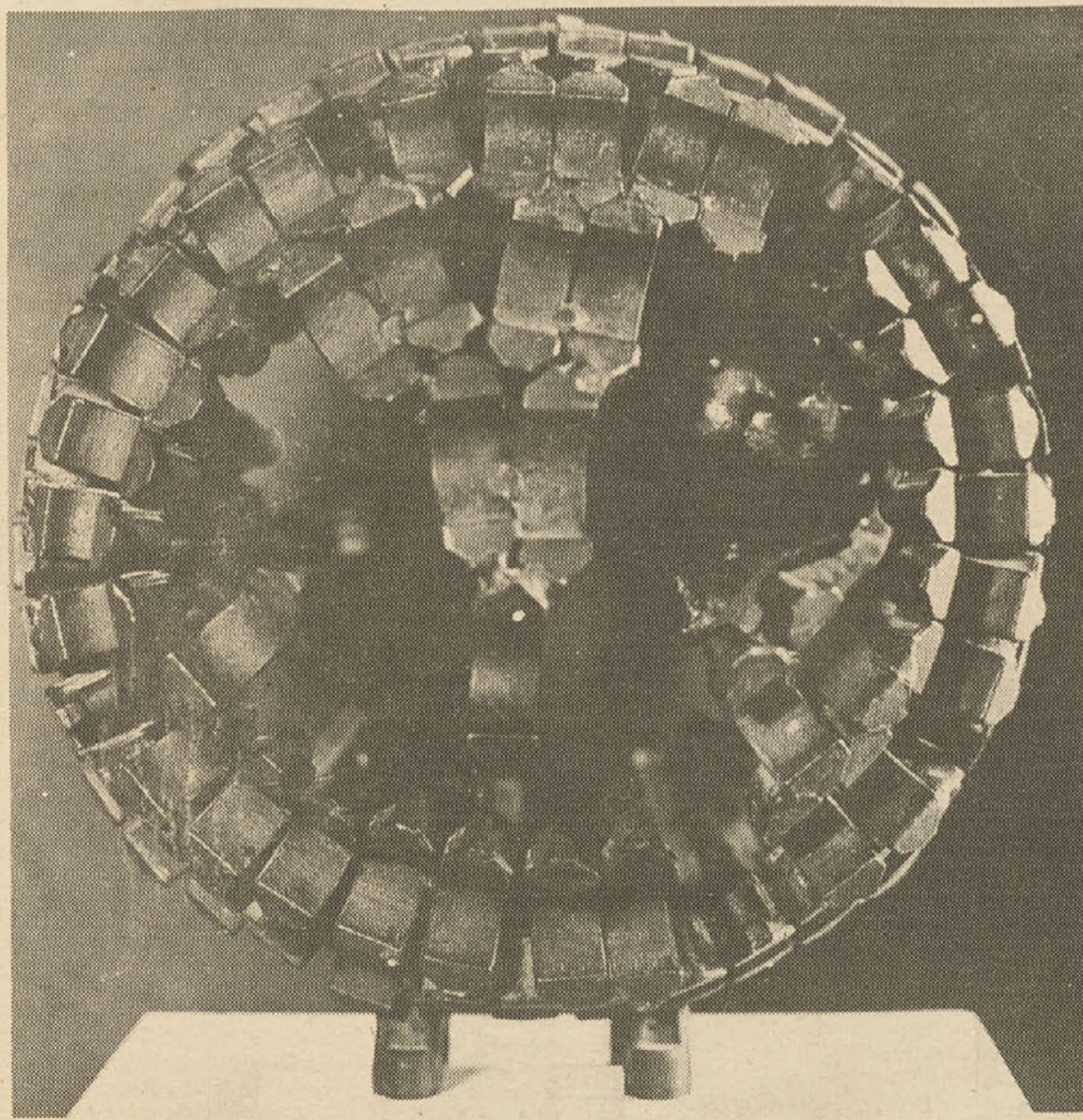
Akcija v občinskih izobraževalnih skupnostih pa naj bi potekala v dveh smereh: najprej naj bi ocenili delovanje delegatov na vseh ravneh, potem pa naj bi jih usposobili tako, da bodo prihajali na skupščinske seje z oblikovanimi stališči, ki jih bodo znali zagovarjati.

Razprava o nagrajevanju delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti bo potekala pod vod-

stvom republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, republiški odbor pa se bo hkrati zavzel tudi za poenotenje meril za delitev osebnih dohodkov v Sloveniji in opozoril pristojne dejavnike, da bi bilo v nasprotju s prizadevanji za izboljšanje gospodarskega položaja še naprej zmanjševati vlaganja v področje znanosti in izobraževanja, ker bi družba imela dolgoročne škodljive posledice.

Na svoji programski seji je republiški odbor sprejel poročilo o delu v preteklem letu in program dela za prihodnje. Ob razpravi so člani ugotavljali, da je nekaj vendarle storjenega, vendar, kljub nenehnemu prizadevanju na sejah, posvetih in razpravah, ni bilo zelenih uspehov zaradi objektivnih težav. Se največ pa zato, ker ni ustrezne povezave z osnovnimi sindikalnimi organizacijami. To bo prvenstvena naloga, ki jo bodo skušali uresničiti v prihodnjem letu. Le tako bo republiški odbor dosegel cilj, ki ga je zasledoval že v preteklem letu: postati kraj, kjer bodo sindikalni člani uspešno izražali svoja mnenja in ocenjevali akcije na tem širokem in odgovornem področju, ki zajema vse dejavnosti od vzgojno-varstvene, prek osnovne in srednje šole pa vse do raziskovalne dejavnosti in univerze.

TEA DOMINKO

Vasilije Četkovič: »Ominozen« 73

Med drugim preberite

- NAČRT Z MNOGIMI NEZNANKAMI, str. 2
- DAJMO BESEDO ZNANOSTI!, str. 2
- VELIKA KULTURNA MANIFESTACIJA, str. 3
- TRIDESET LET VZTRAJANJA NA OKOPIH, str. 7
- UČITELJ — ZMERAJ NAJPAJETNEJŠI V RAZREDU?, str. 8
- ČLOVEK MORA PUSTITI SLED ZA SEBOJ, str. 9
- KDO POMAGA CELODNEVNIM ŠOLAM?, str. 9
- NAKNADNI RAZPISI, str. 10

Obveščanje in obveščenosť

V zadnjem času je bilo precej razprav — tudi v najvišjih družbeno-političnih telesih republike in federacije — o javnem obveščanju, njegovi vlogi in nalogah, možnostih in pomanjkljivostih. Javno obveščanje je sestavni del naše socialistične samoupravne demokracije: brez vsestranske obveščenosťi ne moremo zrelo samoupravno odločati niti polnovredno sodelovati pri razvijanju družbe in posameznih dejavnosti. Zato je razumljiva poudarjena družbena skrb za javno obveščanje, za idejno, samoupravno in programsko usmerjenost vsakega glasila.

Glasilo delavcev v vzgoji in izobraževanju je del sistema javnega obveščanja in mora upoštevati skupna temeljna pravila te dejavnosti. Njegova posebna vloga pa izhaja iz vloge in nalog vzgoje in izobraževanja v naši družbi, iz potreb prosvetnih delavcev po vsestranski obveščenosťi o procesih, ki spreminjajo vzgojno-izobraževalno področje, o novostih, ki se pripravljajo in uvajajo v tej dejavnosti, o ciljih, uspehih in težavah pri uresničevanju posameznih reformnih nalog.

Glasilo prosvetnih delavcev naj bi bilo tudi javna tribuna, odprta demokratična možnost za vse delavce te dejavnosti, da s pisano besedo sodelujejo pri pripravi in oblikovanju posameznih predlogov in rešitev, da z vidika prakse opozarjajo na težave in odprta vprašanja in poročajo drugim o svojih vrednih izkušnjah.

Programska usmerjenost, družbena vloga in stvarne možnosti prosvetnih glasil bo osrednja tema letošnjega junijskega srečanja urednikov in novinarjev prosvetnih časopisov republik in pokrajin. Srečanje pripravlja sekcija prosvetnih časopisov skupaj z zveznim odborom sindikata delavcev v vzgoji in izobraževanju, znanosti in kulturi. Srečanja se bodo udeležili tudi predstavniki republiških in pokrajinskih odborov tega sindikata ter predstavniki nekaterih drugih družbeno-političnih teles.

Prosvetni časopisi republik in avtonomnih pokrajin imajo dokaj sorodno programsko podobo. O tem pričajo že njihovi naslovi: Prosvetni delavec ima v Makedoniji svojega dvojnika (Prosveten rabotnik), v Bosni in Hercegovini imajo Prosvetni list, v Črni gori Prosvetni rad, v Srbiji Prosvetni pregled, na Hrvaškem Školske novine. Naslovi časopisov avtonomnih pokrajin so bolj simbolični: Misao v Vojvodini in Shkëndija (kar pomeni iskra) na Kosovem.

Domala sto tisoč izvodov znaša skupna naklada vseh prosvetnih časopisov. Večinoma izhajajo na 14 dni, posamezni na 10 dni, nekateri celo vsak teden (Školske novine, Prosvetni pregled). Medtem ko si ponekod prizadevajo — ali pa so to celo že dosegli, da prejemajo obvezno svoje glasilo vsi delavci v vzgoji in izobraževanju (brezplačno ali za simbolično ceno, zato imajo ti časopisi tudi po desetkrat večjo dotacijo kot mi), so drugje — tudi pri nas — sprejeli načelo, da je obveščenosť pravica in obveznost vseh, tudi prosvetnih delavcev in zato njim prepuščajo uresničevanje te pravice in obveznosti.

V skladu s tem načelom so pri nas na marsikateri osnovni šoli, v precej vzgojno-varstvenih organizacijah in na nekaterih srednjih šolah domala vsi pedagoški delavci naročeni na svoje glasilo. Naročnino poravnajo marsikje delno ali v celoti iz denarja, namenjenega za strokovno izpopolnjevanje. Tako so se odločili glede na to, da so meje med strokovnim obveščanjem o vzgoji in izobraževanju in strokovnim izpopolnjevanjem pedagoških delavcev zabrisane. Obveščenosť o novostih na tem področju je sestavina nenehnega izpopolnjevanja in samoizobraževanja. Prav zaradi tega je načrtno širjenje Prosvetnega delavca med delavci v vzgoji in izobraževanju mnogo več kot le izraz pripadnosti nekemu stanu, poklicu in posebni dejavnosti.

Za delavce v vzgoji in izobraževanju je nadvse pomembno, da gredo v korak s časom, kritično in ustvarjalno vključeni v razvijanje vzgoje in izobraževanja; da niso samo sopotniki, marveč tudi soustvarjalci sodobnosti in časa, ki prihaja. Morda smo prav zaradi tega vsi skupaj lahko veseli vsakega učiteljskega in vzgojitelskega kolektiva, ki načrtno skrbi za obveščenosť svojih članov in najde čas za spontano ali organizirano razpravo o aktualnih temah, ki jih prinaša naše glasilo. Verjetno pa moramo biti vsi zaskrbljeni zaradi izjemno nizke odzivnosti velikega števila srednješolskih kolektivov na naše letošnje pobude vodstvom srednjih šol in osnovnih organizacij sindikata na teh šolah, naj bi pomagali širiti glasilo med srednješolske učitelje. Naša pobuda je ostala tako rekoč brez odmeva: dobili smo 60 novih naročnikov, medtem ko nekaj tisoč srednješolskih učiteljev ne bere Prosvetnega delavca.

Nemara se vsakdo v svojem poklicnem razvoju prej ali slej znajde na razpotju: v eno smer gre lažja pot, brez večjih obveznosti do sebe in svojega napredka, zato pa postaja obzorje čedalje ožje; druga smer je zahtevnejša, vključuje zahtevo po nenehnem širjenju svoje razgledanosti in dopolnjevanju strokovnosti. Zato pa je človekovo obzorje čedalje širše, zanimanje vedno živo in dovolj vsestransko, svežina duha se ohranja vsa leta poklicnega dela, obenem pa smo nenehno vpeti tudi dejavno v tokove svojega časa.

Skrb za vsestransko obveščenosť in nenehno izobraževanje ni torej le družbena, marveč hkrati tudi povsem osebna zadeva vsakega izmed nas. Je skrb za nas same, za ustvarjalnost našega dela, za našo prihodnost.

JOŽE VALENTINČIČ

dogodki
novosti

Novi predpisi — drugačno delo

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo o izobraževanju naših otrok v tujini v materinem jeziku

V zadnjih dveh letih so se v večini zahodnoevropskih držav poslabšale razmere, ki so doslej omogočale vzgojo in izobraževanje otrok naših državljanov v materinem jeziku. Ker ne potrebujejo več tuje delovne sile, pa tudi zaradi gospodarskih težav, si države imigracije prizadevajo, da bi zadržale le najnujno potrebne tuje delavce in jih čim bolj in čim hitreje vključile v okolje. Ta proces pa je nevaren zato, ker se otroci uče kot prvi jezik — jezik tuje države in ker je zapostavljena pravica do ohranjanja otrokove materinščine. Poleg Švedske se za večje pristojnosti na vzgojno-izobraževalnem področju zavzemajo tudi druge zahodnoevropske države, ki odločajo o času in vsebini dopolnilnega pouka v materinščini. To pa hkrati pomeni nadzor in manjše denarne obveznosti tujih držav. Navedeni pritiski ogrožajo nacionalno identiteto naših delavcev, začasno zaposlenih v tujini, in pospešujejo asimilacijo.

Kljub nenehnemu prizadevanju vseh pristojnih dejavnikov v Sloveniji in precejšnji vsoti denarja, ki ga namenja naša republika za izobraževanje na tem področju, ni zelenih uspehov. Doslej smo dosegli največ uspehov pri dopolnilnem pouku v osnovni šoli, ne moremo pa biti zadovoljni s predšolsko vzgojo in z vzgojo mladine.

O vsem tem so zavzeto razpravljali na nedavni seji Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, ko so prebrali poročilo o izobraževanju naših državljanov v tujini in o delu koordinacijskega odbora za ta vprašanja v letu 1982.

Koordinacijski odbor je opozoril, da je treba zaradi spreminjenih razmer v tujini znova proučiti veljavne načrte, jih spremeniti ali dopolniti po dogo-

voru na medrepubliški ravni. V razpravi so poudarili, kako pomembni so obiski učiteljev iz tujine, še posebno zaradi stikov z domovino. Menili so, da je zelo pomembna oblika pomoči učencem iz tujine; vse premalo pa so se za to zavzele srednje šole. Po mnenju koordinacijskega odbora je treba nameniti več pozornosti delu s starši otrok, ki bivajo v tujini, še posebno zato, ker pestijo le-te v zadnjem času gmotne težave in zanemarjajo skrb za vzgojo otrok v materinščini. Opozorili so tudi, da si moramo prizadevati za čim bolj usklajeno delovanje vseh republiških dejavnikov, ki skrbijo za izobraževanje v tujini in za še učinkovitejšo medrepubliško sodelovanje na tem področju.

Slišali smo predlog, da je treba dopolniti programe, spreminjati vsebino in prilagoditi oblike dela, še posebno za tiste otroke, ki so rojeni v tujini, saj nekateri od njih sploh ne govorijo slovensko.

Za učitelje v tujini je poskrbljeno, da se bodo izobraževali na seminarjih, ki jih pripravlja Zavod SRS za šolstvo.

Zvedeli smo, da se v tujini počasi vendarle uveljavlja nova oblika dela v predšolski vzgoji. V to dejavnost poskušajo vključiti prizadevne družbene delavke, ki se dopolnilno izobražujejo na seminarjih. Menili so, da moramo to novo obliko dela še nadalje širiti in dobro pripraviti tudi poletni tečaj slovenskega jezika za mladino po osnovni šoli. Letos bodo prvič pripravili tak tečaj, na katerem bodo mladi spoznavali domovino, njeno zgodovino in kulturo.

TEA DOMINKO

Kdaj osrednja medioteka?

Filmskovzgojni delavci v Sloveniji želijo opozoriti vse republiške organizacije vzgoje in izobraževanja ter kulture, da smo doslej zanemarili področje, ki je zelo pomembno za filmsko vzgojo, pa tudi za splošno pedagoško in kulturno delo. Nimamo namreč osrednje slovenske medioteke.

Izobraževalnega dela si ne moremo predstavljati brez učbenikov, zato ne smemo pozabiti, da je zdaj obdobje številnih vizualnih informacij in kulturnih dosežkov. V našem stoletju je nastala že obsežna kulturna dediščina na vizualnem področju, ki bi morala biti dostopna vsakomur, še posebno vzgojiteljem pri šolskem in obšolskem delu.

Ni treba posebej poudarjati, kako pomembna je uporaba vizualnih informacij pri izobraževalnem delu in kako zelo lahko vpliva na splošni gospodarski razvoj kake dežele, pa tudi vsega sveta. Zato lahko razumemo, kako potrebna bi bila osrednja medioteka tudi za našo republiko. Vzgojno-izobraževalne organizacije se zavedajo, kako pomembna je vizualnost za prenašanje informacij. Skoraj vsaka šola ima filmski projektor in že v vsaki tretji šoli imajo videokorder. Zdaj ustanavljajo občinske medioteke že v Mariboru, Ptuj, Titovem Velenju, na Jesenicah in deloma tudi v Novi Gorici, nujna pa bi bila tudi

osrednja medioteka, ki bi povezovala kulturne in izobraževalne organizacije.

Kako dobiti denar za osrednjo medioteko? Na to vprašanje ni težko odgovoriti, če vemo, da je ostalo leta 1982 samo ob projektu šolske televizije 120 milijonov din neizrabljenih. Na voljo bi lahko ostal tudi denar, ki so ga morale plačati šole ob nakupu naprav za uporabo šolske televizije; kar 200 milijonov dinarjev so namreč porabile za carino in druge dajatve, katerih bi bile sicer oproščene, če bi bil organiziran nakup v republiškem merilu. To bi bila ena izmed nalog osrednje medioteke. In ne nazadnje: osrednja medioteka bi poskrbela, da bi bile vse šolske oddaje prevedene v slovensčino, kot določajo zakoni. Komite za kulturo je svoj čas ustanovil komisijo, ki naj bi pripravila osrednjo medioteko, ni pa znano, ali se bo zamisel uresničila. Delavci v filmski vzgoji pozivajo Republiški komite za kulturo, da objavi, kaj je naredila ta komisija, hkrati pa pozivajo Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in Izoobraževalno skupnost Slovenije, naj sodelujeta pri tem delu tako, da bi ga lahko skupno in čimprej opravili. Želijo, da bi njihova prizadevanja podprla tudi republiška konferenca SZDL in tako pomagala uresničiti zamisel o ustanovitvi osrednje medioteké na Slovenskem.

Načrt z mnogimi neznankami

K enotnemu sistemu izobraževanja pedagoških delavcev

Priprava programskih zasnov, skupaj z njimi pa tudi temeljnega načrta za celotno izobraževanje po osnovni šoli, je v nekaterih usmeritvah potekala brez večjih težav. V pedagoški usmeritvi gre s to pripravo mnogo težje. Od leta 1979, ko je bila pripravljena prva začasna programska zasnova za izobraževanje pedagoških delavcev, do danes je bilo namenjenih temu vprašanju že nešteto sestankov različnih strokovnih in družbeno-političnih teles. Za naš način lotevanja zapletenih nalog v vzgoji in izobraževanju je nemara že kar značilno to, kar se dogaja s pripravo programskih zasnov: v vseh teh letih nismo prišli do temeljite in celostne strokovne študije, v kateri bi razčlenili dosednji sistem izobraževanja pedagoških delavcev, njegove dobre strani in pomanjkljivosti ter prikazali podoben novega sistema z vsemi pričakovanimi rešitvami in možnimi alternativami in hkrati predvideli potek potrebnega preoblikovanja vseh šol, ki uspešljajo za delo v vzgoji in izobraževanju. Nekateri delne študije so sicer pojasnile posamezne neznanke, ostalo pa jih je še precej. Od tod tudi zadržanost, previdnost in celo nasprotovanja posameznim zamislim v razpravi o teh vprašanjih. O njih je te dni dvakrat razpravljal tudi strokovni svet Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.

Kaj spremeniti v srednjem pedagoškem izobraževanju

Predvideni prehod na višješolsko izobraževanje vzgojiteljev za predšolsko vzgojo ter razrednih in predmetnih učiteljev za osnovne šole — do tega naj bi prišlo najkasneje leta 1990-91 — zahteva programsko preureditev ustreznih usmeritev in smeri srednjega izobraževanja. Poleg sedanjih srednjih pedagoških šol in njihovih treh smeri (za razredni pouk, za družboslovje in naravoslovje) pripravljajo delno tudi za vpis na pedagoške smeri višjih in visokih šol srednje šole družboslovne usmeritve ter

šole naravoslovno-matematične usmeritve. Nekaj kandidatov prihaja na pedagoške šole tudi z drugih srednjih šol. Odprta je alternativa; ali združiti programe navedenih usmeritev ali vključiti tudi v programe naravoslovno-matematične in družboslovne usmeritve nekatere temeljne pedagoške predmete ter tako bolje pripraviti kandidate za kasnejši pedagoški študij. Na prvi pogled je odgovor preprost, vendar samo na prvi pogled. Ali bomo imeli zato poleg srednjih pedagoških šol tudi srednje družboslovno-pedagoške in srednje naravoslovno-pedagoške šole, ali pa bomo srednje pedagoške šole zožili na pripravo za študij predšolske vzgoje in razrednega pouka, da se ne bi programi (naravoslovno-matematični in družboslovni) podvajali? Naši želji jo popolni urejenosti nasprotuje tudi naraven pojav, da se nekateri učenci ne morejo dokončno odločiti za poklic že pri 14 letih, temveč šele po končani srednji šoli. Zato se del diplomantov srednjih pedagoških šol preusmeri v nepedagoške programe, del diplomantov sedanje naravoslovno-matematične in družboslovne usmeritve pa se bo zagotovo usmeril v visokošolske programe, ki pripravljajo za delo v vzgoji in izobraževanju.

Navpična prehodnost, ki ji namenjamo tolikšno pozornost, torej ni vse, saj ne more nadomestiti niti izključiti takomenovane horizontalne prehodnosti. Bistveno je, da omogočimo tistim, ki se preusmerijo, vsestransko poklicno usposobljenost.

Skupno ali ločeno izobraževanje predmetnih učiteljev?

Medtem ko bo izobraževanje učiteljev za razredni pouk imelo tudi pri štiritletnem visokošolskem izobraževanju svoj program, pa je odprto vprašanje, ali bomo po prehodu na visoko izobraževanje pripravljali učitelje splošnoizobraževalnih predmetov za delo v osnovni in srednji šoli v skupnih ali v ločenih programih. Vsebinska, cilji in naloge

splošnoizobraževalnih predmetov v višjih razredih osnovne šole in v skupni vzgojno-izobraževalni osnovi na začetku srednjega izobraževanja so med seboj povezani; večina mladih naj bi v osnovni šoli in na začetku srednjega izobraževanja dobila celostno splošno izobrazbo. To pomeni, da bodo učitelji splošnoizobraževalnih predmetov tako na višji stopnji osnovne šole kot na prvi stopnji srednjega izobraževanja pred zelo podobnimi nalogami in težavami in jih je treba zanje temeljito pripraviti. Podcenjevanje pedagoškega, psihološkega in posebnega metodničnega znanja bi vodilo v slabšo usposobljenost učiteljev za delo v reformirani srednji šoli, k njeni nižji izobrazbeni in vzgojni učinkovitosti.

Ob teh jasnih predpostavkah pa ni pojasnjen potek preobrazbe pedagoških akademij in ustreznih fakultet in visokih šol, ki bo vodila k enotnemu sistemu izobraževanja pedagoških delavcev. Prav ta neznanka zbuja med visokoškolskimi učitelji negotovost in nerazpoloženje, pa čeprav jim povedo, da bo dela za vse dovolj in da bodo imeli dovolj časa za pridobitev akademskih naslovov, če jih še nimajo.

Enopredmetni ali dvopredmetni študij?

V dosednji praksi so imeli predmetni učitelji v osnovnih šolah večinoma dvopredmetno izobrazbo, izobraževanje srednješkolskih učiteljev pa je bilo pogosto samo enopredmetno. Kako naj bi bilo v prihodnje, ko bo za vse veljal štiritletni visokošolski študij, še zlasti, če bo leta imel skupen temeljni program, ki se bo notranje cepil na osnovnošolsko in srednješkolsko smer? Tudi tu ostajajo neznanke. Medtem ko se v naši republiki ogrevamo na splošno za dvopredmetnost (zaradi lažje zaposlitve, potreb manjših šol ipd.), se nekateri druge republike bolj zavzemajo za enopredmetnost. V nekaterih strokah (npr. v matematični ali kemiji) je štiritletni študij sam po sebi dovolj zahteven, da bi ga bilo težko povezati z drugim predmetom in bi dvopredmetnost lažje dosegli z dodatnim podiplomskim študijem. Tudi nenehno izobraževanje in izpopolnjevanje v stroki postaja vse bolj zahtevno in zahteva celega človeka. Te zahteve so tembolj jasne, če mislimo na srednješkolskega učitelja matematike v naravoslovno-matematični usmeritvi ali na učitelja kemije v sestavu strokovnih predmetov kemijske usmeritve. Nekateri napovedujejo, da bomo imeli v te namene v prihodnosti v srednjih šolah vse

več učiteljev, ki bodo imeli seboj tudi podiplomski študij.

Skupaj s stroko ali ločeno od nje?

V mnogih visokoškolskih programih se izobražujejo študenti tako za pedagoške kot za druge poklice iste stroke. Tudi v hodnje ne bi kazalo imeti v samesnih strokah med seboj preveč ločenih smeri in programov, saj moramo zagotoviti plovantno več možnosti za klicno usmeritev in preusmeritev, pot iz šole v proizvodnjo v raziskovalno in drugo dejavnost) ter nazaj pa naj bi bila prta. Bistveno je, da prihodnji pedagoški delavec omogočimo že med izobraževanjem po diplomi, da si pridobijo tudi pedagoško andragoško, psihološko, sociološko in posebno metodnično znanje.

Povezovanje strokovne in dagoško-andragoške izobrazbe zahteva v vseh teh primerih tesno sodelovanje med Posebno izobraževalno skupnostjo za pedagoško usmeritev in drugimi izobraževalnimi skupnostmi tako pri pripravi programov, pridobitev strokovne izobrazbe kot tudi programov izpopolnjevanja. Pedagoško področje je v svoji naravi interdisciplinarno se mora povezovati z drugimi strokami. Z njimi deli odgovornost, ne sme pa jim je odvzeti, ko gre za pripravo pedagoških in andragoških delavcev, za potrebe posameznih strok in področij združenega dela.

Pri vsem tem ne gre prezreti količinskih podatkov o potrebah po posameznih vrstah pedagoških delavcev, ki naj usmerjevalno načrtovanje nadaljnjega razvoja pedagoškega šolstva, vpisa študentov in števila diplomantov posameznih smeri. Po podatkih Zavoda SRS za šolstvo je bilo lani v osnovnih šolah zaposleno 13 tisoč učiteljev (5722 v razrednem pouku, 6266 v predmetnem pouku in 1330 v podaljšanem bivanju), na srednjih šolah pa je bilo zaposleno 5537 učiteljev. Obnavljanje o ložnega kadrovskega sestava osnovnih in srednjih šol, ki se učiteljih splošnoizobraževalnih predmetov razveji na manjše, učiteljih strokovnoteoretičnih predmetov in praktičnega pouka na večje število smeri in poklicev, predpostavlja pretehtano načrtovanje vpisa ter zmogljivosti št. šol. Ali so zmogljivosti vsi kadrovske šole povsem prilagajene prihodnjim potrebam? Kakšne so stvarne potrebe posameznih vrstah predmetnih učiteljev? Tudi to so, vsaj do določene mere, še danes neznanki.

JOŽE VALENTINČIČ

Dajmo besedo znanosti

O vlogi raziskovalne dejavnosti

Na seji Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo so razpravljali o gradivu, ki obravnava vlogo raziskovalne dejavnosti pri oblikovanju in uresničevanju strategije Slovenije v družbeno-gospodarskem razvoju Jugoslavije. Besedilo, ki ga je pripravil Republiški komite za raziskovalno dejavnost, poskuša odgovoriti na vprašanje, zakaj znanstveno-raziskovalna dejavnost doslej ni več prispevala k našemu razvoju. Odgovor na to vprašanje, ki se je izoblikoval v razpravi, je kratak: Znanstveno-raziskovalne dejavnosti doslej nismo usposobili, da bi postala kakovostna, učinkovita ali natančneje: tovrstna dejavnost ni postala neposredni, sestavni del stabilizacijske politike.

Res pa je tudi to, kar ponavljamo že več let, da ni postala sestavina upravljalvskega procesa in zato tudi premalo vpliva na odločitve.

Za ponazoritev navedimo tale podatek, ki smo ga slišali na seji: V Sloveniji je 4.200 registriranih raziskovalcev, 120.000 ljudi pa se ukvarja z vprašanji upravljanja.

Če na kratko povzamemo predloge iz razprave o gradivu, o katerem bodo razpravljali vsi komiteji, dobimo približno tole podoben: Prav bi bilo, da bi dajala družba več denarja v znanstveno-raziskovalno dejavnost, znanost pa bi se morala usmeriti v obravnavo življenjskih družbenih vprašanj. Z izsledki raziskav naj bi bili seznanjeni tudi delavci

v združenem delu. Več pozornosti kot doslej bi morali nameniti tudi svetovnim dosežkom in jih prenašati v prakso. Rešiti bi bilo treba vprašanje ustrezne samoupravne organiziranosti v vzgojno-izobraževalnem in znanstveno-raziskovalnem delu in doseči boljše in usklajeno delovanje. Bolje kot doslej bi se morali povezovati z visokoškolskimi organizacijami in določiti nujne razvojne cilje.

Na vseh področjih naj bi razpisali podiplomsko izobraževanje za najboljše delavce v združenem delu.

Razpravljalci so opozorili, da so raziskovalci hkrati tudi upravljalci svoje dejavnosti, zato ne smemo čakati zgolj na to, da bo na voljo več denarja in nova tehnologija, temveč moramo spodbujati bolj izobražene delavce — take, ki bodo lahko pripomogli k razvoju raziskovalne dejavnosti. Ustrezno pozornost bi bilo treba nameniti štipendiranju za znanstveno raziskovalno delo; to naj bi prevzele organizacije združenega dela in tako pospešile eno izmed oblik izobraževanja — podiplomski študij. Te organizacije naj bi po svojih možnostih tudi omogočile visokemu šolstvu, da bi opravljalo raziskovalno delo.

In še misel, ki se je izoblikovala iz razprave: Če bi že doslej dali znanosti več besede, se gotovo ne bi znašli v tako težkem gospodarskem položaju in bi lažje poiskali primeren izhod iz težav.

Vabilo

Rdeči križ Slovenije vabi vse občane in delovne ljudi, da se v čim večjem številu udeležijo krvodajalske akcije. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivisti Rdečega križa za krvodajalstvo.

Dajanje krvi je odraz humanosti in solidarnosti, zato pričakujemo na krvodajalski akciji vse zdrave občane in delovne ljudi.

JUNIJ 1983

ZAGORJE	7., 8.
ČRNOMELJ	9., 10.
RAVNE NA KOROŠKEM	13., 14., 15., 16.
RADLJE OB DRAVI	17., 18.
IDRIJA	21., 22., 23., 24.
ILIRSKA BISTRICA	27.
ŠKOFJA LOKA	28., 29., 30.
KORENA	2.
PESNICA	10.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Velika kulturna manifestacija

Kulturni dnevi Slovencev iz Italije v Cankarjevem domu v Ljubljani od 27. do 30. maja, likovna razstava do 8. junija 1983

Slovenska kulturno gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij iz Trsta, Zveza kulturnih organizacij Slovenije in Cankarjev dom Ljubljana so pripravili veliko kulturno manifestacijo, ki predstavlja ustvarjalnost Slovencev v Italiji — na Tržaškem, v Istri, v Benečiji, Režiji in na Jadranski dolini.

Predsednik slovenske kulturno gospodarske zveze iz Trsta Boris Race je na nedavnem tikovnem sestanku v Cankarjevem domu poudaril, naj bi kulturni dnevi pomenili pregled slovenske kulturne dejavnosti »od Korošcev do Koroške« to pomeni od zadnje slovenske vasi Korošci v miljskih hribih pa vse do avstrijske meje.

V kulturnih dnevih so se predstavili slovenski ustvarjalci vseh območij skupno, ne glede na politično in svetovnoprosorsko opredelitev. Širša zgodovinska razstava o dejavnosti Slovencev v Italiji, od naselitve do današnjih dni, ki je tokrat zaradi časovne stiske odpadla, bo — kot je povedal Boris Race — v prihodnjih letih zajela dejavnosti slovenskih kulturnih društev, 75 let dejavnosti tržaškega poklicnega gledališča in vso pestro dejavnost na kulturnem področju v času fašističnega nasilja, v polnojnem obdobju pa do danes.

Na tiskovnem sestanku smo vedeli, da je v Italiji zelo živa tudi slovenska likovna dejavnost. Predsednik Sveta slovenskih organizacij Marko Paulin je povedal, da je v Društvo zamejskih likovnikov včlanjenih 63 umetnikov, 35 pa je članov Društva beneških umetnikov. Ker je letošnja razstava zajela le ožji krog likovnih ustvarjalcev, bodo prihodnje leto pripravili širšo likovno razstavo — potovala bo po vsej Jugoslaviji — kot podoba zamejske likovne ustvarjalnosti v zadnjih desetih letih.

Glavni urednik knjižnih izdaj v zamejstvu Marko Kravos pa je poudaril, da je v zamejstvu izšlo v zadnjem desetletju 80 leposlovnih knjig, v periodičnem tisku pa izhaja v slovenskem jeziku približno 60 izdaj.

KULTURNI DNEVI SLOVENCEV IZ ITALIJE so se začeli 27. maja z likovno razstavo **Likovni izrazi**, na kateri se je predstavilo s svojimi deli šest pomembnejših likovnih umetnikov slikarjev in grafikov: Prešernova nagajenca Lojze Spacal in Avgust Cernigoj, Rudolf Saksida, Klavdij Palčić, Franc Vecchiet in Marjan Kravos. Razstavo je obogatil s pesmijo tržaški oktet. Razstava bo na voljo obiskovalcem v Cankarjevem domu do 8. junija. Na dan, ko so jo odprli, je bil še večer s slovenskimi književniki iz Italije. **Veter z morja**, na katerem je sodelovalo devet zamejskih književnikov.

28. maja zvečer so na prireditvi **Skrinja orehova** — prenašala jo je ljubljanska televizija — predstavili značilnosti kulturnega izročila Primorske v plesu,

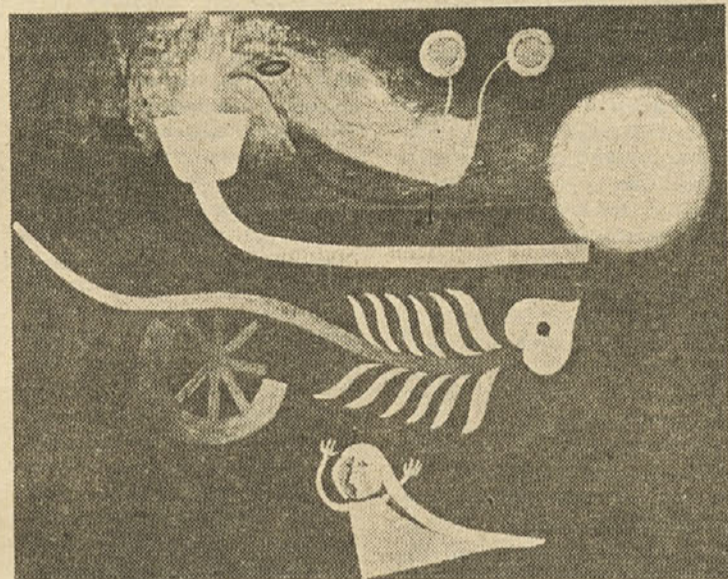
pesmi in besedi. Na kulturnih dnevih je nastopilo tudi Slovensko stalno gledališče iz Trsta s predstavo Alojza Rebule **Hribi, pokrijte nas**; okrogla miza **Živeti kulturo**, ki je bila 30. maja, pa je združila v ustvarjalnem dialogu predstavnike ustvarjalcev in kulturnih ustanov iz Trsta, Gorice, Benečije in Slovenije, ki so se pogovarjali o problemih slovenske kulture v Italiji.

Ob kulturnih dnevih si bodo obiskovalci lahko ogledali razstavo leposlovnih del slovenskih avtorjev v Italiji in slovenskega

periodičnega tiska, spominsko razstavo ob 120-letnici Ivana Trinka, 100-letnici Ivana Preglja in 90-letnici Iga Grudna, ki jo je pripravila Narodna in študijska knjižnica v Trstu.

Bogat spored kulturnih dni, ki je zbudil v Ljubljani veliko zanimanja, bo gotovo veliko prispeval k spoznavanju pestre kulturne dejavnosti Slovencev v Italiji in hkrati izpričal tesno povezanost in enotnost slovenske kulture, ki ji nobena meja ne more zavreti uspešne rasti.

TEA DOMINKO

Delo slikarja Rudolfa Saksida

Smotrna delitev denarja

Na nedavni seji odbora skupščine Skupnosti otroškega varstva Slovenije za razvoj družbenega varstva otrok in odbora za svobodno menjavo dela so člani zavzeto obravnavali številna strokovna in finančna vprašanja, ki zadevajo to področje.

Ob razpravi o strokovnih vprašanjih so delegati med drugim dali pobudo, naj bi Zavod SRS za šolstvo pomagal s strokovnimi nasveti pri vzgoji predšolskih otrok Romov, da bi čim hitreje rešili težave, ki jih ima glede tega dolensko območje. Hkrati so opozorili, da ne bo zadovoljil denar, ki ga v ta namen predvideva letošnji finančni načrt Skupnosti otroškega varstva Slovenije. Delegati so menili, da je treba nameniti temu vprašanju ustrezno pozornost v občinskih skupnostih otroškega varstva, kjer se izvajajo ti programi. Slišali smo tudi pobudo skupnosti otroškega varstva — delegati so jo sprejeli kot sklep — naj bi Zavod SRS za šolstvo pripravil smernice za delo s predšolskimi otroki Romov.

Po sklepu Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev bo izbrana strokovna komisija, v kateri bo tudi član skupnosti otroškega varstva, presodila program za izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok na višji stopnji.

Največ pozornosti pa so delegati namenili razpravi o predlogu za sofinanciranje programov in nalog v letu 1983. Komisija, ki je pripravljala predlog, je opravila zelo zahtevno delo, ker je prejela veliko več vlog za sofinanciranje v letu 1983, kot je v ta namen

predvidenega denarja v letošnjem finančnem načrtu Skupnosti otroškega varstva Slovenije. Oba odbora sta poglobljeno obravnavala predlog in ob ustreznih obrazložitvah odobril predlagano sofinanciranje programa in nalog.

Ob koncu letošnjega leta pa bodo morali vsi nosilci programov in nalog predložiti pisno poročilo o delu in porabi denarja. Tisti, ki še niso predložili poročil za lansko leto, ne bodo prejeli denarja, dokler ne bodo izpolnili te obveznosti.

Delegati so med drugim sklenili, da morajo vsi, ki opravljajo študije in naloge na področju predšolske vzgoje in varstva otrok, tesno sodelovati s strokovnim svetom SRS za vzgojo in izobraževanje. Le tako bo namreč mogoče uresničevati dejavnosti, usklajene z zahtevami strokovnega sveta, ki je sprejel vzgojni program za predšolsko vzgojo. Delegati so se dogovorili, naj bi denar, namenjen tečajem za dopolnilno izobraževanje kuharskega osebja-delavcev, ki pripravljajo hrano v vzgojno-varstvenih organizacijah (in v osnovnih šolah, kjer pripravljajo hrano tudi za vrte) prispevale neposredno zainteresirane vzgojno-varstvene organizacije in občinske skupnosti otroškega varstva.

Člani odborov so obravnavali in sprejeli samoupravni sporazum o financiranju vzgoje in izobraževanja predšolskih otrok naših državljanov, ki začasno delajo v tujini.

T. D.

Henry Moore: Šest kiparskih zamisli, 1979

Tretji kongres manjšinskih organizacij in sindikatov

Letošnjega marca je bil v Barceloni tretji kongres manjšinskih sindikatov in organizacij. Tako smo se ponovno srečali predstavniki sindikata francoske manjšine SAVT iz doline Aoste, sindikata slovenske šole iz Trsta, OSGB iz Južne Tirolske, Furlanskega gibanja (Movimento Friulano), Okcitanecv iz okolice Cuneja, Torina (manjšina šteje 100.000 ljudi). Poleg italijanskih manjšin so bile na kongresu zastopane še druge evropske manjšine, kot so Baski, Korzičani in predstavniki sindikata OC (Sindicat de Quadres de Catalunya), ki je bil naš gostitelj. Kongres se je začel 6. marca ob 10. uri v modernem hotelu EXPO. Na kongresu je spregovoril po en predstavnik vsake zastopane manjšine; na kratko je opisal delovanje manjšinske organizacije in težave, ki jih mora premagovati manjšina. Tako smo spoznali dejavnost katalonskega delavskega sindikata Sindicat de Quadres de Catalunya, ki ima več sto tisoč članov. Katalonska manjšina šteje 8.000.000 prebivalcev, ki imajo precejšnjo samostojnost na šolskem področju in v javnem življenju. V pradih in javnih ustanovah prevladuje dvojezičnost, dvojezični so tudi napisi na javnih ustanovah, seveda pa Katalonci zahtevajo še večjo samostojnost. So tudi gospodarsko močni, ker imajo precej industrije v svojih okoliščinah. O težavah manjšine je govoril tudi predstavnik Baskov, ki je zahteval zanje večjo samostojnost. Povedal je, da teroristična organizacija ETA slabo vpliva na gospodarsko plat deželne. Slabo je tudi to, da manjšina ni enotna. Prizadevanja manjšine, da bi si pridobila samostojnost, ovirajo nameni kar treh večjih političnih struj. Spregovorila sta tudi predstavnika sindikata SAVT in OSGB in opisala delovanje sindikata in položaj manjšine. Sindikat iz Aoste si prizadeva ustanoviti francoske šole v dolini Aoste, kjer zdajšnja dvojezična šola nima uspeha in francoski jezik počasi umira. Predstavniki Furlanskega gibanja in Okcitanecv so povedali, da se manjšina sele odaj prebujala in zahteva več pra-

vic, kajti Italija teh dveh manjšin ne priznava. Predstavniki Sindikata slovenske šole v Italiji je opisal položaj teh šol in opozoril, da slovenska manjšina zahteva, naj odpro slovenske šole tudi v Videmski pokrajini, kjer živi veliko Slovencev. Slovenci zahtevajo od države tudi globalno zaščito in samostojnost slovenske šole v deželi Furlaniji — Julijski krajini.

Popoldne so se v prostorih katalonskega sindikata srečali predstavniki manjšin, ki so sestavili sklepni dokument in ponovno potrdili sklepe dveh prejšnjih kongresov (bila sta lani maja v Aosti in avgusta v Cuixa v Pirinejih). V dokumentu poudarjajo enotnost vseh manjšinskih sindikatov in organizacij, pa tudi to, naj se zdajšnja sestava članov mednarodne manjšinske organizacije razširi na nove člane, okrepi naj se delovanje te organizacije. Predstavniki Sindikata slovenske šole je predlagal, naj bi povabili na prihodnji kongres tudi predstavnike manjšin, ki živijo v Jugoslaviji, med temi najprej italijansko manjšino iz Istre. Sindikat slovenske šole bo skušal navezati stike z italijansko manjšino v Jugoslaviji in z madžarsko. Baski so zagotovili, da bodo navezali stike z Irco in Skoti.

— Vsaka manjšina lahko pristopi k mednarodni manjšinski organizaciji ne glede na politično in ideološko pripadnost.

— Treba je natančno določiti odnose z evropskimi in nacionalnimi sindikalnimi organizacijami.

— Zagotoviti je treba moralno in denarno pomoč, za nastanek novih sindikalnih organizacij tam, kjer jih še ni.

Ustanovili bodo poseben organizacijski odbor, ki bo skrbel za stalno obveščanje. Na koncu sestanka so določili datum za 4. kongres, ki ga bo organiziral ASGB in bo ob koncu avgusta letos v Bocnu.

MARKO PAULIN

Zgodovina ne sme prezreti

Združenje jugoslovanskih prostovoljcev v španski republikanski vojski v letih 1936—1938 je pred kratkim poslalo pismo medrepubliško-pokrajinski komisiji za reformo izobraževanja, hkrati pa tudi vsem prosvetnim časopisom. V pismu se zavzema za ustrežnejšo obravnavo španske državljanske vojne in deleža, ki so ga v njej imeli naši španski borci, v učnih programih in v skupnih programskih jedrih osnovnega in srednjega izobraževanja.

V vzgojno-izobraževalnih programih morajo imeti ustrezno mesto NOB in socialistična revolucija, pa tudi priprava te revolucije. V obdobju pred revolucijo je KPJ ustvarila idejne, organizacijske in kadrovske temelje za kasnejši oboroženi boj. V tem obdobju imata pomembno mesto, kot je večkrat poudaril tudi tovariš Tito, proti-

dogodki
novosti

fašistični boj in udeležba naših delavcev, študentov in intelektualcev v mednarodnih brigadah v španski državljanski vojni, saj je bil to prvi oboroženi spopad s fašizmom, prvi upor svobodoljubnih in demokratičnih sil sveta proti njegovemu pohodu.

Združenje jugoslovanskih prostovoljcev v španski republikanski vojski opozarja, da je to dogajanje premalo poudarjeno v naših programih in učbenikih in da bi morali temu delu naše preteklosti in deležu bivših španskih borcev nameniti več pozornosti. Združenje ob tej priložnosti sporoča, da je izšla pri beograjski založbi Jugoslavijapublik šesta izdaja knjige *Krv in život za slobodu*. V njej so tudi izvirne replike iz prve izdaje, ki je izšla v Barceloni leta 1938. Združenje je dalo pobudo, da bi bila knjiga prevedena tudi v slovensčino.

Novica za glasbene pedagoge

Pionirski dom Marko Oreškovič v Zagrebu, Park Ribnjak 1, razpisuje **nagradno tekmovanje iz glasbeno-literarne ustvarjalnosti mladih**. Tekmovanja se lahko udeležijo pionirji in **mladinci do 17. leta starosti**. Skladbe z besedilom je treba poslati **Pionirskemu domu do 5. 9. 1983**. Priložiti jim je treba besedilo (v treh izvodih), delovni posnetek skladbe na kaseti ali magnetofonskem traku (glas in spremljava) ter po možnosti notni zapis.

Skladbe ne smejo biti prej izvedene niti besedila poprej objavljena. Avtorji lahko pošljejo tudi po več del. Skladbe, ki jih bo žirija izbrala, bodo predstavljene javnosti na sklepni prireditvi v dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu.

Glasbenim pedagogom se tako nudi priložnost, da spodbudijo mlade talente, ki bodo sodelovali in se izkazali na tem medrepubliškem tekmovanju. Natančnejša pojasnila lahko dobite pri vodstvu **Pionirskega doma, Zagreb, telefon (041) 272-778**.

Vojakinje in oficirke

Letos bomo začeli uresničevati ustavno načelo, ki pravi, da velja vojaška obveznost za vse državljane SFRJ. Zdej se bodo lahko vključile v JLA tudi ženske in postale vojakinje in oficirke.

Ze dozdajšnji zakon o vojaški obveznosti iz leta 1977 je omogočal ženskam, da so se usposabljevale v enotah JLA od dveh do šest mesecev, od letošnjega julija pa se začena prostovoljno usposabljanje žensk za dolžnosti vojakinji, nižjih oficirk in rezervnih oficirk. Če bodo ženske zdravstveno ustrezale, bodo upoštevali vse njihove želje po usposabljanju glede na izbiro vojaškega rodu, službe in položaja. Delale bodo lahko v pehoti, topništvu, v topniško-raketnih enotah, pri letalstvu, pomorstvu, inženirstvu, zvezah, v atomsko biološko kemični obrambi, v tehniški službi kopenske vojske, v sanitetni službi, tehniški službi vojne mornarice in PLO, v intendantski in prometni službi.

Izbrale si bodo lahko tudi čas usposabljanja v enem izmed treh četrtletij v letu.

Ženske se bodo usposabljevale za vojakinje mornarske in nižje oficirke nekaj manj kot tri mesece, šest mesecev pa se bodo morale usposabljevati za rezervne oficirke (za dolžnosti komandirk vodov, referentk v intendantski, sanitetni in prometni službi, zdravnice raznih smeri, za politično-partijske organe in za učiteljice v vojaških šolah), tako da bodo tri mesece obiskovale voja-

ško šolo, druge tri mesece pa bodo opravljale staž v ustreznih enotah JLA.

Čeprav je usposabljanje žensk prostovoljno, pomeni hkrati posebno obliko vojaške obveznosti. Usposabljanje se mora toliko časa, kolikor je predvideno po programu. Ko vstopijo v JLA, imajo vse pravice in obveznosti: nosijo uniformo, ravnajo se po zahtevah vojaške discipline (enako kot vojak), izpolnjujejo ukaze itn.

Po končanem usposabljanju dodelijo ženske vojaškim enotam JLA in enotam teritorialne obrambe glede na dolžnosti, za katere so se usposobile.

Usposabljanje žensk bo veliko pripomoglo k podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozščite ter izboljšalo kakovost obrambne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih organizacijah. Ze doslej si je veliko učenk želelo izbrati obrambni poklic, vendar to ni bilo mogoče. Zdajšnja možnost pa hkrati nalaga vsem pedagoškim delavcem, da motivirajo in ustrezno usmerjajo učenke in učence v obrambno usposabljanje za našo armado.

Vključevanje žensk v našo armado potrjuje pravico, ki so si jo izbojevale ženske v naši revoluciji, hkrati pa dokazuje, da so ženske enakopravne tudi pri obrambi naše samoupravne družbene skupnosti.

IVAN HREN

dogodki
novosti

Priznanja za delo

Pred prvomajskimi prazniki je bila na Zavodu SR Slovenije za šolstvo posebna slovesnost. Šestnajst pedagoških delavcev zavoda je dobilo državna odlikovanja, ki jim jih je podelilo predsedstvo SFRJ z ukazom št. 7 z dne 22. 2. 1983.

Mnogi odlikovanci so bili s svojim osebnim delom in prizadevanjem idejni nosilci reformnih prizadevanj na področju vzgoje in izobraževanja tako v osnovni šoli kot v usmerjenem izobraževanju. Mnogi od njih so sodelovali pri pripravi učnih načrtov, izpopolnjevanju pedagoških delavcev, pri delu z ravnatelji, vodenju aktivov, uresničevanju projektov, npr. modernizacije osnovnošolske matematike, usmerjali so delo pri uvajanju in utrjevanju celodnevne osnovne šole ter opravljali druge naloge na področju pedagoškega svetovanja in nadzora. Nič manj odgovorne niso bile naloge pri pripravah na uvedbo usmerjenega izobraževanja. Mnogi so sodelovali pri oblikovanju koncepta, pri pripravi Smernice za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov v usmerjenem izobraževanju, učnih načrtov, pri pripravah in usposabljanju učiteljev za izvedbo te tako zelo odgovorne družbene naloge ter pri pripravi učbeniških gradiv, opremljanju učilnic in podobnem. Nekateri pa že zdaj spremljajo prve korake reforme. Odlikovanci so bili tudi družbenopolitični delavci, sodelovali so pri delu na območju, v katerem živijo, delajo in ustvarjajo. Marsikje so morali orati ledino in si zelo prizadevati za doseganje družbenih ciljev in uresničenje smotrov v vzgoji in izobraževanju.

Odlikovanja sta jim podelila direktor Zavoda SR Slovenije za šolstvo mag. Janez Sušnik in pomočnik predsednice republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo Peter Winkler.

Red dela z zlatim vencem so dobili: Andrej Česen, Miroslav Faleto, Jelica Mesesnel, Jože Trček in Ciril Čelhar.

ANDREJ ČESEN je bil več let ravnatelj ekonomskega šolskega centra v Novem mestu. Veliko je pripomogel k urejanju šolstva v lesarstvu, vodil je poklicno šolo v Škofji Loki in sodeloval pri organizaciji višje lesne šole v Ljubljani. Kot pedagoški svetovalec na Zavodu SR Slovenije za šolstvo si je prizadeval za razvoj šol za lesarstvo, promet in zveze. Nekaj časa je bil zaposlen na Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, kasneje pa je opravljal naloge pedagoškega vodja šolskega centra RSNZ v Tacnu. Ime **MIROSLAVA FALETOVA** je tesno povezano z delom na koroškem območju. Miroslav Faleto spada v rod, ki je oral ledino v vzgoji in izobraževanju po osvoboditvi. Več kot 30 let je bil pedagoški svetovalec, 19 let pa predstojnik organi-

zacijske enote Zavoda SR Slovenije za šolstvo v Dravogradu. Zaradi vsestranskega dela v vzgoji in izobraževanju je dobil že leta 1968 Žagarjevo nagrado. Več let je priznan družbenopolitični delavec na koroškem območju.

JELICA MESESNEL je bila že med vojno aktivistka OF. Takoj po vojni je odšla na Primorsko in nato v Vršac. Po vrnitvi v Slovenijo je delala več časa v osnovni šoli, kjer se je uveljavljala pri delu s starši. Več let je delovala na Zavodu SR Slovenije za šolstvo in si veliko prizadevala za razvijanje osnovne šole, predvsem za posodabljanje vsebin, oblik in metod dela, uveljavljanje novih odnosov v vzgojno-izobraževalnem procesu in za uveljavljanje novih zakonov. Svoje bogato znanje je prenašala na učitelje in ravnatelje ter vplivala na nadaljnjo rast in razvoj osnovnega izobraževanja. Posebno veliko je naredila pri projektih za preobrazbo vzgojno-izobraževalnega dela in z raznimi sestavki obveščala pedagoške delavce in javnost o stanju, napredovanju in problematiki osnovnega izobraževanja.

JOŽE TRČEK je najprej delal v poklicni svetovalnici v Kopru, nato v Vzgojnem zavodu Frana Milčinskega v Smedniku. Nekaj časa je deloval v nanovo ustanovljenem Centru za socialno delo v Kranju, nato pa na Zavodu SR Slovenije za šolstvo do leta 1982. Veliko je naredil za izobraževanje odraslih, saj je s svojim bogatim znanjem sodeloval pri različnih oblikah izobraževanja. Napisal je več strokovnih prispevkov in samostojnih publikacij. Prav tako kot strokovno delo je pomembno tudi njegovo delo na družbenopolitičnem področju.

CIRIL ČELHAR je bil borec 3. Prekomorske udarne brigade. Po vojni je najprej poučeval v Padni v kombiniranih oddelkih. Nekaj časa je bil v Borštu pri Marzicah, kjer je sodeloval v delovnih akcijah za obnovo. Veliko je naredil za ustanovitev Slovenske gimnazije v Izoli, kjer se je zavzelo vključil v delo. Na organizacijski enoti Zavoda SR Slovenije za šolstvo v Kopru se je uveljavil predvsem pri delu in realizaciji projekta moderne osnovnošolske matematike, pri delu z aktivni, in si prizadeval za ustanavljanje celodnevne osnovne šole.

Red republike z bronastim vencem so podelili Jožetu Gluku, red zaslug za narod s srebrno zvezdo pa Zori Čuden, Antonu Pračku, Mileni Smole in Vladimirju Tehovniku.

Red dela s srebrnim vencem so prejeli: Milan Habjančič, Franc Huber, Gabrijela Libersar-Florjančič, Ivan Mlinar, Oto Pungartnik, Marija Šemrl in Helena Vogelnik-Kocijančič.

Priznanje tem delavcem je hkrati tudi priznanje za uspešno delo Zavodu SR Slovenije za šolstvo.

DRAGO NOVAK

DARILO SLOVENSkih PIONIRJEV SOVRSTNIKOM V NAMIBIJI

Slovenski pionirji so 24. maja predali predstavnikom osvobodilnega gibanja SWAPO v Pionirskem domu v Ljubljani kompletne šolske potrebščine za sovrstnike v Namibiji.

V tednu solidarnosti z namibijskimi sovrstniki, ki je bil v decembru 1981, so slovenski pionirji s prodajo voščilnic in s drugimi akcijami zbrali 300.000 din. S tem denarjem so pripravili v sodelovanju z Mladinsko knjigo, ki je natisnila na ovitke pozdrave slovenskih pionirjev namibijskim šolarjem, 2000 kompletov šolskih potrebščin.

Ob tej priložnosti, kjer so znova dokazali svojo solidarnost s sovrstniki v še neosvojenih deželah, so slovenski pionirji pripravili pester kulturni spored.

SREČANJE PIONIRJEV ZGODOVINARJEV

»Mladina pri obnovi domovine«

Po razpisu teme Mladina pri obnovi domovine v Pionirju se je letošnje raziskovalne naloge lotilo več šol iz vse Slovenije. Uredništvu Pionir je bilo oddanih do 20. aprila 1983 50 nalog, ki jih je pregledala in ocenila strokovna komisija pri svetu ZPMS.

Vtisi in rezultati letošnje raziskovalne teme so ugodni in opogumljajo, saj so se pionirji zgodovinarji lotili prvič raziskave povojnega obdobja. Podelitve priznanj so nedvomno dokaz velike zagnanosti in prizadevanja dela zgodovinskih krožkov, ki izpolnjujejo smotre za posodabljanje in razvijanje aktivnih oblik dela, razvijanje raziskovalnega duha, poglobljanje spoznanj tistih vrednot, ki jih je razvila NOB in na katerih gradi tudi naša socialistična skupnost.

Zgodovinski krožki z začetnim programom uresničujejo vzgojne smotre, ki sledijo zahtevam naše sodobne socialistične šole, ki noče vzgajati učencev v pasivne poslušalce, sprejemnike ugotovljenih dejstev, temveč v dejavne kritične prihodnje raziskovalce različnih področij, tudi področja družboslovja, zlasti najnovejšega obdobja, ki nam je tako blizu, a hkrati neznano in najmanj raziskano.

Zgodovinski krožki so se lotili letošnje raziskovalne teme z velikim navdušenjem. Toda kaj kmalu so sledila prva razočaranja, pomanjkanja literature, virov, skopo in pomanjkljivo arhivsko gradivo. Nekaterim je pošel pogum, mnogi pa so svoje začetno delo nadaljevali in se usmerjali pod vodstvom svojih mentorjev v neznana in neraziskana področja povojnega obdobja.

Pri vsakoletnem pregledu nas prijetno preseneča metodologija nalog, ki bi z oblikami dela lahko bila vzor raziskovalnim nalogam tudi na višji stopnji (pri tem mislimo na srednje izobraževanje, kjer tovrstno delo ni primerljivo z raziskovalno dejavnostjo zgodovinskih krožkov na osnovni šoli). Pri tem izstopajo že več let iste šole, oziroma zgodovinski krožki, ki so zahvaljujoč svojim mentorjem razvili že pravo raziskovalno tradicijo in bi njihove šole lahko postale mali eksperimentalni centri raziskovalnega dela na področju družboslovja.

Letošnje raziskovalne naloge so uspeli na tistih šolah, ki se tesno povezujejo s krajem, s krajevno skupnostjo, z ožjim ali širšim okoljem, ki temelji na razvijanju in ohranjanju revolucionarnih tradicij ali v krajih, ki so na novo nastali v povojnem obdobju, kjer so se zlasti razvile vrednote socialističnega dela za uveljavljanje socialističnih odnosov.

Metodo dela je narekovalo že samo gradivo. V raziskovalno nalogo so se vključili poleg učencev zgodovinskega krožka tudi učenci drugih interesnih dejavnosti, tako da je pri zbiranju in oblikovanju gradiva sodelovalo večje število učencev. Tako je bilo njihovo delo uspešnejše, zlasti pri zbiranju dokumentarnega gradiva. Ponekod so pri oblikovanju naloge sodelovale tudi šole med seboj, tako da je nastalo zaokroženo tematsko gradivo. Primer takega sodelovanja sta zlasti osnovna šola Anton Aškerc Titovo Velenje in podružnična šola Pesje. Medtem ko so se prvi omejili na prikaz udarniškega dela s poudarki na smotrih udarniškega dela in gradnji mesta, so drugi uspešno opisali lokalne brigadirke akcije s pestrim prikazom brigadirkega življenja, dokumentiranega z izborom izvirnega fotografskega gradiva.

Učenci zgodovinskih krožkov so v nalogi uspešno vključevali

arhivsko gradivo in pogovore z udeleženci različnih akcij povojne obnove. Kakovost intervjujev pa je bila odvisna od pravilno zastavljenih vprašanj. Prav ta oblika dela pa ni prinesla tistega, kar smo od naloge pričakovali. Učenci niso analizirali rezultatov tovrstnega anketiranja, ki je v raziskovalni nalogi le nakazano ali nedodelano. Izjema pri tej obliki dela je zbirnik intervjujev, ki so ga sestavili učenci na osnovni šoli Milan Sušteršič v Ljubljani s preglednico števila udeležencev, z vrstami akcij, časom trajanja in krajem izvajanja, s kulturnimi in drugimi dejavnostmi.

Zavedati pa se moramo, da je raziskovalnemu delu odmerjeno pre malo časa, da bi nastale poglobljene raziskave. Enako velja tudi za pogovore, posnete na magnetofonski trak. Izvirna, toda ne dokončana oblika dela.

Najbolj uspeli pa so tiste naloge, v katerih so učenci sistematično razporedili gradivo, npr. o obnovi kraja, lokalnih in zveznih akcijah, vključevali intervjuje in dokumentarno gradivo, vire in poročila iz šolskih kronik. Poleg vsebine pa je pomemben tudi zunanji videz naloge ali likovna oprema; pri tem so uspešno sodelovali likovni krožki, v njih pa tudi učenci nižjih razredov, tako da je ponekod pri nastajanju naloge sodelovala cela šola (npr. osnovna šola Janka Premrla Vojka Koper).

Aktualizacije vsebine so se lotile le malokateri šole. Uspešen poskus primerjave obdobja obnove in dela mladih v krajevni skupnosti je pokazal zgodovinski krožek osnovne šole Žužemberk, ki je nedvomno dosežek tesne povezanosti učencev z družbenim okoljem.

Največja vrednota nalog poleg vzorne metodologije pa je velika aktivnost in prizadevnost učencev, ki je vidna v nalogah tako v vsebinskem kot v oblikovnem delu. Nekaj krožkov je uspešno predstavilo svoj način obravnave naloge in celotne dejavnosti krožka dokumentiralo s fotografskim gradivom, ki se smiselno povezuje z ostalimi dokumentarnimi in slikovnimi gradivom (npr. osnovna šola Janka Premrla Vojka Koper in Anton Aškerc Titovo Velenje).

Med slikovnim gradivom se pojavljajo risbe zemljevidov, maket, legende izvirnih znakov, delovnih akcij v obdobju obnove (npr. osnovna šola Milan Sušteršič Ljubljana).

Med dokumentarnim gradivom prevladujejo diplome, priznanja, pohvale, legitimacije in redkeje tudi značke mladinskih delovnih brigad. Pri zbiranju gradiva so učenci največkrat morali napraviti fotokopije, ker so jim le redki lastniki hoteli izročiti originalne. Skrbno čuvanje le-teh pa dokazuje ne le spominske, temveč etične vrednote, ki so trajno vgrajene v njih. Ta spoznanja so krožkarji sprejeli z razumevanjem. Spoštovanje dokumentov dobe in beleženje njihovega pregleda ter poročanja o tem je nedvomno glavni namen zbirateljstva, ki pa mora najti pot v tiste institucije (muzeje NOB), ki se sistematično ukvarjajo z raziskavo in ohranjanjem dokumentarnega gradiva. Izjemno zbirko značk mladinskih delovnih brigad je uspelo zbrati osnovni šoli Tone Čufar v Ljubljani, ki je bila predstavljena na občasni razstavi gradiva letošnjih raziskovalnih nalog zgodovinskih krožkov v Novi Gorici.

V nalogah pogrešamo tesnejšo povezavo tega gradiva z drugim besedilom, ki se večkrat navezuje na literaturo in že znana dejstva.

Učenci so obiskovali tudi arhive in druge institucije, če so

bile le-te v njihovem območju. Vključevanje arhivskega gradiva pa je za večino krožkarjev le pomenilo prezahtevno delo in se je omejevalo na izbor časopisnih poročil, brigadnih glasil, zapisnikov sestankov prostovoljnega dela, različnih zbiralnih akcij, mladinskih sestankov, mladinskih brigad, poročil o delovnih akcijah itd. Obiski v arhivih so za mnoge krožkarje pomenili prvi stik z obširnimi pregledi izvirnega dokumentarnega gradiva. Pohvalno je zlasti prizadevanje Arhiva SR Slovenije v Ljubljani, ki je v ogled arhivskega gradiva vključil tudi predvajanja filmov in obzornikov na temo mladinskih delovnih brigad in si s tem pridobil število obiskovalcev in prihodnjih raziskovalcev.

Strokovna komisija pri Zvezi prijateljev mladine je imela te-

žavno delo pri tolikšnem številu gledu nalog, ki se močno razlikujejo po vsebini in obsegu. Pri zvrstitvi na zlata, srebrna in bronasta priznanja pa je upoštevala merila: sistematično razreditev vsebine z uvodnim delom in sklepom, zastopnost različnih oblik dela od intervjujev vključevanja virov, analize izvirnega dokumentarnega gradiva in estetskega videza naloge.

Podrobnejši pregled in kritično presojo zbranega gradiva bo uvrstil v svoje nadaljnje delo Muzej ljudske revolucije v Ljubljani, ki pripravlja razstavo tovrstne tematike, na kateri bodo predstavili tudi najboljše raziskovalne naloge zgodovinskih krožkov.

PRVENKA TURK

Na letošnjem srečanju pionirjev zgodovinarjev, ki je bilo 5., 6. in 7. maja v Novi Gorici, je podelil svet Zveze pionirjev Slovenije, pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije šolam priznanja za najboljše zgodovinske raziskovalne naloge.

Zlata priznanja so prejele osnovne šole: Osnovna šola Mila Strukelj Nova Gorica, Osnovna šola Milan Sušteršič Ljubljana, Osnovna šola Janka Premrla Vojka Koper, Osnovna šola Žužemberk, Osnovna šola Anton Aškerc Titovo Velenje, Osnovna šola Draž Kobala Maribor, Osnovna šola Ivana Cankarja Maribor in Osnovna šola Bratov Polančič Maribor.

Srebrna priznanja so podelili osnovnim šolam: Osnovna šola Ivana Kovačič-Efenka Celje, Osnovna šola Anton Tomaž Linhart Radovca, Osnovna šola Postojna, Osnovna šola Dušan Bordon Koper, Osnovna šola Miloša Zidanska Šmartno, Osnovna šola Radomelje, čete Preserje, Osnovna šola Krmelj, Osnovna šola Grm Novo mesto, Osnovna šola Toneta Čufarja Ljubljana, Osnovna šola Ang. Besednjak Branik in Osnovna šola Jože Mihevc Idrinja.

Bronasta priznanja pa so prejele šole: Osnovna šola Fran Koch Gornji grad, Osnovna šola Bratov Letonje Šmartno ob Paki, Osnovna šola Baza 20 Dolenjske Toplice, Osnovna šola Peter Kavčič Škofja Loka, Osnovna šola Milka Sobar-Nataša Novo mesto, Osnovna šola Dane Šumenjak Murska Sobota, Osnovna šola Jože Slak-Silvo Trebnje, Osnovna šola dr. Jože Potrč Ljubljana, Osnovna šola Josip Broz Tito Domžale, Osnovna šola Prežihov Voranc Ljubljana, Osnovna šola Ivan Cankar Ljutomer, Osnovna šola Ledina Ljubljana, Osnovna šola Stane Žagar Kranj.

Ohranjanje vrednot se začne že pri najmlajših

Komisija za prenašanje revolucionarnih tradicij na mladino pri predsedstvu RK SZDL Slovenije je na zadnji seji med drugim gradivom obravnavala tudi problematiko prenašanja revolucionarnih tradicij NOB na najmlajše, to je v vzgojno-varstvenih organizacijah. Osnovno informacijo je podala Irena Levničnik, pedagoška svetovalka Zavoda SR Slovenije za šolstvo. Slišali smo, da vzgojiteljice vestno in stopnji primerno opravljajo svojo nalogo pri prenašanju in ohranjanju tradicij NOB pri naših najmlajših. Vzgojiteljice z igrami, ogledi pomnikov NOB, z obiski borcev v vzgojno-varstvenih organizacijah, gledanjem diapozitivov ob raznih proslavah otrokom dovolj preprosto in razumljivo osvetljujejo dogodke iz naše ljudske revolucije. Pomembno vlogo imajo nedvomno tudi starši, vendar moramo razumeti, da starši teh otrok niso doživljali vojne, da so o teh grozotah slišali od svojih staršev v šoli ali brali v knjigah. Naši najmlajši zavzeto sodelujejo pri raznih proslavah v krajevni skupnosti in ob tem postopoma dojemajo dogodke iz NOB, cicibani sodelujejo pri kurirčkovski pošti, na raznih pohodih do bližnjih pomnikov in podobnem. Pomemben vir za prenašanje revolucionarnih tradicij je tudi revija Ciciban, saj najdejo vzgojiteljice v njej veliko gradiva za delo z najmlajšimi. Pomembno vlogo ima tudi taborništvo, saj se najmlajši radi vključijo v Čebelice in postopoma dojemajo te večšne. Obisk najmlajših v vojašnicah, pogovor s starešinami o doživljanju

jih v NOB je za marsikatero cicibana nepozabno doživetje. Vsega tega pomena so tudi ogledi muzejev NOB, kjer si naši najmlajši počasi oblikujejo pojem boja proti fašizmu.

V nadaljnji obravnavi so naloge ugotavljali, da vzgojiteljice šoli premalo spoznajo krajevno zgodovino NOB, zato bi kazalo ob morebitnem dopolnjevanju učnega načrta za vzgojiteljice in pouku zgodovine to upoštevanje. V tej zvezi je bilo dogovorjeno, da bi kazalo izdelati seznam v krajevni monografiji iz NOB ga poslati vsem vzgojno-varstvenim organizacijam. Več pozornosti bi bilo treba nameniti še izdavi diafilmov, diapozitivov, kasetam, na katerih bi bile posnete oddaje o dogodkih iz NOB in bi bili vzgojiteljicam v veliki pomoč pri njihovem poslanstvu. Tudi pri strokovnem izpopolnjevanju vzgojiteljic bi kazalo vključiti teme iz lokalne zgodovine NOB. Nakazana je bila tudi želja po izdaji posebnega Berila, v katerem naj bi bili napisane pomembnejše dogodke iz NOB, ki bi ga lahko uporabljale vzgojiteljice pri njihovem delu.

Navzoči pa so z zadovoljstvom ugotavljali, da opravljajo naloge vzgojiteljice, ki vzgajajo naše najmlajše, pri ohranjanju tradicij NOB veliko in odgovorno delo. Opravljajo jo vestno, svedoma pa je to veliko odvisno od njihove osebne zavzetosti in stvenega odnosa. Naši najmlajši tako dojemajo najpreprostejši pojme iz NOB, ki jim koristi jo poznejše lažje razumevanje tematike v osnovni šoli.

DRAGO NOVAK

SEMINAR V CRIKVENICI

Pouk tujih jezikov v svetu in pri nas

Zavod za prosvetno-pedagoško službo SR Hrvaške je pripravil od 9. do 13. maja 1983 v Crikvenici seminar za učitelje angleškega jezika v osnovnih in srednjih šolah SR Hrvaške, za pedagoške svetovalce za angleški jezik republiških zavodov za šolstvo in za predavatelje metodike pouka tujih jezikov na univerzah SFRJ.

Iz SR Slovenije smo se seminarja udeležili: Marija Vesnaver - Intenzivni tečaj tujih jezikov, Ljubljana; Boris Klemenčič, pedagoški svetovalec za tuje jezike organizacijske enote Kranj; Zavoda SR Slovenije za šolstvo, in dr. Zvezdana Čuk.

Že v nedeljo, 8. 5. 1983, ko smo se zbrali v Crikvenici na prvem sestanku, smo prejeli potreben program dela in še nekaj dodatnih informacij o seminarju. Vsebinska seminarja je veliko obelodanila in ob koncu smo lahko ugotovili, da je bil seminar, tako organizacijsko kakor tudi vsebinsko, visoko nad povprečjem. Vsa predavanja so bila strokovno izredno kakovostna. Za odlično organizacijo so poskrbeli kolegi iz zavoda za prosvetno-pedagoško službo, predvsem pa vodja seminarja, pedagoški svetovalec Mladen Dolenc.

Na seminar sta bila povabljeni tuja predavateljica: profesor Kenneth Chastain iz ZDA (University of Virginia) in profesor Richard West iz Velike Britanije. Oba sta priznana strokovnjaka in avtorja številnih publikacij s področja metodike pouka tujih jezikov.

V svojem prvem predavanju »Methods of Teaching« je profesor Chastain opredelil učenje v splošnem, učitelja in učenca in podal kratek pregled metod pouka tujih jezikov od gramatično-prevajalne metode preko številnih drugih metod do komunikativnega prijemla pri pouku tujih jezikov. V svojih nadaljnjih izjavah je prof. Chastain razčlenil sodelovanje učencev pri pouku, načrtovanje učnih ur, naloge učencev pri učenju tujega jezika, učiteljeve naloge, evalva-

cijo in testiranje, motivacijo in probleme discipline. Profesor Richard West, ki je predvsem strokovnjak v pouku tujega jezika za stroko (ESP), se je v svojih predavanjih osredotočil na avtentičnost gradiv za pouk tujih jezikov, v predavanju o vlogi jezika stroke pa je razvil izredno zanimivo teorijo; težišče pouka angleškega jezika za posebne cilje (ESP) je prenesel na cilje za pouk angleškega jezika za stroko (PSE - Purposes for Specific English). Medtem ko se pri prvi teoriji vprašamo, kakšno angleščino naj poučujemo, nas pri drugi zanima, v kakšne namene naj poučujemo angleški jezik. Prof. West je obe teoriji znanstveno natančno razčlenil in pokazal na njune pozitivne in negativne strani. Izredno zanimivo je bilo tudi njegovo izvajanje o t. i. »needs analysis«, tj. o analizi potreb za pouk tujega jezika.

Na seminarju so sodelovali s krajšimi strokovnimi predavanji tudi naši domači predavatelji, udeleženci seminarja. S kolegom sva na kratko prikazala, kako je s poukom tujih jezikov v SR Sloveniji v šolskem letu 1982-83. O mnogih problemih smo se pogovorili ob taki imenovani »okrogli mizi«, kjer smo tudi Slovenci opozorili na nekaj naših posebnih problemov, predvsem na možnost vpisa v posamezne vzgojno-izobraževalne programe brez ocene iz tujega jezika in na možnost vpisa v določene smeri izobraževanja v drugem letu z negativno oceno iz tujega jezika. Ugotovili smo, da je tak problem res samo v Sloveniji.

Ves čas seminarja smo si lahko ogledovali mnoge strokovne knjige, ob koncu seminarja pa nam je Gordana Krstić iz ameriške ambasade v Beogradu podarila precej knjig.

Slišali smo veliko novega, obnovili znanje starega, izmenjali izkušnje in prav gotovo je seminar potrdil staro resnico: »Biti učitelj pomeni biti tudi učenec.«

NEVENKA SELIŠKAR

Italijanščina — tuji jezik ali jezik okolja?

Pogovor o pouku na narodnostno mešanem območju na Obali

V Izoli je bil od 20. do 23. aprila letos tretji seminar za učitelje italijanskega jezika, ki sta ga skupaj s koprsko enoto Zavoda SRS za šolstvo pripravili Unione degli Italiani dell'Istria e di Fiume in Università Popolare di Trieste. Na seminarju so poleg mnogih uglednih gostov tokrat bolj sodelovali učitelji sami. Pogovarjali smo se s tremi, ki so s svojimi prispevki skušali osvetliti specifičnost pouka italijanščine na narodnostno mešanem območju na Obali, in sicer z Apolonijo Krejačič iz Osnovne šole Edvarda Kardelja v Luciji, z Nevo Šečerov iz Osnovne šole Oskarja Kovačiča v Škofijah in z Marino Žigon iz Osnovne šole Vojka Šmuc v Izoli.

Takole smo jih spraševali:

● **Temeljni vzgojno-izobraževalni cilj pouka italijanskega jezika je usposobiti učence za aktivno sporazumevanje v jeziku italijanske narodnostne skupnosti. Pri tem ste omenili več čisto posebnih problemov.**

— Struktura šolskega razreda je glede nadarjenosti, interesov, dojemljivosti, poprejšnjega znanja in motiviranosti izredno raznotera. Učitelj ne more več obravnavati učencev linearno in skuša ta problem omiliti z različnimi metodami dela. Uspešnost ali neuspešnost je odvisna od več dejavnikov. Pri tem ima poleg nadarjenosti in aktivnosti veliko vlogo okolje, ki učenca daje možnosti za stik z italijanskim jezikom ali pa tudi ne.

● **Kako vpliva poznavanje italijanskega narečja na pouk italijanščine?**

— V začetku pozitivno. Takšni učenci so močnejše motivirani, saj je zanje jezik nekaj živega in ne nek abstraktni tuji jezik. Kasneje pa imamo prav s temi učenci težave, ker jih narečje moti pri ustnem, zlasti pa pisnem dojemljanju zbornega jezika.

● **Prve korake pri tem pa naredijo otroci na narodnostno mešanem območju že v mali šoli.**

— S tem je naše delo zelo olajšano. Otroci imajo jezik že »v ušesu« in tako ponavadi z izgovorjavo nimamo težav. Vendar pa se tako heterogenost razredov še povečuje.

● **K heterogenosti verjetno prispeva tudi to, da se je veliko družin priselilo na to območje iz različnih krajev Slovenije in Jugoslavije.**

— Tako je. Otroci teh družin so se sicer rodili na Obali, vendar starši jezika ne obvladajo in ne vzgajajo svojih otrok v duhu dvojezičnosti. Marsikdaj imajo do jezika okolja odklonilen odnos in ga prenašajo tudi na svojega otroka. Težave imajo s prilagajanjem novemu okolju, pogosto pa tudi težave s slovenskim jezikom. Tak učenec občuti italijanski jezik kot nekaj popolnoma tujega, učitelj pa ga zelo težko motivira. Tak učenec ima manj možnosti, da doseže uspeh pri tem predmetu. Čeprav se to stanje zadnja leta stalno izboljšuje — starši so začutili nujnost in koristnost pouka italijanščine, pa vendar še ne dosegamo zaželenih uspehov. Učenci sicer sprejemajo učenje tega jezika kot nekaj potrebnega, se trudijo in sodelujejo, se pa pogosto nad tem predmetom ne navdušujejo. Tudi okolje samo čisto ne pripelje veliko k uspešni vzgoji za dvojezičnost. Učenci imajo le redkokdaj priložnost, da se pogovarjajo v jeziku okolja.

● **Kljub temu pa vsako oddelčno skupnost sestavljajo tudi učenci, katerih starši so domačin in obvladajo jezik okolja.**

— Ti starši spodbujajo svoje otroke k učenju italijanščine, usmerjajo jih ob spremljanju primernih televizijskih programov v italijanskem jeziku in ob branju. Učenje italijanščine je za te otroke nekaj povsem samoumevnega, učijo se je z veseljem. Pozitivni odnos do jezika v družini pomeni torej najvišjo stopnjo motivacije.

● **Z vsem tem bi morali torej bolj seznanjati starše, saj se v teh**

letih otroci zgledejejo predvsem po njih.

— Začeti je treba pri odraslih, ne pri otrocih. Ko bodo starši in okolje začutili, da je pouk italijanskega jezika potreben in koristen, šele takrat bomo dosegli zaželene rezultate.

● **V tako heterogenih razredih je seveda težko motivirati vse učence enako. Pravite, da je delo učitelja močno oteženo predvsem zaradi velikega števila učencev.**

— V svojem odnosu in dojemljanju italijanskega jezika je vsak učenec svet zase in delati bi bilo treba pravzaprav z vsakim posebej. Pri nekaterih je že velik uspeh, da začnejo sprejemati jezik kot pozitivno vrednoto.

● **Na seminarju smo slišali tudi nekaj predlogov za metode in oblike dela glede na specifičnost pouka tega jezika. Sožitje z italijansko narodnostno skupnostjo omogoča temu predmetu poseben položaj. Pouk italijanščine naj bi omogočil poglobljene stike med pripadniki obeh skupnosti, slovenske in italijanske. Vendar ugotavljamo, da ostaja še prepogosto pouk tujega jezika in da ne presega šolskih zidov. Na pobudo pedagoške svetovalke Lucije Čok ste se v Izoli lotili raziskave kot posebne oblike pouka italijanščine.**

— Naši učenci so s pomočjo učencev Osnovne šole Dante Alighieri z italijanskim učnim jezikom pripravili raziskavo o kulturnih vrednotah italijanske narodnostne skupnosti, njenem deležu v delavskem in odporniškem gibanju, njenih običajih in življenju na vseh področjih. To je bil prvi poskus uporabiti raziskavo kot novo metodo dela. Samo sodelovanje s pripadniki

izobraževanje izpopolnjevanje

italijanske skupnosti ni bilo za učence nič novega, saj že več let sodelujemo z njimi. Naši učenci občasno obiskujejo pouk na šoli z italijanskim učnim jezikom in obrnjeno. Z učitelji te šole pa je sodelovanje že kar v navadi. Imamo npr. skupne sestanke, izmenjujemo si učna sredstva...

● **Na seminarju smo si ogledali razstavo, šolsko glasilo v italijanskem jeziku in video-kaseto, ki so plod raziskave učencev.**

— Najdragocenejša izkušnja pa je gotovo neposredni stik in sodelovanje z italijanskimi sodelstniki in drugimi pripadniki narodnostne skupnosti. Učenci so pri tem tudi zbrali vrsto dragocennih podatkov o okolju, o zgodovini našega kraja, poglobljali so se v vire v italijanščini, prevajali, brskali po italijanskih knjižnicah...

● **... in pri tem naravno in spontano uporabljali italijanski jezik, kot smo lahko videli na video-kaseti. Ali so takšne oblike dela ustaljene na naših šolah?**

— Kot vem, ne. Zahtevajo veliko priprave, toda učenci so navdušeni in bi radi takšne izkušnje še ponovili. Zanje je jezik zaživel, ni več nekaj, kar je določeno z zakoni, člen nekega statuta, eden od učnih predmetov v šoli.

● **Čemu naj bi pri pouku italijanskega jezika posvečali največ pozornosti — res dobremu jeziku, spoznavanju kulturnih vrednot in življenja italijanske narodnosti, ali vzgajanju mladih ljudi za sožitje med narodi in narodnostmi?**

— Vsemu, saj je eno odvisno od drugega!

IRENA LIPOVEC

Obvestilo

ZBIRKE LOŠKEGA MUZEJA V ŠKOFJI LOKI SO ŠE VEDNO ZAPRTE ZARADI OBNOVITVENIH DEL.

Učitelji in učenci odkrivajo ples

o plesnem področju umetnostne vzgoje v srednjem izobraževanju

Osnove plesne umetnosti so sestavina umetnostne vzgoje v skupnih vzgojno-izobraževalnih osnovah srednjega usmerjenega izobraževanja. V dnevih ali urah za kulturne dejavnosti želimo v petnajstih učnih urah uresničiti tele smeri: Učenci se seznanjajo s plesom v vseh njegovih značilnih oblikah; ob svoji plesni dejavnosti, ob ogledu živih plesnih predstav in filmskih posnetkov predstav ter ob neposrednem stiku s plesnimi delavci dojemajo bistvo plesa; ob aktivnem razglabljanju o vprašanih plesa spoznavajo pomen in mesto plesa v umetnosti in družbi.

Za širše plesno področje pri nas še ni kadrovske vzgojno-izobraževalne organizacije, ki bi lahko prevzela izobraževanje in izpopolnjevanje učiteljev umetnostne vzgoje, zato je prevzela to nalogo Zveza kulturnih organizacij Slovenije s priporočilom Zavoda SRS za šolstvo. Strokovni odbor za plesno dejavnost pri ZKOS je pripravil zanje seminar, ki je potekal štiri sobote v mesecih februarju, marcu in aprilu 1983, v skupnem obsegu 28 ur pretežno praktičnega dela. Smoter seminarja je bil pridobivati temeljno usposobljenost za izvedbo programa osnov plesne umetnosti: spoznavati s praktičnim preskušanjem vsebino učnega načrta, spoznavati, doživljati ples in razglabljeti o njem.

Seminar je obsegal vsa poglavja iz programa osnov plesne umetnosti, metodično obdelana

v priročniku za učitelje: družabni ples, ljudski ples, ustvarjanje z gibanjem, umetniški scenski ples. Vsakemu poglavju je bila namenjena ena sobota s sedmimi urami dela. Seminar je potekal v prostorih Baletne šole pri Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje in deloma v prostorih Študentskega kulturnega centra v Ljubljani. Predavatelji so bili strokovnjaki za posamezna plesna področja, hkrati pa tudi člani strokovnega odbora za plesno dejavnost pri ZKOS: Ana Vovk Pezdvir, učiteljica umetnostne vzgoje v Srednji pedagoški šoli v Celju, Mira Mijačević, učiteljica umetnostne vzgoje v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja v Ptuj, Meta Zagorc, učiteljica na Fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani, Mirko Ramovš, sodelavec Inštituta za slovensko narodopisje ZRC pri SAZU, Iko Otrin, koreograf SNG Maribor in učitelj baleta v Šoli za glasbeno in baletno izobraževanje, Ksenija Hribar, koreografinja, Breda Kroflič, vodja seminarja, Neja Kos, strokovna svetovalka odbora za plesno dejavnost pri ZKOS. Organizator je povabil k sodelovanju tudi pedagoge in učence Srednje baletne šole in Oddelka za izrazni ples, ki delujeta pri ZGBI, študente AGRFT, športni plesni par ter plesalki Jasno Knez in Sinjo Ožbolt. Povabilu se je odzvala mladinska plesna skupina Oddelka za izrazni ples s skupnim recitalom Skozi čas v koreografiji Žive Kraigher ter z avtorskim

plesom Korzika Dušanke Prelc in Sinje Ožbolt (trenutno študentka London School of Contemporary Dance) z demonstracijo sodobne graham plesne tehnike.

Udeleženci so se pod vodstvom plesnih pedagogov uvajali v skupno in skupinsko delo ter v ustvarjanje z gibanjem, pedagogi pa so jih seznanjali z svojimi najnovejšimi izkušnjami pri pouku osnov plesne umetnosti. Udeleženci so se praktično seznanjali z družabnim in ljudskim plesom. V predahu med posameznimi plesi so spoznavali družbenozgodovinski nastanek in značilnosti ljudskih plesov. Preskušali so sistem naravnega prvinskega gibanja, v majhnih skupinah so reševali kompozicijske gibalne naloge in gibalno ustvarjali ob različnih tematskih spodbudah. Po predstavitvi ljubiteljske plesne skupine so v majhnih skupinah v pogovoru z nastopajočimi, ki so se porazdelili mednje, razčlenili plesni nastop in se seznanjali z načinom tovrstnega ljubiteljskega delovanja. Praktično so preskusili elemente klasičnega baleta in sodobnega plesnega stila Marte Graham. Z ogledom plesnih filmov naj bi si dopolnili praktično pridobljene izkušnje.

Na seminarju so udeleženci dobili tale gradiva: tri zglede metodnih priprav za izvedbo razrednih kulturnih ur ali dni s plesno vsebino, priročnika za družabni in ljudski ples, pregled prvinskih vrst gibanja, ter seznam filmov in videokaset s prevodi

komentarjev, ki si jih je mogoče sposoditi pri Ameriškem kulturnem centru v Ljubljani.

Seminar je obiskovalo 33 udeležencev iz vse Slovenije. Med njimi so enakomerno zastopani glasbeniki, slavisti, umetnostni zgodovinarji, poleg teh pa še učitelji telesne vzgoje, učitelji praktičnega pouka, likovniki, sociolog, defektolog, etnolog.

Ob koncu seminarja so udeleženci izpolnili vprašalnik. Ugotovitve, ki jih povzemamo iz odgovorov, kažejo, kako je s plesnim področjem umetnostne vzgoje na udeleženi šolah. Ta informacija je zanimiva še zlasti zato, ker obravnava množična občila plesni del umetnostne vzgoje le pavšalno. Vprašalnik je izpolnilo 23 udeležencev. Izmed teh jih je 20 redno zaposlenih, trije proučujejo umetnostno vzgojo pogodbeno. Sest jih poučuje vsa področja umetnostne vzgoje, dva štiri področja, trije tri področja, šest dve področji in štirje udeleženci eno področje (plesno vzgojo). Dva udeleženci ne poučujeta umetnostne vzgoje, pač pa morata organizirati kulturne dni. Večina učiteljev poučuje na eni šoli, trije na dveh šolah, eden na več šolah. Polovica anketiranih poučuje na družboslovnih in naravoslovnih usmeritvah, polovica pa na tehničnih. Vodstvo šole podpira večino udeležencev pri uvajanju umetnostne vzgoje, dva ovira, za delo treh udeležencev pa se vodstvo šole sploh ne zanima. Polovica udeležencev ugotavlja, da učiteljski zbor kaže razumevanje za njihova prizadevanja, nerazumevanje se kaže pri učiteljskem zboru dveh udeležencev, pasiven odnos učiteljskega zbora do umetnostne vzgoje ugotavlja

devet udeležencev. Večina šol, s katerih prihajajo udeleženci, vključuje osnove plesne umetnosti v kulturne dni ali dneve za posamezen razred, nekateri od teh tudi v kulturne dneve za vso šolo. Ena šola namerava izvajati osnove plesne umetnosti popoldan (ni znano, ali so te ure še v okviru dovoljene dnevne in tedenske učne obveznosti učencev). Nekaj šol osnov plesne umetnosti še ni vključilo v program dela. Na večini šol poteka plesna vzgoja občasno (14), na nekaterih pa po urniku (7). Več kot polovica šol omogoča učiteljem pri izvajanju osnov plesne umetnosti vključevanje zunanjih sodelavcev. Petim učiteljem šola tega ne omogoča. Nekateri udeleženci dobijo sodelavce tudi v učiteljskem zboru in med učenci. Večina udeležencev ugotavlja, da potrebujejo za realizacijo plesnega dela umetnostne vzgoje sodelavce. Devet anketiranih udeležencev še nima izkušenj s poukom osnov plesne umetnosti, vsi drugi pa imajo občutek, da jim je deloma ali pa povsem uspelo pri učencih vzbuditi zanimanje za to področje umetnostne vzgoje.

S seminarjem je bila večina anketiranih zadovoljna, štirje deloma oziroma pretežno zadovoljni, trije zelo zadovoljni, »navdušeni«. Nezadovoljnega med anketiranimi ni bilo.

V pogovorih s predavatelji o problematiki posamezne plesne vrste je bilo vsakokrat ugotovljeno, da učiteljski del umetnostne vzgoje predvsem organizira v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki, ne pa samostojno vodi, ker večina za to ni stro-

kovno usposobljena. Vsem udeležencem je bilo jasno, da seminarji, še tako obširni in poglobljeni, ne morejo nadomestiti sistematičnega strokovnega usposabljanja za določeno področje. Vendar mora učitelj dobro poznati smotre, vsebino in metode, ki jih predvideva učni načrt, da bo zunanega (ali notranjega) sodelavca lako vsebinsko in metodično usmeril. Učitelj se lahko tudi samostojno loteva posameznih poglavij osnov plesne umetnosti, če je zanje že prej delno usposobljen (npr. če je gojil določeno plesno vrsto — družabni ples, ljudski ples, sodobni, izrazni ples), toda tudi v tem primeru je zaželeno, da pridejo učenci v stik z živim ljubiteljskim in poklicnim plesom. Zavod SRS za šolstvo je ob pomoči ZKOS v letošnjem šolskem letu poslal na vse srednje šole sezname strokovnih sodelavcev, ki jih lahko prosijo za pomoč in sodelovanje. Pomoč in sodelovanje pri poglavju o klasičnem baletu pa je pričakovati od naših poklicnih ansamblov Ljubljane in Maribora ter od na novo ustanovljenega Društva baletnih umetnikov Slovenije.

Učitelji in učenci z roko v roki, ob skupnem gibu in ritmu, ob skupnih prizadevanjih ustvarjanja z gibanjem, ob doživljanju plesnih umetnin, z razglabljanjem o mestu plesa v človekovem življenju in družbi razvijajo v šoli vrednote, ki temeljijo na zaupanju, sodelovanju, ustvarjanju. Ples odkrivajo učitelji in učenci... Skozi svoj gib odkrivajo sprostitev, doživetje, pot v umetnost, pot v ustvarjalno delo.

BREDA KROFLIČ

novе
knjige

Graščine na nekdanjem Kranjskem

Delo, ki je pred nami, je plod dvajsetletnega raziskovalnega dela prof. Majde Smole, dolgoletne sodelavke Arhiva SR Slovenije.

Knjiga seznanja bralce s 467 graščinami, ki so v času od 10. stoletja pa do najnovejše dobe obstajale na tleh nekdanje avstrijske dežele Kranjske. Le-tej so v času njenega največjega obsega pripadali znaten del tržiškega Primorja, severna Istra, tako imenovana Pazinska grofija ter celo Kastav, Klana in Reka. Za vsako posamezno graščino je navedeno, kje je, kolikšna je in čigava je; to utegne zanimati tako znanstvenike zgodovinarje, umetnostne zgodovinarje in etnografe pa tudi vsakogar, ki želi vedeti, kdo in kaj so bili v zelo daljni in bližnji preteklosti prebivalci delno še obstoječih gradov, kot so na primer Brdo pri Kranju, Podvin, Radovljica, Smednik, Vipava, Devin, Turjak, Višnja gora, Preddvor itd. itd.

Omenjeni prikaz graščin je nastal na podlagi literature in arhivskih virov, zlasti plemiških zemljiških knjig, imenovanih deželna deska, zapuščinskih inventarjev graščin ter arhivov posameznih zemljiških posestev. Vsako zemljiško posestvo je prikazano tudi s tlorisom iz tako imenovanega franciscejskega katastra (po avstrijskem cesarju Francu I.) iz leta 1817—1825.

Avtorica nas v uvodnem delu knjige seznanja z uporabljenimi viri, prikaže razvoj dežele Kranjske in zlasti njenih fevdalnih gospodov, pojasni pojem in objavlja seznam zemljiških posestev. Za razumevanje nadaljnje vsebine dela sta prav tako dragoceni poglavji o razvoju sedežev zemljiškega gospodarstva — gradov

ter izčrpen pregled tako plemiških kot neplemiških lastnikov zemljiških veleposesti. V njem najdemo seznam zemljiških posesti posameznih fevdalnih družin kot tudi zanimive podatke o neplemiških lastnikih, često obogatelih nekdanjih slovenskih podložnikih, ki so zlasti proti koncu avstrijskega obdobja lahko kupovali graščine, na katerih so nekoč tlačanili njihovi dedje in pradedje. V preglednicah je nato prikazana stopnja razkosanosti zemljiških posesti od 13. do 20. stoletja kot tudi cerkvena posest na Kranjskem od 10. do 20. stoletja, razčlenjena po posameznih lastnikih — škofijah ali cerkvenih redovih.

Težiče knjige pa je prav gotovo namenjeno prikazom posameznih zemljiških posesti. Avtorica sledi njihovemu razvoju od začetka pa vse do konca avstrijskega obdobja. Prikaz graščin popestrijo grajske vedute Ladislava Benescha in Franca Ksaverja pl. Goldensteina iz minulega stoletja ter sodobne barvne fotografije nekaterih gradov in njihovih posameznih detajlov. Sklepni del knjige zajema obsežno abecedno kazalo lastnikov graščin in kazalo nemških imen graščin.

Knjiga je, na kratko, kljub nekaterim manjšim pomanjkljivostim, vsebinsko zanesljiva, pomembna, nadrobna in privlačna osvetlitev dela naše družbene in kulturne preteklosti, oblikovno pa nadvse privlačna in grafično vzorna izdaja, ki zasluži ugleden prostor v vsaki zasebni in javni knjižnici. Knjigo je izdala Državna založba Slovenije, grafično pa jo je odlično opremil Vili Vrhovec.

JOŽE CIPERLE

Zapisi o glasbeni preteklosti

Svetovna zgodovina glasbe v izdaji založbe Mladinska knjiga

Področje glasbe je na Slovenskem eno tistih, kjer še posebno primanjkuje strokovne literature; na prste bi lahko prešteli tiste maloštevilne izdaje iz glasbenega področja, ki jih imamo na voljo, in med te spada tudi edina povojna slovenska Zgodovina glasbe avtorja Vilka Ukmarja. Zato je prav, da namenimo dovolj pozornosti novi v slovenščino prevedeni knjigi iz glasbenega področja, obsežnemu in izčrpnemu delu Kurta Honolke, Svetovna zgodovina glasbe.

Obsežno monografsko delo, je zasnovano tako, da obsegajo začetna poglavja pregled zgodovinskih obdobij in pojavov v zu-

najevropskem in evropskem glasbenem dogajanju. V takšna poglavja so vključeni tudi posamezni avtorji z biografijo, opusom, osvetljena pa je tudi njihova vloga v celotnem glasbenem ustvarjanju.

Delo je (tja do baroka) sestavilo več znanih nemških avtorjev iz glasbenega področja, osrednji del, od baroka do sedanjosti, pa je delo Kurta Honolke. Zahtevno delo, prevod iz nemškega izvirnika, je opravil Primož Kuret, ki je uvrstil v knjigo tudi avtorska poglavja o jugoslovanski glasbi z začetkom v srednjem veku, s katerim je pač lahko

vključil slovensko glasbeno dogajanje v sodasno evropsko. Osrednji del knjige je torej namenjen razvoju evropske glasbe od zgodnjega srednjega veka do šestdesetih let dvajsetega stoletja. Knjiga je pisana dovolj poljudno in bogato slikovno opremljena — v likovni opremi povsem upošteva izvirnik — zanimiva pa je tudi zaradi dokumentacijskih izvlečkov v poltonu — komentarjev, odlomkov iz pisem, podatkov o sodasnih glasbenih pojavih, ki besedilo osvetljuje še z drugačne strani in pomagajo pri razumevanju obravnavanega glasbenega gradiva. Dve izmed posebnosti knjige sta tudi izčrpana diskografija in bibliografija, ki pa ostajata le seznama, saj so zbrana dela in plošče trenutno težko dostopne. Knjiga je torej celosten prikaz svetovne in jugoslovanske glasbene ustvarjalnosti, prevodno delo, ki je za nas pridobi-

tev tudi zato, ker je v evropsko glasbeno dogajanje vključen tudi razvoj jugoslovanske glasbe: glavja obsegajo srednji in glasbeno zgodovino od prostantizma do baroka, razsvljenstvo, narodni preporomantiko, glasbo med NOB nove tokove med tradicijo moderno glasbo v času NOB novejšje povojne smeri v glasbenem ustvarjanju.

Pred nami je več kot šest strani obsegaajoče delo, eno na najobsežnejših besedil o glasbi pravi publicistični dogodek in redko prevodno literaturo s tega področja. Čeprav je delo dovolj poljudno, pa je tudi zadosti strokovno; knjiga torej, ki je v etno branje in široko uporabo delo, njena izdaja pa naj spomni tudi na to, da je prav glasbeno področje kar preveč zapostavljeno del splošne izobrazbe.

V. K.

Od Shakespeara do naših sodobnikov

Knjiga esejev in zapisov o angleški, ameriški in avstralski književnosti dr. Mirka Juraka

Ena zadnjih novosti iz poljudnostrokovne literature prihaja v teh dneh na knjigarniške police: to je delo Mirka Juraka, z naslovom Od Shakespeara do naših sodobnikov. Knjiga pravzaprav ni čista novost; to je izbor esejev in knjižnih ocen, gledaliških zapisov, vsega tistega, kar je avtor že objavil v različnem časopisju, revijah ali kot spremne študije k literarnim besedilom. Zapisi so nastajali ob različnih priložnostih, objavljeni pa so le z manjšimi spremembami, tako da so skladna celota, od vseh objav pa je izpuščenih le nekaj manj pomembnih člankov.

Delo je tematsko razdeljeno na štiri poglavja: v prvem so zbrane študije, ki predstavljajo pomembne ustvarjalce od elizabetinske književnosti pa do sodobnosti, v drugem so članki in knjižne ocene, v tretjem gledališki zapisi in kritike, četrti del pa

je kratek pregled avstralske književnosti. Literarna dela obravnavana s stališča tematske in estetsko-oblikovne analize, izhaja predvsem iz literarne dela samega, obenem pa upošteva tiste literarnozgodovinske podatke, ki so potrebni za boljše razumevanje samega dela.

Zbrane objave so dovolj prejetno in ne prezapleteno branjsaj piše avtor svoja besedila namenom, naj bodo dovolj razumljiva in berljiva, zadosti komunikativna, da bodo našla stičnimveč bralci. Če poleg tega upoštevamo, da je to prva književna objava takšne vrste, zanima posebno zaradi slovenske kritičnih izhodišč in pogledov angleško, ameriško in avstralske književnosti, moramo reči, da zbrani zapisi zanimiv vpogled književno ustvarjanje teh dežel. V. K.

Dekle z dolgovratno lutnjo; detajl s posodice za mazilo

Kriza izobraževanja

Iz knjige Ilije Mrmaka:

PLANIRANJE IZOBRAŽEVANJA V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

Državna založba Slovenije je izdala pred kratkim obširno in aktualno strokovno razpravo dr. Ilije Mrmaka o načrtovanju izobraževanja. Pisec, ugleden teoretik s področja izobraževanja in vzgoje, obravnava v tej knjigi načrtovanje kadrov in izobraževanja v naši družbi, zlasti v organizacijah združenega dela, izhodišča, načela in metode tega načrtovanja ter tudi programiranje izobraževanja v organizacijah združenega dela.

Knjiga osvetljuje eno izmed temeljnih vprašanj reforme, pa tudi celotnega današnjega izobraževanja mladine in odraslih. S tem veliko prispeva k znanstveni utemeljenosti družbenih prizadevanj na tem področju. Mrmakovo delo bo moral upoštevati vsak, ki se teoretično ali praktično ukvarja z načrtovanjem kadrov in izobraževanja, z izobraževanjem v organizacijah združenega dela, pa tudi tisti, ki usmerjajo to dejavnost in o njej odločajo.

Posebna odlika Mrmakovega načina obravnave je njegova kritičnost pri razčlenjevanju in ocenjevanju stanja, različnih pogledov in rešitev. O tem nas prepriča tudi odlomek, ki smo ga izbrali, da bi knjigo približali bralcem.

Temeljna slabost v razvoju našega izobraževanja je, da se ni razvijalo v skladu z našim splošnim družbenim razvojem, zlasti pa z našim gospodarstvom. Vzgojno-izobraževalni sistem je bolj temeljil na podedovanem vzgojno-izobraževalnem sistemu oziroma na načelih, po katerih je bil zgrajen ta sistem; spremembe, ki smo jih uvajali v povojnem obdobju, so bile bolj naravnane na dograjevanje posameznih prvin starega sistema (dograjevanje osnovne šole, vnašanje novih vsebin v programe, spremembe v organizaciji vzgojno-izobraževalnih institucij itd.) ter njegovega usklajevanja s potre-

bami posameznih struktur učencev in študentov ali posameznih struktur združenega dela.

Zaradi samostojnega razvoja in odmaknjenosti od ekonomskega in drugega družbenega razvoja, se je vzgojno-izobraževalni sistem vedno bolj razvijal v skladu s svojimi avtonomnimi zakonitostmi. Nadaljevanje takšnega razvoja bi samo poglobljalo krizo izobraževanja, zlasti še, ko bi bile zadovoljene temeljne družbene potrebe po izobraževanju in ko bi sistem začel proizvajati večje »presežke« kadrov.

Vzgojno-izobraževalni sistem je vseboval močne elemente si-

stema družbene promocije, prispeval je k odpravljanju podedovanih razrednih ekonomskih razlik, hkrati pa je, izhajajoč iz temeljnih razlik ustvarjal pogoje za vzpostavljanje novih ekonomskih razlik, ki niso temeljile samo na razlikah v sposobnostih in posameznikovi osebni aktivnosti. Tako je bil vzgojno-izobraževalni sistem podlaga za novo socialno diferenciacijo. S takšnim razvojem se je pojavljala vrsta novih problemov v zvezi z izobraževanjem po vertikali, ker je pridobitev diplome višje ravni odpirala pot v višji družbeni sloj. Tak sistem je posameznika spodbujal, naj si pridobi čim višjo izobrazbeno raven.

Sistem je avtomatično spodbujal širjenje izobraževanja po vertikali ne glede na potrebe ekonomskega in družbenega razvoja. Širjenje po horizontali je bilo izviralno iz družbenih možnosti za odpiranje določenega števila šol. V ospredju so bile ravnine, a ne smeri izobrazbe. Ker je družba potrebovala strokovno usposobljene kadre za razna področja družbenega dela in življenja, je laže prenašala tudi substitucijo kadrov; zanjo je bila pomembnejša raven kot pa smer izobrazbe. Toda ko je sistem začel »proizvajati« višje kadre glede na raven in na smer izobrazbe, je družba vse bolj potrebovala kadre določenega profila. Od tega trenutka dalje neusmerjeni sistem ni več podlaga za odpravljanje, temveč poglobljanje družbenih nasprotij in lahko po-

stane močan dejavnik družbene krize.

S precejšnjo usmerjenostjo v vertikalni razvoj sistema je bil avtomatično zastavljen horizontalni razvoj. Mislimo predvsem na oblike izobraževanja in usposabljanja za delo, kot so dopolnilno izobraževanje, razne oblike specializacije in izpopolnjevanja oziroma take oblike, ki naj bi človeka usposabljal, da bi se bolje usposabljal za delo, uveljavljal v družbenopolitičnem in drugem organiziranem družbenem življenju, za bolj kulturno življenje v prostem času, v družini ipd. Motivacije za učenje v takšnih oblikah je bilo malo, ker je nagrajevanje povezano z diplomom in manj z delom.

»Izobraževanje po horizontali« je bilo mogoče zancemariti tudi zato, ker je bil razvoj dela na nižji stopnji, ko smo produktivnost povečevali z uvajanjem novih delavcev, v obdobju majhne konkurenčnosti in delitve dela; bolj ga potrebujemo zdaj, ko se gospodarstvo tesneje vključuje v mednarodno delitev dela, ko si prizadeva dvigniti kvaliteto izdelkov in povečati delovno storilnost. Primanjkljaj izobraževanja »po horizontali« v takšnih razmerah ne ovira le hitrejšega gospodarskega razvoja, pač pa celotno človekovo družbeno, družinsko in osebno življenje.

Nerazvitost izobraževanja po horizontali je negativno vplivala tudi na razvoj »kompenzacijskega izobraževanja«. Čeprav smo to izobraževanje organizirali v organizacijah združenega dela, je pogosto bolj splošno prosvetljevalo delavce, ne pa jih

strokovno izpopolnjevalo, da bi dvignili kakovost in delovno storilnost. Nerazvitost tehnike in tehnologije je zahtevala od delavca bolj fizično moč, vzdržljivost in druge fizične in psihične lastnosti kot pa znanje in strokovnost. Delavec je lahko opravljal delo z malo splošnega znanja in nizkimi sposobnostmi. Primanjkljaj v znanju je bil pogosto podlaga za lažje vzpostavljanje socialne hierarhije v tovarni, tako da vodstvene strukture niso poudarjale pomena tega izobraževanja, pa tudi sistem nagrajevanja ni spodbujal teh delavcev za izobraževanje. Temeljal je predvsem na nagrajevanju po kvantiteti, in ne kvaliteti izdelkov.

Organizacije združenega dela se niso zavedale, da z dviganjem delavčeve splošne izobrazbe dvigajo delovno storilnost, seveda če upoštevamo dolgoročni vpliv te izobrazbe. Upoštevale so predvsem trenutne negativne učinke (izostanki z dela, manjša trenutna storilnost, naložbe v izobraževanje itd.). Tudi razvoj delovne strokovnosti ni zahteval, da bi ta temeljila na višji ravni splošne izobrazbe. Zato danes nerazvitost splošnega in specifičnega strokovnega izobraževanja že zaposlenih delavcev močno zavira naš gospodarski in družbeni razvoj, hkrati pa kaže razvojno krizo našega izobraževanja.

Vedno večja demokratizacija (dostopnost) in v zvezi z njo množičnost, vzporedno z bojem za ekonomičnost in učinkovitost, zmanjšujeta kakovost izobraževanja. Šole »proizvajajo« veliko »strokovnjakov« s sorazmerno

nizko ravnijo usposobljenosti. Tudi temu prispeva tudi zastarela organizacija učnega procesa, slabe delovne razmere, malo možnosti za individualno in individualizirano delo ter preobremenjen učiteljev in sodelavcev z učnimi obveznostmi.

Vzgojno-izobraževalni proces vedno manj pripravlja študentog za znanstvenoraziskovalno delo. Razvija sposobnosti pomnjenja in reprodukcije, ni pa dovolj povezan z interdisciplinarnostjo raziskovalno prakso ustvarjalno uporabe pridobljenega znanja. Prepričanje, da bo množično »nadpoprečnih« oziroma k večji strokovnosti, se ni potrdilo.

Tudi nekatere druge značilnosti v razvoju našega izobraževanja (subjektivne ambicije odličnih dejavnikov v nekaterih okoljih, majhna skrb za materialno stran učenja, preobremenjenost učiteljskega kadra, akdemizem, nerazvitost samostojnega pravljanja itd.) so ga potiskale v krizno situacijo, podobno tisti, jo srečujemo v nekaterih drugih državah. Vendar pa kriza pri nas ni tako velebsežna. Naše izobraževanje še ni »proizvajalo« tolikšnih »presežkov«, pa tudi socialne razmere so drugačne. Toda morali smo najti izhodišče nje ter uveljaviti družbeno planiranje izobraževanja, sprejeti kakršne koli podobne rešitve v usmerjanju in vodenju izobraževanja kot druge države; toda ker so socialni nosilci in cilji bistveno različni, imajo tudi ukrepi in rešitve povsem različne značilnosti in posledice.

JUBILEJ REVIEJE SODOBNOST

Trideset let vztrajanja na okopih

Pogovor s Cirilom Zlobcem, glavnim in odgovornim urednikom

Trideset let nepretrganega izhajanja pomeni v slovenski kulturi zelo častitljiv jubilej. Ali je Sodobnost mogoče označiti kot organizem, ki ima v tej naši kulturi od začetka do danes povsem jasno začrtane značilnosti?

— Če nekoliko preciziramo: trideset let Sodobnosti velja po pravilih slovenske in najbrž tudi mednarodne bibliografije. V reviji pa ima Sodobnost tudi v kulturni zavesti daljšo tradicijo. Vedno šteje Sodobnost za enoten pojem od predvojnne Sodobnosti, ki je bila ustanovljena leta 1933 in izhajala kot druge slovenske revije do enainštiridesetega, do kupacije. Po vojni se je ista kulturna skupina, ki je Sodobnost vodila in usmerjala poprej, v skladu s kulturno-političnim duhom časa lotila izdajanja nove revije in jo — pod vplivom sovjetske izkušnje — poimenovala Novi svet; ta revija je v nekem smislu poskušala nadaljevati tradicijo predvojnne Sodobnosti, pomeni levo usmerjene inteligence ter realizma, ki se je v okviru Sodobnosti uveljavil pred vojno (ter, seveda, marksistične filozofske usmerjenosti). Ta prva vojna leta so bila pač v znamenju naših takratnih poudarjenih likovnih poti k preoblikovanju družbe v skladu s nekoliko utopičnimi pogledi predvojnne prirediteljstva. Čas je pač prinesel bistrene spremembe. Vmes je prišlo tudi do ostrega razdora s Sovjetsko zvezo, tedaj vodilno politično-socialno v svetu, kar je pomenilo tudi ponovni premislek o vseh tistih idejnih, estetskih in sploh duhovnih vplivih, ki so nas vezali to deželo in z njeno prevladujočo ideologijo. Eden med stranskih rezultatov vračanja vase je bilo tudi ponovno preimenovanje revije iz Novega sveta v Našo sodobnost, s čimer je bila poudarjena povezava s tedaj prevladujočo ideologijo. Eden od pomembnih rezultatov vračanja vase je bilo tudi ponovno preimenovanje revije iz Novega sveta v Našo sodobnost, s čimer je bila poudarjena povezava s tedaj prevladujočo ideologijo. Eden od pomembnih rezultatov vračanja vase je bilo tudi ponovno preimenovanje revije iz Novega sveta v Našo sodobnost, s čimer je bila poudarjena povezava s tedaj prevladujočo ideologijo.

biti kolikor mogoče živ in neposreden odsev ustvarjalnega dogajanja. Kakšne so zdajšnje značilnosti tega dogajanja?

— Mislim, da smo v nejasnem trenutku v literaturi, ki se kaže tudi v revijah, čeprav so revije tista oblika dejavnosti, ki še najbolj avtentično kaže resnično stanje. Slovenska literatura je tako zelo zavezana fenomenu slovenstva, da v globini vsakega

— Izrazite slovenske znamke najbrž to pisanje nima — in je vprašanje, ali jo sploh lahko ima, saj je tudi samo slovensko življenje že nekako evropeizirano, tako da se v mnogih segmentih v ničemer ne loči od drugih ljudstev in civilizacij. Podvrženo je istim zakonitostim in celo navadam sedanjega življenja. Tisto, kar nas loči od drugih, je še zmerom neka zavzetost za usodo človeka na tem prostoru — in je manj sproščeno v svoji prepuščenosti fabulativnemu opisu obravnavane usode (v primerjavi, denimo, s srbsko prozo). Bolj očitna je zavzetost slovenskega avtorja za rešitev tega, kar opisuje. Pri liriki pa najbrž še zmeraj prevladuje slovenska tradicija, čeprav v zelo spremenjeni obliki: od Prešerna je v ospredju skrb za neko dostojanstveno podobo človeka. Veliko manj je podvržena poetizaciji, lepoti besede, patetiki, evforiji — in hkrati tudi manj naklonjena politični poeziji, ki je v Jugoslaviji zelo razširjena, medtem ko je pri nas skoraj ne poznamo. Pri nas je poezija še zmerom predvsem stvar intimne misli in intimnega občutja.

Avtorja neprestano deluje nek strah, kje pravzaprav smo, kaj počnemo, kakšna je vloga te literature, kakšna je sploh njena možnost v družbi, kar nas ne nehno opredeljuje, da v bolj ali manj tistem sočujanju s politično mislijo in včasih tudi v razhajanju z njo preverjamo odnos med literaturo in mislijo, ki družbo usmerja. To velja za nekatere zvrsti bolj, za druge manj; za kritiko in za družbeno misel seveda veliko bolj kot za literaturo samo, najmanj najbrž za poezijo, ki v nasprotju s časom išče pota nazaj v individualnost; to si razlagam z okoliščino, da je družba — pa ne samo naša, temveč moderna družba sploh — prisliljena reševati probleme, ki zadevajo celotni čas, iščeč soglasje javnosti. Pri tem je prizadeta polnost človeške individualnosti, lirika pa se bojuje prav za ohranitev te individualnosti. Zato mi je popolnoma razumljiv ta umik poezije v intimo in v poudarjanje človeka kot posameznika ali njegovih pogledov v nasprotju s pogledi, uveljavljenimi v družbi. Sodobnost, če se povrnem k reviji, skuša biti glede tega pravična; zaveda se, da je življenje takšno, da terja hkrati raziskovanje družbene misli in svobodno raziskovanje posameznikovega notranjega sveta.

● Kako se kažejo te njene razsežnosti navzven?

— Moram reči, da je naša poezija, kadar jo v izboru predstavimo na tujem, sprejeta s pozitivnim presenečenjem, saj razkriva nekatere posebne eksistencialne probleme, izkazuje pa tudi izjemno dinamiko kulturnega življenja in literature. Vsak trenutek lahko ponudimo po deset, tudi po petnajst avtorjev, ki so na ravni visoke evropske ali svetovne kvalitete — pa ne bo nihče rekel, da gre za minorno literaturo. Če ta fenomen je sam po sebi presenetljiv. Za nas je v tem soo-

čanju s svetom najpomembnejše predvsem to, da sami zase ugotovimo, da smo na ravni, na kakršni so najboljša iskanja in odkritja svetovne literature, kar pomeni, da je naša literatura resnično odprta in se dogaja v širšem kontekstu, ne zgolj kot rezultat domače, provincialne samovšečnosti.

● Opraviti pa imamo z večnim vprašanjem, ali smo v teh prizadevanjih za izraz dovolj učinkoviti? Premalo ljudi bere in išče v literaturi oporo za svoj obstoj.

— Prisiljeni smo biti stalno zaskrbljeni. Pri velikih narodih je skupina avtorjev, katerih dela imajo tolikšen odmev, da se dvignejo na raven družbenega učinkovanja. Pri nas praktično ni razlike med bolj ali manj uspešnimi deli. Zato je bolečina, da poudarjamo pomembnost literature, permanentna in se vleče kot sentimentalna kantilena skozi vse naše kritične zapise. Seveda pa je nujno, da se neprestano borujemo za večjo vlogo literature, umetnosti in kulture sploh, ker si bolj kot katerikoli drugi narod, ki pretendira v svojo avtohtono duhovno samostojnost (in ima pri tem v preteklosti in v sedanjosti določene uspehe), ne moremo privoščiti svoje eksistence brez kulturne komponente. Graditev te eksistence zunaj povezanosti nas lahko razobliči, tako da bomo postajali zgolj bolj ali manj uspešno tehničarstvo evropskega ljudstva. In zato je za nas kultura element identifikacije, ki je v sorazmerju z našo majhnostjo mnogo bolj pomembna kot pri kateremkoli večjem narodu.

Pogovarjal se je VIKTOR KONJAR

čenu s svetom najpomembnejše predvsem to, da sami zase ugotovimo, da smo na ravni, na kakršni so najboljša iskanja in odkritja svetovne literature, kar pomeni, da je naša literatura resnično odprta in se dogaja v širšem kontekstu, ne zgolj kot rezultat domače, provincialne samovšečnosti.

● Opraviti pa imamo z večnim vprašanjem, ali smo v teh prizadevanjih za izraz dovolj učinkoviti? Premalo ljudi bere in išče v literaturi oporo za svoj obstoj.

— Prisiljeni smo biti stalno zaskrbljeni. Pri velikih narodih je skupina avtorjev, katerih dela imajo tolikšen odmev, da se dvignejo na raven družbenega učinkovanja. Pri nas praktično ni razlike med bolj ali manj uspešnimi deli. Zato je bolečina, da poudarjamo pomembnost literature, permanentna in se vleče kot sentimentalna kantilena skozi vse naše kritične zapise. Seveda pa je nujno, da se neprestano borujemo za večjo vlogo literature, umetnosti in kulture sploh, ker si bolj kot katerikoli drugi narod, ki pretendira v svojo avtohtono duhovno samostojnost (in ima pri tem v preteklosti in v sedanjosti določene uspehe), ne moremo privoščiti svoje eksistence brez kulturne komponente. Graditev te eksistence zunaj povezanosti nas lahko razobliči, tako da bomo postajali zgolj bolj ali manj uspešno tehničarstvo evropskega ljudstva. In zato je za nas kultura element identifikacije, ki je v sorazmerju z našo majhnostjo mnogo bolj pomembna kot pri kateremkoli večjem narodu.

Pogovarjal se je VIKTOR KONJAR

Henry Moore v Mestni galeriji

Med redke razstave, ki jih v Ljubljani lahko označimo kot izredne, spada zagotovo predstavitev grafik angleškega kiparja Henryja Moora v Mestni galeriji. Henry Moore pri nas ni povsem neznan gost, poznamo ga z grafičnega bienala, pred časom smo imeli priložnost videti izbor njegovih plastike, žal le v malem formatu. Gotovo pa so nekateri pred leti videli v Firencah veliko retrospektivo tega modernista, verjetno eno najboljših na celini. Kdor koli že; zdaj lahko spoznamo Moorove risbe in grafike v celoti.

Henryja Moora pozna svet kot vrhunskega kiparja sodobnosti; njegovih del ne moremo strpati v določeno strujo, čeprav je to poskušalo veliko sodobnikov. Njegovih kipov ni mogoče ujeti v poenostavljen obrazec; v svojem modernizmu so zdaj blizu abstrakcije, v njih se kažejo ekspresionistični prebliski, imajo pridihi nečesa nestvarnega. In vendar je Henry Moore umetnik, ki v svojih delih izjemno združuje preteklost in sedanjost, organsko in anorgansko, različne kulture in civilizacije — vse to pa po svoje preoblikuje in stilizira z doživljajskimi impulzi. Splet zunanega in notranjega v njegovih kipih pomeni samostojno radikalizacijo tistega, kar je nekoč Rodin označil, da pod površino kože čutimo mišično tkivo, ki je pripeto na kosti. Samonikle rešitve Henryja Moora so govornica plastike v lesu, bronu, kamnu s tisto monumentalnostjo in izvornostjo, ki je lahko blizu misli švedskega filozofa: Vsi pojavi in materialne oblike so samo maske, pod katerimi slušimo najbolj skrite izvire narave.

Verjetno je kratek »kiparski uvod« vendarle potreben; preprosto zato, ker pri Henryju Mooru prevladuje kiparstvo in gotovo sta risba in grafika temu podrejeni. In če je tako, potem imamo na tej razstavi posebno priložnost, da sledimo delom, ki so nastala, preden je umetnik ustvaril svoja kiparska dela. Tako si ogledujemo tudi

primarne zarise in dela, smo torej na poti h kipom in prenekateri risba, ali grafika nam bo obudila spomin na plastiko.

Umetnik je sam najbolje razložil jedro svojega pojmovanja ustvarjenih del: »Moja plastika se vse bolj oddaljuje od zvestega reproduciranja, vse manj deluje kot kopija zunanjega in notranjega, kar bi nekateri imenovali abstraktno; toda v to smer se nagiba samo zato, ker sem prepričan, da bom lahko tako najbolj neposredno in najprepričljiveje izrazil psihološko-človeško vsebino svojih del« (Beležke o plastiki.) Izjemna izraznost prostorskega občutja na povsem nov način je pri H. Mooru stalnica prav tako, kot so zanj značilne opredelilive do zunanjega in notranjega, arhaičnega in sodobnega. Te poteze opažamo v raznih motovih risbe in grafike. Čeprav so motivi ženski, ki so kakor Gea — večne znanilke življenja — pogosti, so vendarle izoblikovani z zmeraj novimi, čeprav sorodnimi rešitvami. Organski in anorganski svet, struktura kit, kosti, rasti drevesa ali lega kamenja — so reductive umetniške najdbe v razmerju do narave in človeka. Na razstavi pa presenečajo nekatera dela, ki z realizmom vračajo umetnika k preprosti, nezapleteni objektivni stvarnosti, pa bodisi da gre za ovco, roko ali drevo. Bogat opus Moorovih risb in grafik je za obiskovalca posebno doživetje in ga spodbudi k razmišljanju o prikazanem.

V Moorovem katalogu so izbrane reprodukcije, krajšo spremno besedo o kiparju Henryju Mooru pa je z jedrnatimi opredelitvami napisal Zoran Kržišnik. Žal je zamujena priložnost za študijski, celosten prijem, kakršen je dandanes v navadi pri razstavnih katalogih, ko gre za posebne priložnosti. Avtor se je usmeril v kiparske posebnosti umetnika, pričakovali pa bi, da bo globlje razčlenil Moorove risbe in grafike.

IGOR GEDRIH

Alfred Kobel: V spomin Albrechtu Dürerju, z razstave v ljubljanski Moderni galeriji

Sedanjest in renesansa

Ob razstavi 60 grafičnih variacij sodobnih likovnih umetnikov na Dürerjeva dela

Dolgo časa in na široko odmeva v likovnem svetu petstoletnica rojstva Albrechta Dürerja (praznovali smo jo l. 1971). Pri nas smo se je spomnili nazadnje maja v Moderni galeriji z razstavo, ki prikazuje, kako so se sodobni umetniki z raznih koncev sveta odzvali na nekatera dela tega genija severne renesanse. Poglobili so se v teme, ki jih je upodobil Dürer, jih presadili v naš čas, pogledali s svojimi očmi ter izrazili v klasični ali moderni grafični tehniki. Večina je pri tem pokazala na bolezni našega časa (boleznj v miselnosti), nekateri na druge značilnosti; malokomu je to soočenje pomenilo samo likovno igro ali tekmo z mojstrovim znanjem.

Jiri Anderle je na svoji grafični Prostor za dva prav v Dürerjevi tehniki bakroreza večje upodobil dva velikana — Dürerja in Leonarda, poleg pa Madono, ki se ji krog glave spreletavajo pošasti. D. Günther je v barvnem linorezu nadebudnemu trinajstletnemu Dürerju pridružil razgaljeno škorko. Namigi na spolni razvrat skoraj prevladujejo. Pri eni od različic na grafiko »Vitez, smrt in hudič« se je vitez s konjem vred razbil nad ležečo žensko, ki ponuja spolovilo. Na

drugi je vlogo viteza prevzel avtomobilist z golo sopotnico, ki mu smrt (zadaj) ponuja kozarec. Pri motivu »Zdravnikove sanje« je ženska figura dobila glavo divjega prašiča in stopila na globus. Trem grafcijam so dodani pornografski reviziti. Evi je z barvnim filtrom poudarjen spodnji del telesa. Figure v »Ženskem kopališču« so banalno deformirane. Groteskno razbita je »Velika Fortuna« — ženski akt stoječ na lobanji, ki ga je z naslovom »Gospa Svet« v jedkanici upodobil sloviti Renato Guttuso. Zdrav nasmeh »Slovenske kmetice« je v transpoziciji sodobnega avtorja postal sadističen. R. Schwarz je pretresljivo ponazoril razpadanje z litografijo v gnolobnih barvah; prikazuje 28-letnega Dürerja z osatom v roki, z vrvo okrog vratu, z razpadajočimi zobmi in analitično deformiranim obrazom. Predloga za to podobno je Dürerjev avtoportret, ki poudarja moč, lepoto, samozavest in dostojanstvo mladega umetnika; skupaj z drugimi lastnimi podobami je ta v zgodovini umetnosti vedno služil kot dokaz, kako je Dürer s svojim zdržanjem pripomogel k ugledu in položaju umetnika, potem ko je bil človek tega poklica v srednjem veku ponižan do anoni-

mnosti. — Grafik Colescott iz Kalifornije je upodobil Dürerja s prizorom, ki namiguje na turistični kriminal (»Dürer pri 23, v Benetkah, zaljubljen, njegova prtljaga ukradena«). Mojster španskega informela Tapias pa je z barvno litografijo predstavil povečan Dürerjev monogram v svojem značilnem rokopisu. — Naš Emir Dragulj je Dürerjevo lastno podobo podal verno in spoštljivo ter se izkazal v izredno težki tehniki barvne mezzotinte; tak koncept je izrazilo v duhu Albrechta Dürerja, ki se je rad postavljajl s silnim obvladanjem tehnike. Videti je kot galantna pozornost in srečanje na isti ravni.

Duhovite so različice lesoreza »Nosorog«. Na eni vodi orjaško žival po odlični pokrajini na tenki vrvi nežno dekle. Na drugi je avtor domiselno postavil k nosorogu top — soroden po vsebinski in oblikovni asociaciji. — Plahi poljski »Zajček« je v eni od sodobnih različic blokiran na ledeni plošči sredi morja, v drugi pa je močno povečan njegova površina razčlenjena v mnogo pestrh barvnih ploskev, komponiranih z agresivnim učinkom. Alegorična figura Melanholije nastopa zdaj kot zamišljen umetnik v samoti svojega ate-

ljeja (avtoportret Madžara Balvanososa), drugi kot znanstvenik, ki ga je groza nepredvidenih naravnih sil (Leningračan Begidzanov); na neki jedkanici pa kot nekdo, ki se slabo počuti v bolnišnici med množico razčlovečenih ljudi.

Večnega motiva Adama in Eve so se lotili mojstri kot Marino Marini in Salvador Dali; prvi lahkovno skicozno, drugi nervozno vehementno. Mediteranski A. Masson pa z bukoličnim učinkom.

Berlinčana H. Friedricha je prevzelo srečanje z Dürerjem na bankovcu 30 nemških mark, s čimer je izpovedal svojo prizadetost ob potrošništvu. Popularne Dürerjeve »Roke sklenjene k molitvi« so našle svojo sodobno različico v odlično risani litografiji E. Göttlicherja, kjer čisto profano gnetejo obojele noge. — »Madona 70« pa sedi na nežnemernem polju serijsko izdelanih kaset in pestuje krogljo — svet. Na okusno barvnem sitotisku D. Asmusa »Turnir« pa za bistveno razliko od predloge ni videti nasprotnika; kot da se nastopajoči vitez pred živopisano pregrado zrušil sam od sebe.

TINCA STEGOVEC

In kako ocenjujete ta minula trideseta leta?

Rekel bi, da je bila Sodobnost v teh tridesetih letih predvsem izraz časa. Njena osnovna filozofija je bila ves čas, da bi se odvijala za osrednjo slovensko realnost, pa ne v tem, da bi skušala biti prva, pač pa v tem, da bi se vključevala celotno slovensko kulturo, se pravi, da bi bila nadgeneracijska, ne preozko opredeljena za eno samo literarno smeritev, kar je na začetku — v obdobju razvojnih vtisov zmage realizma — sicer poskušala biti. Sodobnost skuša upoštevati najpomembnejše avtorje, hkrati pa biti popolnoma odprta tudi za začetnike, celo za avtorje, ki niso obhajali niti v glasilih mladih, če se vključujejo v tok, ki bi ga bilo mogoče opredeliti tako, da je temeljno merilo avtorjeva osebnostna obdarjenost. Se pravi, da dovolj pristajanje na literarnost besedil, ki je danes sorazmerno zelo visoka in razprostranjena, pač pa iščemo v posameznih avtorjih tudi njihove posebne izrazitosti pisanja, za katerim takoj občuti nekoga, ki je poklican, da izraža in izpoveduje tisto, o čemer piše. Gre za realno načelo, kateremu se skuša revija približevati, dosega pa najbrž samo v določenem obsegu.

● V tej zvezi se zastavi vprašanje, kaj je pravzaprav s slovenskim intelektualno-ustvarjalnim duhom zdaj? Sodobnost skuša

**pobude
odmevi**

Kako je prav?

— Zakaj pa je danes v naši domovini lepo? je vprašala učiteljica.

— Imamo dost za jest pa dost kruha. Tako je odgovoril učenec v prvem razredu.

Pričakovala sem razpito opozorilo: Odgovori s celim stavkom in povej pravilo, a sem bila po dolgem času prijetno presenečena.

Zelo se zavzemam za to, da v šoli izrabimo vsako priložnost za pozitivno jezikovno vplivanje. Praksa kaže dvoje: nekateri učitelji bredejo v bolešno hiperkorektnost, nekateri pa so do svojega izražanja in učenčevega govornega odzivanja, preveč brezbrižni. Nima posebnega pomena razglabljanje, katere težnje so bolj škodljive. Za razvijanje učenčeve sporocilne sposobnosti in za naraven odnos do jezika nimajo zasluge ne pretirano tankovestni varuhi zbornosti in »celih« stavkov, malobrižneži pa tudi ne. Vsak učitelj bo takoj vprašal: kaj pa je potem prav? In dodal: zmeraj so nas učili odgovarjanja v celih stavkih!

Didaktika že. Jezikoslovna misel pa ji je v zadnjem času malce ubežala. Srečali smo se z generativno slovnico in s spoznanjem, da je naravna prvina človekovega odzivanja dvogovor (glej Olga Kunst Gnamuš: Pomenska sestava povedi). Samogovor je predvsem pisna oblika sporočanja. Sola goji prav to prvino. Vsiljuje jo na škodo naravnega jezikovnega vedenja tudi v tiste okoliščine, kjer nima naravne opore. V bistvu tiči v vsakem samogovoru kal dvogovora, saj se z ubešeditvijo misli le odzovemo na neko drugo misel. Ko učimo ustno in pisno sporočanje, tega ne upoštevamo dovolj ali pa se pomembnega dejstva sploh ne zavedamo. Posledica je okrnitev jezikovne živahnosti. Tako pisno kot ustno sporočanje reduciramo na isti vzorec in zlepa ne upoštevamo naravne dvogovornosti kot primerne metodice izhodišča. Jezikoslovce same čaka na tem področju še obilo dela; preden bo znanstvena dognanja lahko prevzela učna praksa, bo pojemtarem minilo še nekaj časa. Ena pa je res že zdaj: živahnosti je konec.

Res začaran krog?

Kot da se vrtimo v začaranem krogu. Vemo za pravo pot, poznamo cilj, toda do njega je vsak dan več ovir.

Mislím na krizo vzgoje in izobraževanja, o kateri smo končno javno spregovorili. Spoznali smo, da je čedalje večje neskladje med programiranimi načeli, zahtevami kongresov in resolucij in med skromnimi možnostmi, ki jih imajo vzgojno-izobraževalne organizacije, da bi te visoke družbene in pedagoške cilje uredničili.

O tem je javno spregovorila problemska konferenca ZK Slovenije pa občinske konference ZK, aktivni prosvetnih delavcev komunistov, Sindikat delavcev v vzgoji in izobraževanju, delovni kolektivi na šolah.

Ne kaže ponovno naštevati vseh problemov, ki so bolj ali manj enaki v vsej Sloveniji: nerešen gmotni položaj vzgojno-izobraževalnih organizacij in delavcev v njih; neuresničeno načelo svobodne menjave dela; popolna nestimulativnost: šola ali učitelj ne moreta — tudi če delata boljše — čisto nič vplivati na višino sredstev, ki so odmerjena po določenih merilih. Prenapolnjeni razredi onemogočajo učitelju, da bi uporabljal sodobne oblike poučevanja. Premalo pozornosti namenjamu usmerjanju v pedagoške poklice,

kadar začnemo učence v spontaninih odgovorih popravljati z zahtevo, naj se izražajo v »celih« stavkih. Naši želji sicer brez ugovora ustrezajo, režim v razredu pa je takoj zelo šolsko zlikan in nenaraven. Stroga zahteva po »celih« stavkih se preseli v zapis dvogovornih položajev, ko učenci lepijo ob premi govor spremni stavek tudi tedaj, ko bi ga, če bi se imeli poslušati za naravnost, morali opustiti.

— Beseda bo kar sama prišla, tista, ki manjka, je dejala učenecem njihova učiteljica, ko so moralni na prazna mesta vpisati primerne pridevnike. V danih okoliščinah se mi je zdel to primeren način, kako otroke zavarovati pred bojznijo, da nečesa ne znajo, da je pretežko ali neizvedljivo. Ustvarjen je bil tako imenovani sporazumevalni stik, ki je omogočil, da so otroci živahno dopolnjevali besedilo.

Ob tem očitem namigu, da smejo učenci odgovarjati tudi v necelih stavkih, se takoj oglašajo bojazen, ali ne bodo učitelji tega razumeli kot odpiranje vrat stihjski povodnji nenadziranega jezikovnega obnašanja, kar bi eni razumeli kot posmev vse prizudivanem, drugi pa kot podporo lastni nekontrolirani jezikovni praksi. In gre za načelno nasprotovanje izražanju v »celih« stavkih, ampak za to, da bi učitelj v razredu ohranjal naraven sporazumevalni položaj. Potrebno je, da zna sam oceniti primernost govornih okoliščin in da ne zanemari ne enega ne drugega načina odzivanja na dvogovorno razmerje. Prenos iz govornosti v pisnost podlega pravilom pisnega sporočanja; v učenčevih zapisih ni težko odkriti okostenelost samogovornega izražanja, ki je največkrat posledica prevelike učiteljeve vne, da iz besedišča in sloga prežene vse, kar ne velja kot šolski zgled ubesedovanja.

Ko si bodo dognanja jezikoslovcov utrla pot v šolsko prakso, bo za učitelje lažje. Za zdaj izhajajo iz naravnega sporazumevalnega stika predvsem tisti, ki so metodiki že »po naravi«. To pa je za puk jezikovne komunikacije vendarle premalo.

BERTA GOLOB

ki je čedalje bolj feminiziran.

Se bi lahko naštevali. O vsakem problemu posebej bi se lahko na dolgo razpisali. Vendar gore papirja in besed ne zaležejo nič ob ugotovitvi, da se možnosti za delo v naslednjih letih ne bodo izboljšale, ker ni denarja.

Kaj zdaj? Videti je, da je edina rešitev prerazporejanje dela, krčenje programov, delati več in boljše, čeprav se gmotni položaj slabša. Ali bodo prosvetni delavci to še zmoogli? Ali družba lahko zahteva od njih večno odrekavanje in idealizem?

Razmere v delovnih kolektivih se vidno slabšajo.

Do jeseni, do začetka novega šolskega leta se bo treba odločiti. Čemu se v šoli lahko odrečemo? Številu ur za posamezen predmet? Nemogoče! Vzgojnimi predmetom, kulturni, športni, tehnični dejavnosti? Nikakor! Normalni delovnim razmeram — kurjavni, elektriki? Ogrožena bo zdravstvena varnost otrok. Minimalnim osebnim dohodkom prosvetnih delavcev? Nesmisel!

Razmišljam, ali imamo skrite rezerve? Morda jih ne znamo poiskati. Vsekakor bi bilo koristno vsakršne dobre pobude objaviti.

Začaran krog ne sme biti sklenjen.

MARICA NAKRST

Mi delamo!...

Ko učenci spoznavajo svoj domači kraj, je najboljši, če se mu približajo tako, da ga raziskujejo. Še vedno drži pregovor, da je boljše enkrat videti kot stokrat slišati, iz načela nazornosti je eno izmed prvih vodil pri sodobnem pouku.

Tudi v letošnjih jugoslovanskih pionirskih igrah smo v programu razrednih skupnosti zapisali, naj učenec na vseh stopnjah pouka v osnovni šoli spozna proizvodno delo in z njim v zvezi posamezne poklice. Mnogi ne vemo, kakšna dela in naloge opravljajo delovni ljudje v tej ali oni delovni organizaciji, zato toliko težje usmerjamo šolarje v poklice po njihovih sposobnostih pa tudi po potrebah, ki jih narekuje združeno delo. Ne nazadnje pa se s tako usmeritvijo šolskih programov približujemo tudi ciljem usmerjenega izobraževanja.

Pri oblikovanju mladega človeka se učitelji zavedamo vseh naštetih dejavnikov, zato sva s kolegico peljali svoje učence na ekskurzijo v eno izmed delovnih organizacij. Poudariti moram, da so nas sprejeli zelo lepo, z veliko posluha za razigrane učence, in delovodja, ki nas je vodil, je poskušal razvojni stopnji učencev primerno razložiti delovni proces v vsakem oddelku tovarne posebej. Spraševali so ga o vsem mogočem: o delovnih razmerah in osebnih dohodkih, koliko let že obstaja tovarna idr.

Učenci so bili zadovoljni, saj so spoznali veliko novega, vsak delavec ob stroju jih je seznanil s svojim poklicem, delovodja pa jih je sproti poučil, kakšno izobrazbo zahtevajo in na kateri šoli si jo lahko pridobijo.

Blizali smo se koncu delovnega procesa, ko je iz skupine delavcev izstopil mlad fant: »Tovarišica, ali me ne poznate?« S

kolegico se ustaviva. Obe začneva brskati po spominu. »Le kam naj ga uvrstim?« si mislim. Od kod ga poznam? V dolgoletni praksi se je zvrstilo veliko rodov, zato je razumljivo, da nekateri obrazi »uidejo« iz spomina.

Ne, res se nisem mogla spomniti, kateri izmed učencev iz preteklih let naj bi bil mladi fant, dokler mi v pogovoru ni nanizal še nekaj imen in mi tako priklicjal v spomin celoten razred. Prijeto mi je bilo pri srcu, da sva se ponovno spoznala in se takole srečala kot enak z enakimi. »Si zadovoljen z delom?« ga pobaram. »Zasluziš dobro?« »Še kar, 16.000 povprečno na mesec,« mi odgovori. »A tako, to pa je toliko, kot imam jaz plače,« reče kolegica, ki poučuje zadnje šolsko leto in bo jeseni upokojena.

»Mi delamo...« je pribil in se nasmehnil sosedu. Oplazilo me je, še posebno, ker sem razbrala iz oči navzočih drugi del stavka. A mi pa ne? sem se vprašala. Mogoče ni bilo prav, da besed nisem izrekla na glas, verjetno pa v tistem trenutku ne bi dosegle učinka.

Delovodja, starejši možakar, je bil v zadregi in nas je hitro popeljal proti izhodu tovarne. Za učence se je ekskurzija končala uspešno, tudi jaz sem se veselila z njimi, ko smo v šolskih klopeh obnavljali vtise.

Pa vseeno sva odšli s kolegico tega dne s šole nekam poparjeni, z grenkim priokusom, saj sva ponovno spoznali in doumeli, kako je vrednoteno učiteljevo delo.

Kdo je kriv za tako miselnost med ljudmi? Smo mar krivi sami, ker smo preskromni v izjavah o našem delu in se zato ustvarja popačeno gledanje na učiteljev poklic? Ali splošna družbena usmerjenost, ki nam odmerja tanjši kos kruha, kot si ga režejo v gospodarskih delovnih organ-

zacijah? Živimo v družbeni ureditvi, kjer naj bi poleg polne denarice spoštovali še druge družbene norme, po katerih bi sodili in spoštovali ljudi. Je že tako, da tudi pri nas, v družbi, zasvojeni s potrošniško miselnostjo, merimo človeka po tem, koliko zasluži, ne glede na to, ali je njegov zaslužek enakovreden vloženemu delu. In ljudje razmišljamo tudi recipročno: kdor malo zasluži, tudi malo dela!

Mar res tako malo delamo, kot smo nagajeni? Pa si oglejmo problem še z druge strani: kako je z družbenim vrednotenjem učiteljevega dela? Leta 1982 je bil povprečni mesečni osebni dohodek učitelja v osnovni šoli 15.000 din, povprečni mesečni osebni dohodek vseh delavcev v SR Sloveniji pa 14.365 din. Če izhajamo iz kvalifikacijske sestave prosvetnih delavcev v osnovni šoli, je jasno, da je vsak iz starejšega rodu končal najmanj srednje šolo, mlajši pa višjo ali visoko šolo. Potemtakem je odveč primerjati učitelje v osnovni šoli s povprečjem v SRS tudi po tej strani. Če pa bi hoteli potegniti vzporednico z enakimi profili strokovnjakov na delov-

nih mestih zunaj prosvete, primerjava z denarnega vidja sploh ni mogoča. Tako smo pri vprašanem: ali mi, prosvetni delavci, res delamo premalo ali drugih poklicih preveč?

Le tako lahko opravičimo javo mladega delavca v proizvodnji, čeprav on in verjetno marsikdo od delovnih ljudi ne da moramo tudi učitelji opravljati 42-urni teden in da vse tiste pravi čitniške dni, ki so predvsem zaradi oddiha otrok naših delovnih ljudi, učitelji »uživamo« brezplačnem dopustu. Mladetom krepko pljunemo v roko da z dopolnilnim delom (z delom v interesnih krožkih, nadomestnim čenjem, dopolnilnim poukom z drugimi nalogami) dopolnimo jemo manjkajoče številne delovnih ur, da smo upravičeni do 100-odstotnega osebnega dohodka.

Še sreča, da nas je še veliko, delamo z veseljem in da nas sarkastično imenovani pedagoški trenutkih dvoma o družbeni koristnosti odvrča od mlaičnosti otopenosti. Vemo pa tudi, da od takih čustev ni lahko živeti!

CENKA KRŽIČNIK

Kratek stik — toda kje

K temu razmišljanju me je spodbudila anketa, ki smo jo naredili pred nedavnim med učenci od 3. do 8. razreda. Vsebina vprašan je zahtevala, naj otroci povedo, kako poznajo delo pionirske organizacije, kakšne so pionirjeve pravice in dolžnosti, ali vedo, kakšna je razlika med pionirsko organizacijo in šolsko skupnostjo, kako so obveščeni o delu organizacij na šoli in podobno.

Analiza ankete je pokazala, da večina učencev ničesar ne ve o delu pionirske organizacije, o dolžnostih in pravicah pionirjev in o vseh drugih pomembnih stvareh na šoli. Veliko je bilo tudi odgovorov, ki kažejo, da se učenci za vse to tudi ne zanimajo.

In če povemo, da živijo vsi ti učenci na šoli, ki ima izredno razvite svobodne dejavnosti, ki zavzeto sodeluje s krajanji in z delovnimi organizacijami, ki ima samo enoznamenski pouk in dobre prostorske razmere, zbuja toki odgovori še večjo skrb. Na šoli je izredno aktivna šolska skupnost, delujeta dva pevška zbora, prizadevni so taborniki in športniki, pa kulturna skupina, tehnični krožki...

Lahko rečemo, da otroci zaradi dreves ne vidijo gozda.

Poleg rezultatov ankete, v kateri sta še razpravljali pedagoška komisija in osnovna organizacija zveze komunistov, zaskrbljeni opažamo še nekaj let tudi neko splošno otopenost učencev. Učenci ne hodijo več radi v hribe, otepajo se raznih funkcij in nalog, ne marajo nastopati na kulturnih in drugih prireditvah...

Tudi če se vpišejo v kakšen krožek, ga ne obiskujejo redno. Vsaka naporna vadba jim je odveč. Še in še bi lahko naštevali. Če vsemu temu dodamo še ugotovitve pedagoških delavcev, da imajo učenci podoben odnos tudi do rednega dela v razredu, da se tudi tu zadovoljujejo z nizko povprečnostjo, potem to vprašanje gotovo zasluži globljo analizo.

Nekje je nastal kratek stik. Treba ga bo poiskati.

Najprej je to veliko neskladje med tem, kar otrokom dajemo, in med tem, kar bi si oni želeli.

Morda pa ni krivda samo na vsebini ponujenega, ampak tudi v obliki. Morali se bomo temeljito poglabiti v vzroke in najti nove poti do mladega človeka.

Razmišljam o rodu, ki je zdaj v 7. in 8. razredu. Ti otroci so bili vsa leta izredno obremenjeni. Večina od njih je bila do 6. razreda tudi v nadaljnjem bivanju — torej v šoli od 8. do 16. ure.

Oblike dela v nadaljnjem bivanju ali celodnevnih šoli, oblike dela v krožkih se le malo razliku-

jejo od klasičnega poučevanja skoraj redno je mentor učite Zunanji sodelavci, ki naj bi prinesli v šolo svež veter, so redki še ti kmalu obupajo. (Poleg z tudevne dela je gotovo vzroki tudi slabo nagrajevanje. U mentorskega dela s skupin učencev je 65 dinarjev.)

V teh letih smo razvili velike dejavnosti in vanje včasih tudi nasilno vključevali manj dejavne učence. Splošno je učencev »uporabljali« za vse in za velike več, kot so zmoogli. Kar naprej morali neke tekmovali, nastopati, sodelovati... V zameno smo jim ponudili zelo malo. Ali je potem čudno, da se nekateri dne vse upre?

Drugi problem je, da najrazličnejši dejavniki (krajevna skupnost, delovne organizacije, razni odbori za praznovanja itd.) od šole kar naprej nekaj zahtevajo. Šola mora biti povezana z življenjem, vendar potrebuje tu svoj notranji mir, red, urejenost.

Morda je eden od vzrokov, je zdaj tako, kot pač je, tudi pri veliki razvejjenosti življenja dela na šoli. Toliko je vsega, se otrok ne znajde več: pionirska organizacija, šolska skupna mladinska organizacija, šolski športno društvo, kulturno društvo, mladi člani Rdečega križa, taborniška organizacija in pregledno število krožkov.

Vem, da ima vsaka od teh organizacij poseben pomen, dragoceno delo. Vem, da smo vse organizirali, da bi obogatili življenje in delo otrok, vendar nam vrača kot bumerang.

Kje so vzroki?

In na koncu — na koncu začne ker čutim, da je tu eden glavnih vzrokov — učitelj.

Kdaj bo naša družba spoznala kako življenjsko pomembno imeti dobrega in za delo motiviranega učitelja. Šola stoji in pada z učiteljem, pravijo.

Delovne razmere se iz leta leto slabšajo. Nizki osebni dohodki, nemožnost napredovanja, preveč učencev v razredu, kakovostno in ustvarjalno delo ni mogoče, in spodbujano, zmeraj nove zahteve... Še bi lahko naštevali. Vse to pa gotovo ni primerna stimulacija za dober ustvarjalnega učitelja.

In kako naj učitelj, ki je zaradi vsega tega že malodušen, vzgoji otroka v vedoželjnino in ustvarjalno osebnost? Ob vsem tem pa ne more pomagati sam.

Zdi se, da je kar veliko vzrokov za »kratek stik«. Tudi izhodišča iz tega nezavidljivega položaja je več. Morali jih bomo poiskati. Pa ne le učitelji, ampak tudi družba.

MARICA NAKRST

Učitelj — zmeraj najpametnejši v razredu?

Ali je sploh kateri poklic lepši od učiteljskega? Le kdo je še, poleg učitelja, pri svojem delu zmeraj najpametnejši, najprej, najbolj učen, razgledan, izobražen, izkušen in sploh »naj«...?

Med tridesetimi mladostniki je učitelj zmeraj tisti, ki blesti s svojo pametjo in z izkušnjami — le kdo se ne bi prevzel?

Toda, roko na srce: tudi učitelj ni tako zelo »nedotakljiv«. Meni se je npr. zgodilo tole: Ko sem v vsej svoji veličini svojega znanja in zanosa razlagala pri angleščini vse o živalskem vrstu, in naštevala imena vseh živali od opice do krokodila, me je eden od učencev nedolžno vprašal: »Tovarišica, kako pa se po angleško reče ščinkavček?«

O gorje! Tega še zdaj ne vem. Kaj naj storim? Poznam profesorja, ki so ga učenci vprašali, kako se angleško imenuje »sklopka«. Ta profesor, ki je bil mojster svojega poklica, je napisal na tablo ne samo angleški izraz za sklopko, temveč še veliko drugih besed iz avtomobilizma in motoroznanstva.

No, jaz si česa takega pač ne morem privoščiti. Četudi bi vedela za ščinkavčka... Kaj pa, če bo kdo jutri hotel vedeti, kako pravijo Angleži sinikiči? Zadeve se moram lotiti torej drugače.

»Ne vem,« rečem skromno in pogumno nadaljujem: »Veste, pa ščinkavec ni edina stvar, ki je ne vem. Tudi jaz se angleščine še zmeraj učim in se je bom učila vse življenje. Z znanjem je tako, kot s plezanjem na goro. Čim višje se vzpenjaš, tem širše obzorje se ti odpira, čedalje bolj se zavedaš, česa vsega ne veš. Poglejte samo zdravnik specialist za pljučne bolezni. Ta človek se mora izobraževati kakih dvajset let ali petindvajset let — šele potem ju priznajo, da je strokovnjak za to področje. Ta človek pa se zelo dobro zaveda, da se mora nenehno izpopolnjevati na raznih seminarjih, predavanjih, strokovno literaturo.

Nič drugače ni v industriji, kjer je nekdo strokovnjak samo za nafto ali samo za cement. To so ljudje z visoko izobrazbo, z večletnimi izkušnjami, sposobnostmi; in vendar sega njihovo znanje samo na ozko področje ene same stroke.

Moja stroka je angleščina. Znanje o tem jeziku pa je tako zelo obširno, da je slovar besed čisto majhen drobec, pripomoček za to stroko, in vendar je že skoraj nemogoče obdržati v glavi vse, kar vsebuje ta knjiga. Kje je šele slovnica, zgodovina jezika, književnost itd.

Jaz, ki ne živim med angleško govorečimi ljudmi in se se angleščine učila in se je učim tako kot vi, moram danes, nič drugače kot pred mnogimi leti, besede, ki jih ne poznam poiskati v slovarju.

Učenci molče. Hudomušni nasmehi, ki sem jih opazila na njihovih obrazih ob »ščinkavčku«, izginjajo. Navsezadnje je res: Tovarišica, ki sicer v angleščini pripoveduje zgodbe, je pravzaprav še zmeraj učenka, ki se uči tujega jezika, prav tako kot oni. Marsičesa še ne ve, zato se nenehno uči.

Opogumim pa jih za naprej: »Zelo bom vesela, kadarkoli me boste kaj vprašali. Če bom znala, bom povédala, če ne, bomo pogledali v kako knjigo. Vesela bom predvsem vašega zanimanja, saj so naše znanje in sposobnosti zrcalo našega zanimanja.«

Navsezadnje pa le ni tako lahko biti učitelj. Povezovati moraš vse poklice, kolikor jih je pod soncem, poskušati moraš razumeti mladega človeka, ki se bo odločil za enega od stoterih poklicev, za katere ga usposabljaš; pri tem se mu moraš človeško približati, pa vendar ohraniti razdaljo, da te bo spoštoval kot človeka, ki ga vodi. Biti moraš diplomat, strateg in še veliko več; ob tem priznaš ozkost svojega znanja, moraš biti tudi dovolj širok, da upaš to priznati.

DUŠICA KUNAVR

srečanja

Človek mora pustiti sled za seboj

Pogovor z Žagarjevo nagradjenko Marijo Vogrič

Med letošnjimi Žagarjevimi nagradenci je tudi Marija Vogrič z Obalne delavske univerze Ivan Regent v Kopru. V utemeljitvi je poudarjen zlasti njen prispevek k napredku izobraževanja odraslih. To me je spodbudilo, da sem jo zaprosil, naj pove kaj več o sebi in svojem delu, o vrednotah izobraževanja ob delu pa tudi o vzrokih njegove sedanje krize — z njej značilno kritičnostjo in pošteno odkritostjo.

● Vsa, ki te bolje pozna, vidi tebi ne le zavzeto andragoško, vendar več neutrudno družbeno-politično delavko. Oboje je v tebi neolčljivo povezano in v nekakem ravnovesju. Kako je življenje izoblikovalo to tvojo podobo?

— Že v mladih letih, ko sem si morala sama zgodaj služiti kruh, sem spoznala trdo delo. Tudi moj dejaven odnos do okolja in moja želja, da ga spreminjam, sega daleč v otroštvo, ko sem se zavedala položaja primorskega človeka pod italijansko okupacijo. Že tedaj — bilo je na začetku narodnoosvobodilnega boja — sem nastopala v zavednih družinah s svojimi sestavki o našem boju in ciljih našega boja. Po kapitulaciji Italije sem postala komandirka pionirskega odreda v vasi, bila sem kurirka, vodila sem pionirsko šolo, nastopala na mitingih. Po osvoboditvi sem v Cerknem postala predsednica mladinske organizacije. Po nekaj letih šolanja in nato zaposlitve na področju notranjih zadev sem bila precej let politična predsednica okrajnega komiteja ljudske mladine v Kopru, pozneje, že po letu 1961, pa podpredsednica okrajnega sindikalnega sveta Koper, ki je po združitvi okrajev pozneje obsegal celotno Primorsko. Vsa ta in tudi kasnejša leta so bila polna družbeno-politične dejavnosti, obveznosti in funkcij.

● Drugi del tvoje življenja je bil namenjen predvsem izobraževanju odraslih. Kaj te je pritegnilo na to področje in kakšne cilje si si postavila?

— Mene je želja po znanju, kljub vsem službenim, družbenim in družinskim obveznostim, ta leta priganjala, da sem ob delu končala še fakulteto za industrijsko pedagogiko na Reki, v zadnjem času pa študiram na tretji stopnji fakultete za sociologijo, novinarstvo in politične vede v Ljubljani. Ko se ob delu prebijas do znanja in žrtvuješ zanj sobote, nedelje in drugi prosti čas, ceniš znanje drugače kot mnogi mladi. Učiš se za življenje, z življenjem povezuješ nova spoznanja, zato si tudi bolj kritičen do »šolske« učenosti. Dolgoletni študij ob delu človeka spreminja: vsak izpit je nekaka potrditev samega sebe, nenehno izobraževanje je hkrati tudi nenehno samopotrjevanje.

— Z izobraževanjem ob delu je bilo povezano moje življenje že prej. Srednjo šolo sem dokončala ob delu, po dopisni metodi; ob delu sem končala tudi visoko šolo za politične vede v Ljubljani. Ko sem leta 1966 prevzela vodstvo kopske — pozneje obalne delavske univerze, je ta životarila brez potrebnega družbenega ugleda. Potrebno je bilo večletno vztrajno delo celotnega kolektiva, ki se je med tem kadrovska okrepila, da smo razvili delavsko univerzo v sodobno, delovnim ljudem odprto izobraževalno središče z mnogoterimi možnostmi za strokovno, družbeno in splošno izobraževanje. Razvili smo — v sodelovanju s šolami — izobraževanje za različne poklice vseh ravni zahtevnosti, ustanovili šolo za delegate, šolo za samoupravljavce, odprli različne možnosti za usposabljanje za potrebe splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, pa tudi za druge družbene in osebne potrebe odraslih. V sestavu delavske univerze smo razvili tudi vzgojno posvetovalnico.

Zadnja leta, ko smo morali opustiti šolske oblike, smo skušali s sodobno izobraževalno tehnologijo in tudi z interno televizijo dvigniti kakovostno raven vseh tistih oblik dopolnilnega izobraževanja in izpopolnjevanja, ki naj bi bile značilne za delavske univerze.

● Kdor je sam študiral ob delu, nemara vse drugače ceni izobrazbo in znanje; izobraževanju ostane zvest vse življenje. Kakšne so tvoje izkušnje v tem?

— Ali nismo s pretiranim poudarjanjem spričeval, diplom in formalne izobrazbe potisnili ob stran nekatere še pomembnejše vrednote izobraževanja ob delu?

— Mene je želja po znanju, kljub vsem službenim, družbenim in družinskim obveznostim, ta leta priganjala, da sem ob delu končala še fakulteto za industrijsko pedagogiko na Reki, v zadnjem času pa študiram na tretji stopnji fakultete za sociologijo, novinarstvo in politične vede v Ljubljani. Ko se ob delu prebijas do znanja in žrtvuješ zanj sobote, nedelje in drugi prosti čas, ceniš znanje drugače kot mnogi mladi. Učiš se za življenje, z življenjem povezuješ nova spoznanja, zato si tudi bolj kritičen do »šolske« učenosti. Dolgoletni študij ob delu človeka spreminja: vsak izpit je nekaka potrditev samega sebe, nenehno izobraževanje je hkrati tudi nenehno samopotrjevanje.

● Vpis odraslih v srednje, višje in visoke šole zadnja leta nezadržno upada. Ali morda ne žalujemo za njim brez potrebe, češ, saj lahko nadomeščamo daljše izobraževalne oblike s krajšimi?

— Izobraževanje v zahtevnejših oblikah je nekaj povsem drugega, kot če se udeležiš predavanja ali seminarja. To je načrtno, poglobljeno učenje, organiziran izbor snovi, predmetov in področij. Učenje zahteva vztrajnost in discipliniranost, za nagrado pa te notranje bogati in oblikuje. Pri vodenem izobraževanju ob delu tudi nisi prepuščen sebi, saj se opiraš na mentorje, na širši krog strokovnih del, ki ti ga svetujejo. Sčasoma se zaveš, da se ne izobražuješ zaradi diplome, da ta sploh ni bistvena — poglavitno je znanje! Izobraževanje ti pa prebujajo venomer novo željo po znanju.

● Ali nismo s pretiranim poudarjanjem spričeval, diplom in formalne izobrazbe potisnili ob stran nekatere še pomembnejše vrednote izobraževanja ob delu?

— Žal smo pri nas to izobraževanje preveč povezali z diplomom, napredovanjem in koristjo. Čim so posamezniki dosegli višji položaj in s tem primeren osebni dohodek, so se odpovedali izobraževanju. Zapostavili smo druge vrednote nenehne izobraževanja, na primer to, da nam pomaga živeti, nam omogoča uspešnejše reševanje problemov, saj z njim laže razumeš ljudi in odkriš vzroke pojavov.

— Žal smo pri nas to izobraževanje preveč povezali z diplomom, napredovanjem in koristjo. Čim so posamezniki dosegli višji položaj in s tem primeren osebni dohodek, so se odpovedali izobraževanju. Zapostavili smo druge vrednote nenehne izobraževanja, na primer to, da nam pomaga živeti, nam omogoča uspešnejše reševanje problemov, saj z njim laže razumeš ljudi in odkriš vzroke pojavov.

Izobraževanje, podrejeno napredovanju, je potisnilo ob stran izobraževanje, porojeno iz želje po znanju in večji ustvarjalnosti. Celotno pri družbeno-političnem delu nismo razvili v ljudeh prepričanja, da ne moreš biti dober delegat in uspešen samoupravljavec, če nimaš potrebnega znanja, niti nismo razvili tistega poglobljenega družbeno-političnega izobraževanja, ki oblikuje samoupravno zavest.

● Kateri so po tvojem značilni znaki in vzroki sedanje krize izobraževanja odraslih pri nas?

— Zašli smo v začarani krog. Ker nismo razvili potrebne poglobljenega družbeno-političnega izobraževanja, ostajamo pri skromnem številu krajših izobraževalnih oblik, ki ne morejo usposabljanje, niti prebujati globlje želje po znanju in volje za spreminjanje stvarnosti. Brez potrebnega znanja in razvite samoupravljavske zavesti delegati in drugi samoupravljavci vse bolj prepuščajo urejanje zadev ožjim skupinam.

Podobno se dogaja tudi na področju strokovnega izobraževanja odraslih. Pridnega in sposobnega delavca smo nehali ceniti, s tem pa tudi znanje in ustvarjalnost nimata več prave cene. Hvalimo tistega, ki se »znajde«. Če kdo študira ob delu, ga tovariši že gledajo po

strani. Vseposvobodimo v sedanjih gospodarskih razmerah skrite rezerve, le v znanju in lastni pameti ne. Sicer pa težave z zaposlovanjem izšolane mladine jemljejo voljo za izobraževanje ob delu še tistim delavcem, ki imajo na tem področju kake aspiracije.

Žal nismo razvili zavesti, da je nenehno izobraževanje pravica in obveznost vsakega delavca, niti ustvarili pravega ozračja zanj. Eden najresnejših znakov krize izobraževanja odraslih pa je v tem, da ljudje niso več pripravljeni žrtvovati svojega prostega časa za izobraževanje, da se zadovoljujejo s površno informiranostjo, povprečnostjo, ustaljenim stanjem stvari.

● Del krivde za sedanji upad izobraževanja odraslih moramo bržkone iskati tudi v izobraževalnem sistemu. Kje smo pogrešili?

— Namesto da bi krepili in razvijali izobraževanje odraslih na dobrih izkušnjah iz obdobja njegovega razcveta, namesto da bi se tesneje povezali med seboj šole, delavske univerze in izobraževalna središča v organizacijah združenega dela, smo izvedli novo delitev dela, izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe pa zaupali samo šolam, čeprav so te prezaposlene z reformo in preobremenjene z delom z mladino. Delavske univerze ostajajo ob strani, križem rok, s praznimi učilnicami. Nekoč smo lahko delavcu ponudili — seveda s pomočjo matičnih šol — neštete možnosti za izobraževanje ob delu, zdaj ostane razočaran ob skromni izbiri programov. Z združenimi naporimi delavskih univerz, šol in izobraževalnih centrov bi lahko uspešneje premagovali sedanje prehodno obdobje krize. Vemo,

da gre sicer le za prehodno obdobje; iz njega pa se ne bo tako lahko izklopali, saj so vzroki krize globoki.

● Rod, ki mu pripadava, je preživel obdobja vzpona, uspehov in radostnega zadoščenja ob njih — niso pa mu bila prihranjena tudi razočaranja. Kaj nas notranje venomer znova dviga, obnavlja voljo in moč za delo in jima dodaja zmeraj še vsaj nekaj optimizma?

— Človek mora ostati zvest samemu sebi, načelom in vrednotam, ki te vodijo skozi življenje. Če zaradi sebe, da se lahko spoštuješ. Včasih te res spodnese, pa se kmalu spet postaviš na noge in uporno delaš naprej kot veš, da moraš delati. Zlom samostite, ki nimajo dovolj moči in ciljev ter se ozirajo le na druge.

Človek mora pustiti neko sled za seboj! Kadar mi je bilo najhujše, sem na to pomislila. Če se podaš težavam, izdaš samega sebe.

● In tvoji načrti za prihodnost?

— Veliko je še tega, kar si želim, čemur se mislim posvetiti in kar nameravam še narediti. Poleg mojega družinskega življenja, službe in drugih obveznosti bi želela dvema romanoma, ki sem ju napisala (Ljudje bodo ostali, Lipa 1964, Zaznamovani, Obzorja 1973), dodati še roman o srednješkoli mladini in časih, ko smo uvajali samoupravljanje v šole, pa še roman o stiskah sodobnega človeka in izkušnjah zrelih let. Tudi o bolečih stvareh je treba povedati in napisati iskreno, pošteno in pogumno besedo. Le tako lahko vplivaš na jutrišnji dan, na spreminjanje stvarnosti, da bo jutri lepša in bolj človečna.

JOŽE VALENTINČIČ

Kdo pomaga celodnevniim šolam?

Na obisku v osnovni šoli Jeseniško-bohinjskega odreda v Kranjski gori

Z Andrejem Visterjem, ravnateljem osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda v Kranjski gori, sva se pogovarjala o mnogih stvareh, povezanih z delom kranjskogorske osnovne šole. O uspehih in problemih, o pouku in zunajšolskih dejavnostih, predvsem pa o posebnostih in značilnostih dela v tej celodnevni osnovni šoli. Največ pa sva se pogovarjala o samostojnem učenju na njihovi šoli in o prostorski stiski, v kateri se je — in ne bo še bolj v prihodnjem šolskem letu — znašla celodnevna osnovna šola v Kranjski gori.

»Ko sem začel opravljati zahtevno delo ravnatelja celodnevne osnovne šole,« pravi Andrej Vister, »sem mislil, da bo dovolj leto dni, da se privadim. Prihodnje leto sem spoznal, da je veliko novih stvari, ki jih je treba urediti, domisliti, zdaj tretje leto mojega ravnateljevanja pa imamo spet nove, drugačne težave. Čeprav smo celodnevna šola že šesto leto, še zmeraj iščemo nove oblike in metode dela, dopolnjujemo, spreminjamo, rešujemo nove in nove naloge. Pri tem bi potrebovali nekoliko več strokovne pomoči, predvsem pomoči raziskovalcev in teoretikov, saj sem prepričan, da bi na področju teoretičnih spoznanj o delu celodnevne osnovne šole lahko še veliko naredili. Vse premalokrat se srečamo teoretično in praktično iz celodnevni osnovnih šol in zato pogosto delamo

drug mimo drugega, vsak po svoje.«

Posebno pri samostojnem učenju, pri tem, še zmeraj dokaj novem elementu celodnevne osnovne šole morajo učitelji največkrat sami iskati najboljše in za njihovo šolo najprimernejše ustrezne oblike in načine dela.

»To je povsem nova kakovost dela celodnevne osnovne šole,« meni Andrej Vister, »kakovost, s katero šola in učitelji prevzemajo večjo odgovornost za uspeh učencev v osnovni šoli. Pri nas vodi samostojno učenje vsi učitelji, namenjenih mu je 6 do 10 šolskih ur na teden. V tem času učenci opravijo pretežni del svojih učnih obveznosti, napišejo domače naloge, se učijo, vendar opažamo, da je samostojnemu učenju namenjenih premalo ur, pa še te, kolikor jih je zdaj, so preslabo izrabljene. Tako ni malo učencev, ki nosijo knjige in zvezke domov in se učijo še doma. Razlogi za to so različni.

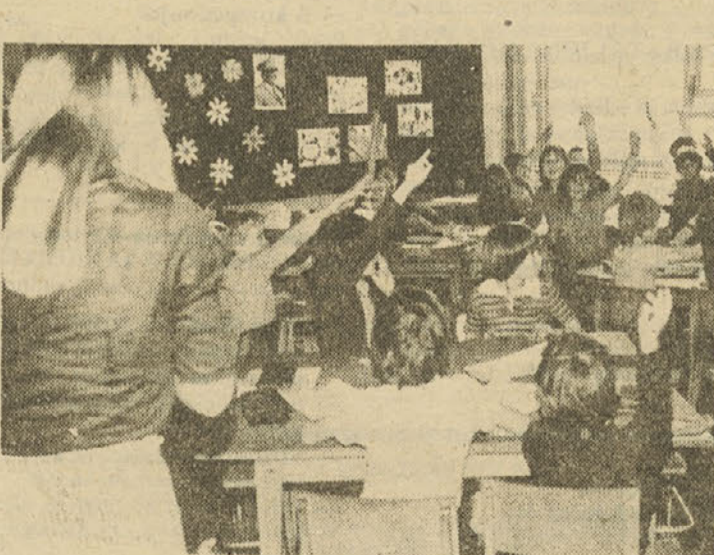
Nekaterim v šoli zmanjka časa za učenje, drugi se v skupini težje učijo in potrebujejo pri učenju mir, tega pa jim v šoli ne moremo zagotoviti, saj nimamo dovolj majhnih prostorov. So pa seveda tudi taki učenci, ki želijo vedeti in znati več, pa jim čas, ki je namenjen samostojnemu učenju, ni dovolj. Čeprav vodijo samostojno učenje vsi učitelji, upoštevamo — kolikor je le mogoče — načelo, naj vsak učenec sam oceni, kateri predmet in katero

učno snov naj se uči — pa čeprav je pri samostojnem učenju, na primer, učitelj matematike.

Učencem bi torej radi omogočili čimbolj prosto izbiro snovi, ki naj se uči, samostojno presojo o tem, česa se ne zna dovolj, kaj mora utrditi. To mu bo kasneje, v usmerjenem izobraževanju zelo koristilo. Učitelj mora usposobiti učenca za samostojno učenje, ga naučiti tehnike uspešnega učenja, kako naj se uporabljajo učbeniki, leksikoni, različni učni pripomočki, enciklopedije. Ni dovolj, da se učenec kako snov le nauči, pomembno je tudi, da spozna procese učenja. Učenci morajo najprej sami poskusiti razvozlati naloge ali probleme. Če se jim to ne posreči, iščejo pomoč pri sošolcih, ki morda za devo bolje obvladajo, šele nazadnje se obrnejo na učitelja. Ta je torej bolj usmerjevalec, spodbujevalec in ne toliko posredovalec znanja — vsaj pri samostojnem učenju. Seveda pa se morajo tudi učitelji naučiti svojo novo vlogo, saj zanj niso usposobljeni. Zato se posebej o vodenju samostojnega učenja na pedagoških konferencah in v aktivnih velikih pogovorjih, pomagamo pa si tudi z literaturo, ki jo imamo že nekaj na voljo.

Lahko rečemo, da poleg samostojnega učenja in njegovega oblikovanja učitelje v osnovni šoli v Kranjski gori najbolj teži pomanjkanje prostora. Pravzaprav je vrstni red obrnjen. S sa-

mostojnim učenjem in z drugimi, razmeroma novimi elementi celodnevne osnovne šole se namreč kar uspešno spopadajo, pri reševanju prostorske stiske pa so, vsaj tako kaže za zdaj — nemočni. Prostorska stiska pa še resno ogroža obstoj celodnevne osnovne šole — ne le v Kranjski gori, pač pa tudi na obeh jeseniških celodnevni osnovnih šolah — Toneta Čurfarja in Prežihovega Voranca.

Vse kaže, da se bo visok odstotek učencev, vključenih v celodnevne osnovne šole v občini Jesenice (zdaj jih je v celodnevne osnovne šole vključenih kar 70%), samo v občini Trbovlje jih je še več), v prihodnjem šolskem letu zmanjšal. »Na naši osnovni šoli zagotovo,« pripoveduje Andrej Vister, »Letos imamo na šoli 12 oddelkov, prihodnje leto bomo imeli en oddelke učencev več — in tudi naslednja leta bo

števílo učencev naraščalo — po en oddelke vsako leto. Prostora zanje pa preprosto nimamo in tako bomo morali število oddelkov, vključenih v celodnevno osnovno šolo, manjšati. Prihodnje leto bomo verjetno imeli v celodnevni šoli enajst oddelkov, dva pa v poldnevni šoli. Izdelan imamo sicer idejni načrt za preureditev podstrešja šole; na njem bi lahko imeli štiri učilnice in kabinete za interesne dejavnosti, ki

amortizacijo uporabili za naložbe, pa nam torej preprečuje, da bi podstrešje na naši šoli preuredili v učilnice in kabinete. Druga denarja namreč nimamo, saj se nam ga tudi s samoprispevkom nabere le malo.«

Videti je, da se bodo prihodnje leto na osnovni šoli Jeseniško-bohinjskega odreda ubadali z dvojno organizacijo pouka. Najbrž ni treba posebej razlagati, kakšne težave bodo imeli — tako učitelji kot učenci, predvsem pa verjetno ravnatelj, ki bo moral usklajevati urnike, učne obveznosti učiteljev (ki bodo učili en oddelke dopoldne, drugega popoldne, večino pa celodnevno), prevoze, ki se bodo povečali, saj je med 320 učenci kar 158 vozačev in še kaj.

Tudi ob »primeru« celodnevne osnovne šole v Kranjski gori lahko znova vprašamo: Kje so in kaj delajo koordinacijski odbori za uvajanje celodnevne osnovne šole? Res da morajo v njih delovati učitelji in ravnatelj celodnevni osnovnih šol, vendar je njihova naloga predvsem seznanjati javnost — družbeno in politično — s težavami, ki jih imajo pri svojem delu, prikazati posledice teh težav, druge moči in vpliva pa nimajo. Predvsem občinske konference SZDL so tiste, ki bi morale skrbeti tudi za delo koordinacijskih odborov za celodnevno šolo, v teh odborih bi morali biti ljudje, ki imajo v občinah možnost ukrepanja in odločanja — tudi ko gre za obstoj celodnevne osnovne šole, ne pa samo takrat, ko je treba — če možnosti so ali pa ne — zvišati odstotek otrok, vključenih v celodnevno osnovno šolo.

JASNA TEPINA

NAKNADNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah

Svet OSNOVNE ŠOLE HEROJA VELJKA VLAHOVIČA, LJUBLJANA

razpisuje dela in naloge
— pomočnika ravnatelja

Kandidat mora izpolnjevati splošne pogoje, določene z zakonom o osnovni šoli in imeti:

- ustrezno pedagoško izobrazbo
- 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu
- opravljen strokovni izpit
- organizacijske in strokovne sposobnosti ter biti družbeno politično aktiven
- pozitiven odnos do družbenega premoženja in samoupravljanja

Mandat traja 4 leta. Nastop dela 1. 9. 1983.

Stanovanja ni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Razpisna komisija za imenovanje pomočnika ravnatelja, Osnovna šola heroja Veljka Vlahoviča, Ljubljana, Ledarska 23.

Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 30 dneh po končanem razpisnem roku.

OSNOVNA ŠOLA RADA IRŠIČA MISLINJA *

ponovno razpisuje naslednja prosta dela in naloge

- učitelja tehnične vzgoje za nedoločen čas
- učitelja likovne vzgoje in zgodovine za nedoločen čas

Kandidati naj prijave z dokazili o strokovnosti vložijo komisiji za delovna razmerja osnovne šole Rada Iršiča Mislinja 8 dni po objavi razpisa.

Svet OSNOVNE ŠOLE DUŠANA BORDONA SEMEDELJA — KOPER

razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas

- učitelja italijanskega in angleškega jezika s polnim delovnim časom, PRU ali P
- 2 učiteljev telesne vzgoje s polnim delovnim časom, PRU ali P
- učitelja razrednega pouka v podaljšanem bivanju s polnim delovnim časom (pripravnik)
- učitelja tehnične vzgoje in fizike s polovičnim delovnim časom, PRU ali P
- učitelja biologije in gospodinjstva s polovičnim delovnim časom, PRU ali P

Začetek del za vse je 1. 9. 1983. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Kandidati naj priložijo dokazila o strokovnosti in kratek življenjepis. Stanovanj ni.

Svet GLASBENE ŠOLE JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1983/84 dela in naloge

- učitelja violine, P ali PRU
- učitelja flavte in blok flavte za delo na matični šoli in na oddelku v Žirovnici, P ali PRU
- učitelja trobente in pozavne, P ali PRU
- učitelja harmonike za oddelek v Kranjski gori, PRU ali U
- učitelja harmonike za polovični delovni čas za oddelek v Mojstrani, PRU ali U
- učitelja klarineta s polovičnim delovnim časom, P ali PRU
- učitelja roga s polovičnim delovnim časom, P ali PRU
- učitelja kitare s polovičnim delovnim časom, PRU ali U
- vodje mladinskega pihalnega orkestra s polovičnim delovnim časom, P ali PRU

Začetek dela 1. septembra 1983. Stanovanj ni.

CELODNEVNA OSNOVNA ŠOLA I. BATALJONA DOLOMIT-SKEGA ODREDA HORJUL

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja razrednega pouka
- Pogoj: Končana PA ali U — smer razredni pouk. Dela in naloge združujemo za določen čas (do vrnitve delavke s porodniškega dopusta). Začetek dela 1. 9. 1983. Dobre avtobusne zveze. Prijave z dokazili o izobrazbi sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA ŠMARJE PRI JELŠAH

razpisuje prosta dela in naloge:

- ZA TOZD OSNOVNO ŠOLO PODČETRTEK
 - učitelja tehničnega pouka in fizike za nedoločen čas;
 - ZA TOZD OSNOVNO ŠOLO »EDVARDA KARDELJA« RO-GATEC
 - učitelja matematike in fizike za nedoločen čas;
- Stanovanje po dogovoru
- učitelja razrednega pouka na podružnični šoli Dobovec za nedoločen čas;
 - ZA TOZD OSNOVNO ŠOLO BRATOV SIMONČIČ ROGAŠKA SLATINA
 - učitelja tehničnega pouka s polovičnim delovnim časom za določen čas;
 - ZA TOZD OSNOVNO ŠOLO KOZJE
 - učitelja slovenskega jezika za nedoločen čas

Začetek vseh razpisanih del in nalog je 1. 9. 1983.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po zakonu o osnovni šoli. Vloge z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslove TCZD.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE DR. JOŽE POTRČ LJUBLJANA, Potrčeva 1

razpisuje dela in naloge

- učitelja matematike, PRU ali P ustrezne smeri, za nedoločen čas
- učitelja glasbenega pouka, PRU ali P ustrezne smeri, za nedoločen čas
- učitelja razrednega pouka, PRU razrednega pouka, za določen čas
- 2 učiteljev za delo v oddelkih podaljšanega bivanja, PRU razrednega pouka, za nedoločen čas
- 2 učiteljev razrednega pouka za delo v oddelkih podaljšanega bivanja, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu).

Začetek dela za vse je 1. september 1983.

Stanovanj ni.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po objavi razpisa.

Republiški sekretariat za pravosodje in upravo v Ljubljani KAZENSKI POBOLJŠEVALNI DOM DOB PRI MIRNI

RAZPISUJE DELA IN NALOGE

- profesorja matematike in fizike
- profesorja biologije in kemije

Pogoji: končana fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, smer matematika-fizika in biologija-kemija, 2 leti ustreznih delovnih izkušenj in strokovni izpit.

Od kandidatov pričakujemo primerne moralnopolitične lastnosti, da niso v kazenskem postopku ali obsojeni za kaznivo dejanje. Obvezno je znanje slovenskega jezika.

Delovno razmerje je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Za razpisana dela in naloge se upošteva zavarovalna doba s povečanjem 12/16. Kandidatom damo po dogovoru samsko ali družinsko stanovanje.

Prijave z življenjepisom in dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Kazenski poboljševalni dom Dob pri Mirni, 68233 Mirna

ZAVOD ZA GLASBENO IN BALETNO IZOBRAŽEVANJE, LJUBLJANA, Vegova 7

razpisuje prosta dela in naloge:

V GLASBENI ŠOLI

- učitelja violine
 - 2 učiteljev klavirja s korepeticijami
 - učitelja solopetja, ki bo dopolnjeval delovno obveznost v srednji glasbeni šoli
 - učitelja flavte in blokflavte
 - učitelja zborovodje OPZ in nauka o glasbi
- Pogoj: višja ali visoka izobrazba ustrezne glasbene smeri;
- učitelja kitare
 - učitelja kitare (polovičen delovni čas)
- Pogoj: srednja glasbena izobrazba ustrezne glasbene smeri;
- korepetitorja v oddelku za izrazni ples za 14 ur pouka na teden, za določen čas
- Pogoj: srednja, višja ali visoka izobrazba ustrezne glasbene smeri.

V SREDNJI GLASBENI ŠOLI

- 2 učiteljev klavirja (glavni predmet) s korepeticijami
 - učitelja klavirja (dopolnilni predmet) s korepeticijami
 - učitelja flavte
- Pogoj: visoka izobrazba ustrezne glasbene smeri, 5 let uspešnih delovnih izkušenj in strokovni izpit;
- učitelja solfeggia
 - učitelja solfeggia in glasbenega stavka
- Pogoj: visoka izobrazba, AG — oddelek za kompozicijo ali dirigiranje, 5 let uspešnih delovnih izkušenj in strokovni izpit;
- korepetitorja

Pogoj: visoka izobrazba ustrezne glasbene smeri, 5 let uspešnih delovnih izkušenj in strokovni izpit;

V SREDNJI BALETNI ŠOLI

- 3 učiteljev baleta
- Pogoj: priznani solist opernega baleta, ki je končal najmanj srednjo baletno šolo;
- 3 korepetitorjev

Pogoj: srednja, višja ali visoka izobrazba ustrezne glasbene smeri. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje, Ljubljana, Vegova 7.

O izidu razpisa bodo obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri. Začetek dela: 1. 9. 1983.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE JANKO KERSNIK BRDO pri LUKOVICI, razpisuje prosta dela in naloge:

ZA CENTRALNO ŠOLO BRDO

- učitelja matematike in tehničnega pouka, PRU ali P s strokovnim izpitom, za nedoločen čas
- učitelja telesne vzgoje (moški), PRU ali P s strokovnim izpitom, za nedoločen čas
- učitelja slovenskega in angleškega jezika, PRU ali P s strokovnim izpitom, za nedoločen čas
- učitelja knjižničarstva in slovenskega jezika, PRU ali P s strokovnim izpitom, za določen čas

Stanovanj ni.

ZA PODRUŽNIČNO ŠOLO COŠ KRAŠNJA

- učitelja razrednega pouka, U ali PRU s strokovnim izpitom, za nedoločen čas

Stanovanj ni.

ZA PODRUŽNIČNO ŠOLO BLAGOVICA

- učitelja razrednega pouka, U ali PRU s strokovnim izpitom, za nedoločen čas
- vzgojiteljice, VZG s strokovnim izpitom, za nedoločen čas

Stanovanj ni.

Začetek dela 1. 9. 1983.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem razpisnem roku.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE VLADO MIKLAVC VRHOVCI, LJUBLJANA, Cesta na Bokalce 1

razpisuje prosta dela in naloge

- pomočnika ravnatelja

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje iz 96. čl. zakona o osnovni šoli in imeti: strokovni izpit

- najmanj 5 let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu pri vzgojno-izobraževalnem delu v osnovni šoli,
 - ustrezne moralno-politične lastnosti
 - da organizacijske in strokovne sposobnosti.
- Mandat traja 4 leta. Začetek dela 1. 9. 1983.

ponovno razpisuje

- učitelja telesne vzgoje — moški

Pogoj: višja ali visoka šola za telesno kulturo za nedoločen čas.

Začetek dela 1. 9. 1983.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Vlado Miklavc Vrhovci, Ljubljana, Cesta na Bokalce 1 — za razpisno komisijo. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku roka za prijave.

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE HEROJA GRAJZERJA TRŽIČ

razpisuje prosta dela in naloge

ZA CENTRALNO ŠOLO

- učitelja glasbene vzgoje, PRU, za nedoločen čas z nepolno obveznostjo, ki jo je možno dopolnjevati v enoti glasbene šole

ZA ENOTO GLASBENE ŠOLE

- učitelja klavirja in za korepeticije, PRU ali P za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- učitelja trobil in harmonike, PRU ali P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- učitelja harmonike, ŠTU, za določen čas s polnim delovnim časom

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti komisiji za delovna razmerja osnovne šole heroja Grajzerja Tržič v 15 dneh po objavi razpisa.

Komisija za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE BREZOVICA PRI LJUBLJANI

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- učitelja tehnične vzgoje, PRU, od 1. 9. 1983

Komisija bo sprejemala in obravnavala prijave in o izbiri v zakonitem roku obvestila kandidate.

Poskusna doba tri mesece.

Osební dohodek po pravilniku za prisvajanje osebnega dohodka. Zelo dobre avtobusne zveze z Ljubljano.

Svet OSNOVNE ŠOLE II. GRUPE ODREDOV NOVE FUŽINE V USTANAVLJANJU, LJUBLJANA, Gašperšičeva 10

razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- učitelja biologije, kemije in gospodinske vzgoje (11 ur pouka)
- učitelja telesne vzgoje (moški) (11 ur pouka)
- učitelja glasbene vzgoje (10 ur pouka)

Pogoj: predmetni učitelj ali profesor ustrezne smeri.

Delavci bodo dopolnjevali delovno obveznost z delom v oddelkih podaljšanega bivanja.

Začetek dela: 1. 9. 1983

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izidu razpisa v 15 dneh po izbiri.

ZDRAVSTVENA ŠOLA JUGA POLAK P.O. MARIBOR, Trg Miloša Zidanskega 3

razpisuje dela in naloge: za nedoločen, poln delovni čas:

- učitelja biologije in mikrobiologije
- učitelja matematike
- učitelja fizike
- učitelja matematike in fizike
- učitelja obrambe in zaščite

za nedoločen, polovičen delovni čas:

- učitelja medicinske terminologije (latinskega jez.)

za določen, poln delovni čas:

- učitelja slovenskega jezika (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- učitelja kemije (za šolsko leto 1983-84)

za določen, polovičen delovni čas:

- učitelja telesne vzgoje za dekleta (za šolsko leto 1983-84)

Pogoji: visoka izobrazba ustrezne smeri, določene s sklepom strokovnega sveta izobraževalne skupnosti za zdravstveno usmeritev.

Prijave z dokazili o izobrazbi in življenjepisom pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Zdravstvena šola Juga Polak Maribor, Trg Miloša Zidanskega 3.

Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 20 dneh po izteku roka za prijavo na razpis.

Razpisi

Zadnje razpise v tem šolskem letu bomo objavili v Prosvetnem delavcu, ki izide 20. junija. Prosimo naše organizacije, naj nam pošljejo svoje razpise za objavo po možnosti vsaj do 13. junija.

Ker ni bilo več želja za razpise v juliju, bomo naslednje razpise objavili v prvi septembrski številki, ki bo izšla 12. septembra 1983.

**Komisija za delovna razmerja
VZGOJNOVARSTVENE ORGANIZACIJE LJUBLJANA
VIČ-RUDNIK, Tržaška 79**

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge

- vzgojitelja za DE Malči Beličeve I.
- vzgojitelja za DE Malči Beličeve III.
- vzgojitelja za DE Sonje Vidmar II.
- vzgojitelja v DE Krim-Rudnik I.
- 2 vzgojiteljev v DE Krim-Rudnik II.
- vzgojitelja v DE Rožna dolina
- vzgojitelja v DE Milan Česnik

POGOJ: končana srednja vzgojiteljska šola.

- 2 varuhov za DE Malči Beličeve I.
- 6 varuhov za DE Malči Beličeve II.
- 2 varuhov za DE Malči Beličeve III.
- 5 varuhov za DE Sonje Vidmar I.
- varuha za DE Sonje Vidmar II.
- 2 varuhov za DE Krim-Rudnik I.
- 6 varuhov za DE Krim-Rudnik II.
- 3 varuhov za DE Angela Miklavc — Mami
- 9 varuhov za DE Marije Novak
- 10 varuhov za DE Rožna dolina
- varuha za DE Trnovo
- 9 varuhov za DE Milan Česnik

POGOJ: končana šola za varuhinje, starost 18 let. Če se prijavijo varuhinje, ki ne ustrezajo zahtevanemu pogoju po izobrazbi, je mogoča naslednja del in nalog za določen čas, do enega leta.

- varuha v družinskem varstvu v KS Rakitna
- 2 varuhov v družinskem varstvu v DE Trnovo
- varuha v družinskem varstvu v DE Milan Česnik
- varuha v družinskem varstvu v DE Krim-Rudnik I.

POGOJ: končana šola za varuhinje, starost 18 let. Če se prijavijo varuhinje, ki ne ustrezajo zahtevanemu pogoju po izobrazbi, je mogoča naslednja del in nalog za določen čas, do enega leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

SREDNJE ŠOLE ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM BLED

ponovno razpisuje naslednja prosta dela in naloge za določen čas:

- učitelja nemškega in angleškega jezika, P, polni delovni čas
- učitelja obrambe in zaščite, visoka izobrazba ustrezne smeri, polovični delovni čas
- učitelja osnovne tehnike in proizvodnje, visoka izobrazba ustrezne smeri, polni delovni čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu do 31. 1. 1984)
- učitelja ekonomskih predmetov, visoka izobrazba ustrezne smeri, polni delovni čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu do maja 1984)

Začetek dela: 1. 9. 1983.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: SŠGT Bled, Prešernova 32, Bled ali SŠGT — ESS Kladovljica, Gorenjska c. 13.

O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po poteku razpisa.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE VENCELJA PERKO DOMŽALE, Ljubljanska

ponovno razpisuje prosta dela in naloge, za nedoločen čas s polnim delovnim časom:

- učitelja glasbene vzgoje,
- učitelja kemije-fizike ali kemije-biologije;
- učitelja tehnične vzgoje-fizike
- učitelja razrednega pouka — vodje podružnične šole Dragomelj.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje zakon o osnovni šoli.

Podružnične šole je na voljo družinsko stanovanje, za učitelja glasbene vzgoje pa samsko stanovanje.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole. O izbiri bodo pisмено obveščeni v 30 dneh po razpisnem roku.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA

MAKSA PEČARJA, 61231 LJUBLJANA, Črnuška 9

razpisuje prosta dela in naloge za:

- nedoločen čas s polnim delovnim časom
- učitelja telesne vzgoje (moški), PRU ali P
- učitelja telesne vzgoje za celodnevno osnovno šolo, PRU ali P
- učitelja likovne vzgoje, PRU ali P
- 2 učiteljev razrednega pouka, U ali PA-razredni pouk
- učitelja razrednega pouka za delo v oddelku podaljšanega bivanja, U ali PA-razredni pouk

določen čas s polnim delovnim časom

- učitelja razrednega pouka, U ali PA-razredni pouk (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu — od 1. 9. 1983 do 31. 4. 1984)

Začetek dela 1. septembra 1983.

Prijave z dokazili o razpisnih pogojih bomo sprejemali 30 dni po objavi razpisa. Komisija ne bo obravnavala prijav brez dokazil o izpolnjevanju razpisnih pogojev. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po poteku razpisa.

ŠOLSKI CENTER SEVNICA

razpisuje prosta dela in naloge za:

- TOZD OSNOVNA ŠOLA KRMELJ
 - za nedoločen čas
 - učitelja matematike in fizike, PRU ali P
 - učitelja glasbenega pouka, PRU ali P
- Na voljo sta garsonjera in soba.

- za določen čas
 - učitelja kemije in biologije, PRU ali P
- Začetek dela 1. 9. 1983

TOZD OSNOVNA ŠOLA MILAN MAJČEN ŠENTJANŽ

- za nedoločen čas
 - učitelja fizike in tehničnega pouka, PRU
 - učitelja glasbenega pouka, PRU
 - učitelja kemije (6 ur tedensko), PRU
 - učitelja nemškega jezika (10 ur tedensko), PRU
- Začetek dela 1. 9. 1983

TOZD OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

- za nedoločen čas
 - učitelja glasbenega pouka, PRU ali P
- Novo družinsko stanovanje
- učitelja razrednega pouka na enoti Bučka, družinsko stanovanje,
- Pogoj: bivanje v kraju
- Začetek dela 1. 9. 1983

- učitelja tehničnega pouka in kemije ali tehničnega pouka in fizike ali tehničnega in likovnega pouka, PRU ali P, za nedoločen čas
- Na voljo je stanovanje.
- Začetek dela 1. 9. 1983

- učitelja razrednega pouka, za delo v rednem oddelku ali v oddelku podaljšanega bivanja

TOZD OSNOVNA ŠOLA TRŽIŠČE

- za nedoločen čas
- učitelja zemljepisa, PRU ali P (6 ur na teden)
- učitelja tehnične vzgoje, PRU ali P (6 ur na teden)

- za določen čas
 - učitelja razrednega pouka na podružnični šoli Telče, U ali PRU (stanovanje)
 - vzgojiteljica za poučevanje v celoletni mali šoli (srednja vzgojiteljska šola) za 4 mesece
- Začetek dela 1. 9. 1983.

TOZD OSNOVNA ŠOLA BOŠTANJ

- za določen čas
- učitelja matematike in fizike, PRU, od 1. 9. 1983 do 31. 3. 1984

TOZD SREDNJA TEKSTILNA ŠOLA SEVNICA

- učitelja telesne vzgoje in obrambe in zaščite, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoji:

- končana visoka šola (fakulteta) za telesno kulturo — pedagoška smer
- končana šola za rezervne oficirje in
- končan program za izpopolnjevanje
- učitelja biologije in naravoslovja, za določen čas s polovičnim delovnim časom, od 1. 9. 1983 do konca I. polletja.

Pogoji:

- visoka izobrazba pedagoške smeri biologije ali pedagoške smeri biologija-kemija.
- učitelja strokovnoteoretičnih predmetov, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoji:

- diplomirani inženir tekstilne tehnologije ali tekstilne konfekcijske tehnologije.
- 2 učiteljev praktičnega pouka, in sicer: enega za nedoločen čas s polnim delovnim časom in enega za določen čas s polnim delovnim časom, od 1. 9. 1983 do 15. 10. 1984

Pogoji:

- inženir tekstilne konfekcijske tehnologije ali
- inženir tekstilne tehnologije
- tri leta ustreznih delovnih izkušenj.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa tisti TOZD — šoli, na kateri želite delati. Prijavi priložite dokazilo o izobrazbi in življenjepis. Kandidati bodo pisno obveščeni o izbiri najkasneje v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

OSNOVNA ŠOLA GUSTAVA ŠILIH LAPORJE,

62318 LAPORJE

razpisuje dela in naloge

- učitelja slovenskega in srbohrvatskega jezika, PRU, za nedoločen čas
- učitelja tehnične in družbenomoralne vzgoje, PRU tehnične in družbenomoralne vzgoje ali tehnične vzgoje in fizike, ki bo dopolnjeval učno obveznost s poučevanjem nekaterih drugih predmetov, za nedoločen čas

Prijavite se v 15 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA CERKVENJAK

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom dela in naloge

- 5 učiteljev razrednega pouka, PRU
- učitelja matematike, PRU
- učitelja biologije in kemije, PRU
- socialnega delavca, ki bo dopolnjeval delovno obveznost na šolah občine Lenart

Začetek dela 1. 9. 1983.

Prijave z ustreznimi dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na Osnovno šolo Cerkvjenjak.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE OTO VRHUNEC-BLAŽ, MEDVODE, Ostrovrharjeva 4

razpisuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom prosta dela in naloge

- 2 učiteljev tehnične in likovne vzgoje, PRU
- učitelja razrednega pouka za delo v oddelku podaljšanega bivanja

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po izteku roka za prijavo.

Komisija za delovna razmerja

VZGOJNI ZAVOD PLANINA PRI RAKEKU

razpisuje prosta dela in naloge

- treh vzgojiteljev
 - dveh vzgojiteljic
- pogoj: specialni pedagog MVO
- enega vzgojitelja — učitelja
- pogoj: MVO — glasbeni pouk

Dela so razpisana za nedoločen čas, nastop 1. 9. 1983. Opravljajo se v popoldanskih izmenah, deloma tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

GLASBENA ŠOLA

GROSUPLJE V USTANAVLJANJU, Partizanska 5

razpisuje dela in naloge

- 2 učiteljev klavirja, P ali PRU, enega za Grosuplje in enega za Ivančno gorico, s polnim delovnim časom za nedoločen čas
- učitelja kitare in harmonike, P ali PRU, s polnim delovnim časom za nedoločen čas
- učitelja klarineta in flavte (Grosuplje) ter nauka o glasbi in blok-flavte (Ivančna gorica) z nepolnim delovnim časom, za določen čas

Začetek dela 1. 9. 1983.

Prijave z dokazili o ustreznih izobrazbi sprejema glasbena šola 15 dni po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE TONČKE ČEČEVE CELJE

razpisuje prosta dela in naloge

- 2 vzgojiteljic pripravnic — za dnevno varstvo otrok, za določen čas
- 3 vzgojiteljic s strokovnim izpitom za s skrajšane programe, za nedoločen čas
- 3 vzgojiteljic za določen čas (nadomeščanje delavk, ki bodo na porodniškem dopustu)

Pogoj za vsa razpisana dela in naloge: vzgojiteljska šola. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovni izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Vugojno-varstvena organizacija Tončke Čečeve, Mariborska 43, 63000 Celje.

Kandidati bodo obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

Komisija za delovna razmerja

SREDNJE ŠOLE ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM NOVO MESTO

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja matematike in fizike, profesor ali druga ustrezna izobrazba
- učitelja telesne vzgoje in obrambe in zaščite, profesor

Prijavite se v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednja šola za gostinstvo in turizem Novo mesto, Društveni trg 1.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

SREDNJA DRUŽBOSLOVNA ŠOLA MARIBOR, Leninov trg 1

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja zgodovine, P, za nedoločen čas
- učitelja biologije, P, za določen čas (za eno šolsko leto)
- učitelja samoupravljanja s temelji marksizma, P, za določen čas (za eno šolsko leto)

Vsa dela in naloge razpisujemo za polni delovni čas.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa. Stanovanj ni.

SREDNJEŠOLSKI CENTER PTUJ

TOZD SREDNJA DRUŽBOSLOVNA ŠOLA DUŠANA KVEDRA PTUJ

razpisuje dela in naloge

- učitelja glasbene vzgoje, P, za nedoločen čas
- učitelja matematike in osnov elektrotehnike, dipl. elektroinženir, za nedoločen čas
- učitelja osnovne tehnike in proizvodnje, visoka izobrazba ekonomske smeri, za nedoločen čas
- učitelja strojepisja, višja izobrazba smeri strojepisje in stenografija, za določen čas
- učitelja matematike in fizike, P, za določen čas
- učitelja angleškega in francoskega jezika, P, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

Začetek del: 1. 9. 1983.

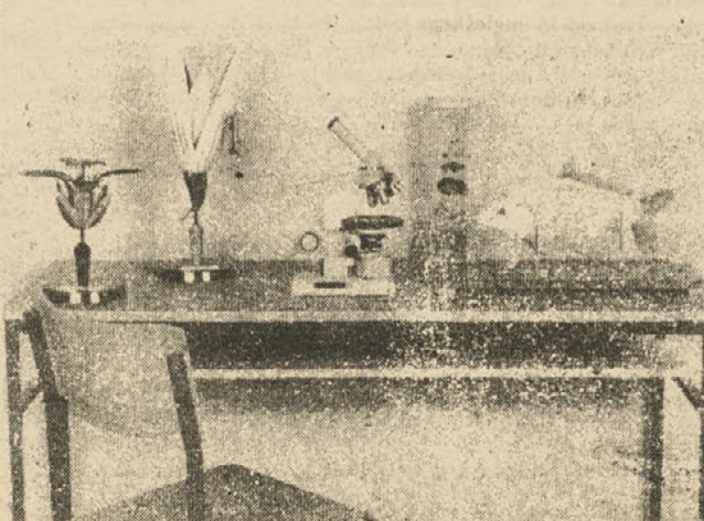
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi in kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na naslov šole. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po poteku razpisa.

NOVO PRI SLOVENIJALES INŽENIRING

LJUBLJANA, TITOVA 52
telefon: (061) 317-744, 326-961

OBIŠČITE NAS V NOvem POSLOVnem CENTRU IN ZAHTEVAJTE INŽENIRING PONUDBE

STALNA RAZSTAVA IN PRODAJA OPREME. UČIL. UČNIH POMOČKOV IN DIDAKTIČNIH SREDSTEV

ZA OSNOVNE ŠOLE MATIČNE UČILNICE IN UČILNICE ZA PREDMETNI POUK: — oprema — učila — AV sredstva — sistem instalacij učilnica za tehnični pouk — oprema — orodje — stroji	ZA SREDNJE ŠOLE UČILNICA ZA KEMIJO: — oprema — učila — AV sredstva — sistem instalacij UČILNICA ZA FIZIKO IN BIOLOGIJO: — oprema — učila — AV sredstva — sistem instalacij — vivarijstika ZA VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE: — oprema za igralnice — oprema za jasli — oprema igralnih koticov — didaktična sredstva — AV sredstva — tekstilni izdelki za VVO

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE JOSIP BROZ TITO DOMŽALE, KETTEJEVA
13

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja matematike in fizike ali matematike in tehnične vzgoje
- 2 učiteljev telesne vzgoje
- učitelja v oddelku podaljšanega bivanja in jutranjega varstva

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom, začetek dela 1. 9. 1983.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje učitelja, predpisane z zakonom o osnovni šoli, naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh na naslov šole.

O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po izidu razpisa.

Komisija za delovna razmerja
CELODNEVNE OSNOVNE ŠOLE EDVARD KARDELJ BI-
ZELJSKO

razpisuje prosta dela in naloge:

- učitelja za gospodinjstvo in vodja prehrane za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: končana PA ustrezne smeri.

Začetek dela: 1. 9. 1983.

Stanovanja ni.

Kandidati pošljejo prijave v 8 dneh, obveščeni bodo najpozneje v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

DRUŽBOSLOVNA IN EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA NOVO MESTO

razpisuje dela in naloge

- učitelja strokovno teoretičnih predmetov — dipl. oec.
- učitelja strokovno teoretičnih predmetov — dipl. oec., za določen čas
- učitelja gosp. in samoupr. prava, ki bo dopolnjeval delovno obveznost z opravljanjem pravnih nalog za potrebe šol SUI v Novem mestu
- učitelja umetnostne vzgoje in zgodovine
- učitelja geografije in pedagogike
- učitelja obrambe in zaščite
- učitelja telesne vzgoje

Za sklenitev delovnega razmerja veljajo pogoji o vrsti in stopnji izobrazbe, ki ju je določil strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi razpisa na svet Družboslovne in ekonomske srednje šole Novo mesto, Ulica talcev 3a. O izidu bodo obveščeni v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

Svet

OSNOVNE ŠOLE DUŠAN KVEDER-TOMAŽ LITIJA

razpisuje prosta dela in naloge

OSNOVNA ŠOLA LITIJA, Bevkova 3

- šolskega knjižničarja, pogoji P ali PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, s 1. 9. 1983. Stanovanja ni, dobre prometne zveze?
- šolskega pedagoga, pogoj P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, s 1. 9. 1983. Stanovanja ni, dobre prometne zveze. Prednosa imajo kandidati s strokovnim izpitom;
- učitelja fizike, pogoj P ali PRU fizike, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, s 1. 9. 1983. Stanovanja ni;
- učitelja matematike, pogoj P ali PRU matematike, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, s 1. 9. 1983. Stanovanja ni.

OSNOVNA ŠOLA LITIJA, Cesta komandanta Staneta 2

- učitelja za delo v oddelku podaljšanega bivanja, U razrednega pouka, za določen čas s polnim delovnim časom (od 1. 9. 1983 do 31. 8. 1984), stanovanja ni.
- učitelja razrednega pouka, za določen čas (od 1. 9. 1983 do 31. 8. 1984), stanovanja ni.

PODRUŽNIČNA ŠOLA VAČE

- učitelja razrednega pouka, U ali PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom, od 1. 9. 1983. Stanovanja ni;
- učitelja slovenskega in angleškega jezika in zgodovine, P ali PRU, ki bo dopolnjeval učno obveznost, za 5 ur na dan. Stanovanja ni.

OSNOVNA ŠOLA JEVNICA

- učitelja razrednega pouka, U ali PRU, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu) do 31. 12. 1983. Stanovanja ni.

Prijave pošljite v 15 dneh tajništvu Osnovne šole Litija, Bevkova 3.

Popravek razpisa

GLASBENE ŠOLE KRANJ,

objavljenega v Prosvetnem delavcu št. 8, dne 9. 5. 1983:

Zbor delavcev Glasbene šole Kranj preklicuje napačno razpisana dela in naloge učitelja harmonike v Kranju, učitelja kitare v Kranju z 2/3 obveznosti in učitelja klavirja in nauka o glasbi v Predosljah z 1/2 obveznosti.

Ta del razpisa se glasi pravilno takole:

- učitelja klavirja in nauka o glasbi v Predosljah, PRU ali P (2/3 obveznosti)

Popravljamo tudi razpisana dela in naloge za učitelja flavte in dodajamo razpis del in nalog za učitelja oboe, ki je bil v razpisu izpuščen:

- učitelja flavte v Kranju, PRU ali P (1/2 obveznosti)
- učitelja oboe v Kranju, PRU ali P (1/3 obveznosti)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD PIRAN

razpisuje dela in naloge za:

TOZD OSNOVNA ŠOLA CIRIL KOSMAČ PIRAN

- učitelja matematike ali slovenskega jezika, PRU, za delo v oddelku podaljšanega bivanja na predmetni stopnji — 5. in 6. razred, 12 ur na teden (ki bo lahko dopolnjeval delovno obveznost s poukom srbohrvaškega jezika 6 ur na teden), za nedoločen čas;
- učitelja fizike in teničnega pouka, PRU ali P, za nedoločen čas;
- učitelja telesne vzgoje, PRU ali P, za nedoločen čas;
- učitelja italijanskega jezika za razredni pouk, PRU ali P za nedoločen čas
- učitelja razrednega pouka za delo v oddelku podaljšanega bivanja na razredni stopnji, U razrednega pouka, za nedoločen čas;

TOZD OSNOVNA ŠOLA EDVARDA KARDELJA LUCIJA

- učitelja slovenskega jezika, PRU ali P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- učitelja italijanskega jezika, PRU ali P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
- učitelja angleškega jezika, PRU ali P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom;
- učitelja fizike, ki bo dopolnjeval delovno obveznost s poučevanjem tehničnega pouka in matematike, PRU ali P, za nedoločen čas s polnim delovnim časom;
- učitelja italijanskega jezika, ki bo dopolnjeval delovno obveznost s poučevanjem angleškega jezika, PRU ali P, za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu);
- učitelja telesne vzgoje, PRU ali P, za določen čas s polnim delovnim časom (za 9 mesecev).

Začetek dela za vsa razpisana dela in naloge je 1. september 1983. Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite v 15 dneh po objavi prostih del in nalog na naslov: Vzgojno-izobraževalni zavod Piran — DSSS, Kadrovska služba, Rozmanova 7, 66330 Piran.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

OSNOVNA ŠOLA OSKAR KOVAČIČ LJUBLJANA, Dolenjska
cesta 20

razpisuje za nedoločen čas in s trimesečnim poskusnim delom dela in naloge

- učitelja fizike, PRU ali P
- 2 učiteljev matematike, PRU ali P
- učitelja tehnične vzgoje, PRU ali P
- učitelja tehnične in likovne vzgoje, PRU ali P
- učitelja razrednega pouka, PRU ali U
- 3 učiteljev za delo v oddelkih podaljšanega bivanja, PRU ali U-razredni pouk
- učitelja razrednega pouka za enoto Lavrica, PRU ali U, za določen čas (od 1. 9. 1983 do 28. 2. 1984 — nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

Prijave sprejema šola 8 dni po objavi razpisa.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Komisija za delovna razmerja

VVO JELKA, Ljubljana, Glavarjeva 18a

razpisuje prosta dela in naloge

- vzgojiteljice za določen čas s polnim delovnim časom, nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu, nastop dela 1. 9. 1983.

Pogoj: končana srednja vzgojiteljska šola, prednost imajo kandidatke z opravljenim strokovnim izpitom.

Kandidatke naj pošljejo prijave z življenjepisom in z opisom dosedanjih zaposlitev ter dokazili o izobrazbi v 8 dneh po objavi na gornji naslov.

Vse prijavljene kandidatke bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po objavi.

30. obletnica mature

Maturanti in profesorji celjskega učiteljskega iz leta 1953 se bomo zbrali v soboto, 18. junija 1983 v Celju v gostilni Rebič ob 18. uri. Prijavite se na naslov: Marička Žužek, Osnovna šola Veljko Vlahovič, Titovo Velenje ali po telefonu (063) 850-681.

Popravek

V članku Cvete Razdevšek — Pučko, objavljenem v prejšnji številki Prosvetnega delavca pod naslovom DROBNE, A POMEMBNE STVARI, sta nastali napaki, zaradi katerih se je spremenila vsebina besedila. Zadnji stavek drugega odstavka se glasi pravilno takole: Ta model lahko učinkovito spremenimo le, če razčlenimo svoje ravnanje in premišljeno včlenjujemo nove sestavine v ustaljeni model interakcije. Popravljamo tudi del besedila, v katerem je nastala napaka v preglednici:

Prepoznani, prevladujoči model	Število učiteljev	%
model kompenzacije	35	41
model adaptacije	25	29
interakcija z boljšimi učenci	9	11
model »T«	5	6
menjavam modele	11	13
Skupaj	85	100

30-letnica mature

Maturanti in profesorji učiteljskega v Novem mestu iz leta 1953 se bomo zbrali ob 30-letnici mature v petek, 24. junija, ob 18. uri v gostišču Breg v Novem mestu. Prijave pošljite na naslov: Dragica Peric, Osnovna šola Grm Novo mesto.

gdan Čepič, Tea Dominko, Leopold Kežar, Franci Kržan, Marjana Kunej, Vida Nered, Albin Puclin, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinčič, Viktor Žorž

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko

Troha, Jože Valentinčič, Marija Velikonja, Majda Vujovič

Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica. Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Komisija za delovna razmerja
TOZD SREDNJA KOVINARSKA, METALURŠKA IN KMETI-
SKA ŠOLA VELJKA VLAHOVIČA PTUJ

razpisuje dela in naloge

- 2 učiteljev slovenskega jezika, visoka izobrazba, za nedoločen čas
- učitelja za likovno in plesno umetnost, visoka izobrazba, za določen čas
- 2 učiteljev nemškega jezika, visoka izobrazba, za določen čas (domesščanje delavk, ki bosta na porodniškem dopustu)
- učitelja matematike, P ali dipl. inž., za nedoločen čas
- 2 učiteljev obrambe in zaščite, visoka izobrazba — obramboslovec, za nedoločen čas
- učitelja obrambe in zaščite, visoka izobrazba — obramboslovec, določen čas — polovični delovni čas
- učitelja telesne vzgoje, visoka izobrazba, za nedoločen čas
- učitelja zdravstvene vzgoje, visoka izobrazba — zdravstveni delavec, za določen čas (s programom za izpopolnjevanje)
- učitelja osnovne tehnike in proizvodnje, visoka izobrazba, za nedoločen čas — dipl. inž. strojništva
- učitelja osnovne tehnike in proizvodnje, visoka izobrazba, za določen čas — dipl. inž. strojništva
- učitelja tehničnega risanja in strojnih elementov, visoka izobrazba za nedoločen čas — dipl. inž. strojništva
- učitelja gradiv, dipl. inž. strojništva ali metalurgije, za nedoločen čas
- učitelja energetike in energetskih naprav, dipl. inž. strojništva, nedoločen čas
- učitelja mehanike in transportnih naprav, dipl. inž. strojništva, nedoločen čas
- učitelja strokovno-teoretičnih predmetov v metalurgiji, dipl. inž. metalurgije, za nedoločen čas
- učitelja strokovno-teoretičnih predmetov v metalurgiji, dipl. inž. metalurgije, za določen čas — polovični delovni čas
- učitelja strokovno-teoretičnih predmetov v kmetijstvu, dipl. inž. agronomije, smer živinoreja-poljedelstvo, za nedoločen čas
- učitelja praktičnega pouka v kmetijstvu, inž. agronomije s tremi leti delovne prakse, smer živinoreja-poljedelstvo, za nedoločen čas
- 7 učiteljev praktičnega pouka v kovinarstvu in metalurgiji, inž. strojništva ali PRU s tremi leti delovnih izkušenj in poprejšnji poklicem: kovač, livar, orodjar, kalilec, strojni ključavničar, brulec, klepar
- organizatorja proizvodnega dela v kovinarstvu in metalurgiji, PRU ali inž. strojništva, za nedoločen čas

Začetek del 1. 9. 1983.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi in s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Srednješolski center Ptuj, Volkmerjeva 19, TOZD Srednja kovinarstva, metalurškega kmetijskega šola Veljka Vlahoviča — komisiji za delovna razmerja. Izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po poteku razpisa.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE X. SNOUB LJUBLJANSKE, LJUBLJANA, Karmelova 14a

razpisuje dela in naloge

- učitelja telesne vzgoje (moški)

Pogoj: visoka ali višja šola za telesno kulturo.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti na gornji naslov.

Prijave sprejemamo 8 dni po objavi razpisa.

Razpisna komisija

ZOŠ CELJE

TOZD OŠ XIV. DIVIZIJE DOBRNA

razpisuje prosta dela in naloge:

- učitelja glasbene vzgoje in zborovodje, PRU

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom od 1. 9. 1983.

Na voljo je novo dvosobno stanovanje.

Rok za prijave: 15 dni.

RAZPIS

FESTIVAL KURIRČEK MARIBOR

razpisuje za leto 1983 literarne nagrade za krajše prozne sestavljence in dramski prizor s tematiko iz naše revolucije:

I. PESEM ZA OTROKE	1. nagrada: 5.000
	2. nagrada: 4.000
II. PROZNI SESTAVEK (črtica za otroke)	1. nagrada: 5.000
	2. nagrada: 4.000
III. KRATEK DRAMSKI PRIZOR OZIROMA SKEČ primeren za otroke	1. nagrada: 5.000
	2. nagrada: 4.000

Razpisa se lahko udeleži vsak državljani SFRJ.

Razpis je anonimen.

Posamezne prispevke je treba opremiti z geslom, popolne naslove priložiti v zaprtih ovojnica.

Prispevke pošljite do vključno 1. decembra 1983 na naslov:

Festival Kurirček Maribor
62000 Maribor, Tomsičeva 45

Zaželeno je, da avtorji pošljejo vsaj tri kopije. Žirijo bodo sestavljali književniki in predstavniki Festivala Kurirček.

FESTIVAL KURIRČEK
MARIBOR

prosvetni
delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bo-

Tiska ČZP Ljudska pravica.

ISSN 0033-1643

Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od primesta proizvodov (glej 7. točko odstavka 36. člena zakona o davčenju proizvodov in storitev prometu).